

הישיבה הארבע-מאות-וחמש של הכנסת השביעית

יום רביעי, י' אדר ב' תשל"ג (14 מארס 1973)
ירושלים, הכנסת, שעה 11.02

א. שאילתות ותשובות

היו"ר ר. ארזי:

חברי הכנסת, אני פותח את הישיבה. הסעיף הראשון – שאילתות ותשובות. יש שאילתות לשר החקלאות. אבקש את שר החקלאות לעלות על הדוכן ולענות על השאילתות.

1. סיכסוך קרקעות בין יהוד לבין סבין

חבר הכנסת א. לבנבראון שאל את שר החקלאות ביום ט' בסיון תשל"ב (22 במאי 1972):

במכתב שקיבלתי מראש המועצה של יהוד, מדוע סעדיה חתוכה, נאמר כי "סבין מתנגדת לחזיר לנו שטח של 450 דונם שהם חלק מהשטחים שנלקחו מאתנו בזמנו, שאינו גובל עם שטח המגורים של סבין ושהיא אינה זקוקה לו, ואילו ליהוד דרוש שטח זה כאוויר לנשימה לצורך התפתחותה".

אבקש לדעת:

1. האם נכונה אינפורמציה זו?
2. אם כן – האם מוכן השר לפעול למען חזרת שטחים אלה למועצה המקומית של יהוד?

שר החקלאות ה. גבתי:

- 1-2. נושא סיכסוך הקרקעות בין יהוד לבין סבין יון הוא בסמכות משרד הפנים, ועד כמה שידוע לי משרד הפנים מטפל בעניין זה.

2. איסור קילוף השומן מגופת הבהמה בבית המטבחיים

חבר הכנסת ש. כהן שאל את שר החקלאות ביום א' בכסלו תשל"ג (7 בנובמבר 1972):

ב"חידועות אחרונות" מיום רביעי, 1 בנובמבר 1972, התפרסמה ידיעה שקצבי הבשר הפסיקו את שיווק הבשר הטרי כיוון שהם מתנגדים להוראות החדשות האוסרות עליהם לקרפף שומן מעור הבהמה לפני שקילת הבשר בבית המטבחיים וקבלתו לידיהם. הוראות אלה יצאו מתחת ידו של הוטרנר העירוני ד"ר יעקב כורזים שטען כי הוראה זו כוונתה שמירה על בריאות הציבור.

אבקש לדעת:

1. האם הידיעה נכונה?
2. מה סוג הבשר השנוי במחלוקת (שאינו מותר לקירצוף)?
3. מה הסכנות שבשימוש בבשר הגדון?
4. מה מקור החלטתו של הוטרנר המחוזי, על מה הסתמך בהחלטתו?
5. מדוע הוחלט דווקא עתה על איסור הקירצוף של הבשר מהעור?

שר החקלאות ה. גבתי:

1. הידיעה איננה מדויקת. מדובר בקירצוף השומן מן מעל הגופה לאחר פשיטת העור.
2. מדובר בכל סוגי הבשר.
3. הקילוף חושף את הבשר לזיהומים וחדירת חיידקים ומסכן את בריאות צרכני הבשר.
4. הרופא הוטרנרי העירוני פעל על-פי הוראות שקיבל מאת השירותים הוטרנריים של משרד החקלאות, האחראים לביצוען של תקנות שחית בהמות, 1964.
5. על האיסור לא הוחלט "דווקא עתה" וכבר מוזמן פועלים רוב בתי המטבחיים לפיו. כדי לתת לאי-סדר יתר-תוקף יוצא תיקון לתקנות ובו ייקבע במפורש איסור ה"קירצוף".

3. חוסר כוח-אדם בקטיף

חבר הכנסת א. ורדיגר שאל את שר החקלאות ביום א' בכסלו תשל"ג (7 בנובמבר 1972):

קיימת בעיה חמורה של חוסר כוח-אדם בקטיף. הפרדסנים טוענים כי הדבר עלול לפגוע במשלוחים לחוץ-לארץ.

אבקש לדעת:

מה יש בדעת משרדו לעשות להפניית פועלים לעבודת הקטיף?

שר החקלאות ה. גבתי:

משרד החקלאות טיפל בעניין עובדי קטיף וכדי לבצע את הקטיף נעשו הסידורים הבאים: (1) הועברו 2,500 ערבים מהשטחים העובדים בישראל לעבודות קטיף; (2) ממרכזי הקליטה עובדים 600 איש; (3) גויסו 500 תלמידים מכיתות על-יסודיות לקטיף; (4) כדי להגביר את ביצוע הקטיף הועבר חוק שיאפשר לעובדי מוסדות ציבור המדינה, רשויות מקומיות ומוסדות ציבור אחרים, לצאת לקטיף על חשבון החופש המגיע להם. לעובדים הללו תינתן הנחה במס הכנסה בצורת גבייה במקור, בסך 25% משכר הקטיף.

לצעדנו הרב ניווק חלק מפרי-ההדר עקב הקרה ונזדקק לפחות עובדים בקטיף מכפי שתיכננו בתחילה לשנה זו.

4. ידיעה בדבר שיקול אפשרות למכור את "מקורות"

חבר הכנסת א. אבנרי שאל את שר החקלאות ביום י' בטבת תשל"ג (12 בדצמבר 1972):

"הארץ" של יום 8 בדצמבר 1972 מוסר, כי שר הפיתוח הדיע שהממשלה שוקלת עתה אפשרות של מכירת חברת "מקורות" ליסולל בונה". כן נתפרסם

ב. אילו אמצעים מתכנן משרד החקלאות לנקוט כדי לערוך קימוצים בשימושים השונים במים?
ג. איזו תכנית מכין המשרד כדי לשנות את צורת ניצול המים בשנה הבאה?
ד. מה פועל המשרד למען ביצוע הוראותיו של חוק המים בקשר לזיהום מקורות המים על-ידי מפעלי תעשייה ורשויות מקומיות?

שר-החקלאות ת. גבתי:

א. הדברים נכונים בעיקרם.

ב. הפעולות העיקריות הנעשות לחסכון במים הן: (1) קביעת שיטה חדשה למחירי מים בהתאם להמלצת ועדת יעקבי. מערכת המחירים החדשה תעודד יתר חסכון. ב. הפעולה לייעול השימוש במים ושיקום קווי מים למניעת בזבז במים. היקף הפעולה בשנה הנוכחית — כ-40 מיליון לירות. ג. פיקוח הדוק יותר למניעת חריגה ממכסות המים והגדלת הקנסות על חריגה מהמכסות.

ג. משרדי מכין תכניות פעולה למקרה בצורת. הואיל ועונת החורף לא הסתיימה, עדיין מוקדם לקבוע מה תהיה תכנית הפעולה המפורטת.

ד. נציבות המים החלה בפעולה נרחבת למניעת זיהום מקורות מים על-ידי שפכים תעשייתיים. הוכנו קריטריונים לקביעת איכות השפכים המותרת לסילוק. הם נמצאים עתה בבדיקה בוועדות מומחים בישראל ובארצות-הברית ובעוד כחצי שנה תצאנה תקנות בעניין זה.

מוצאים עתה עשרות צווים המחייבים מפעלי תעשייה שבהם בעיית השפכים חמורה, להקים מערכת ביוב לתיקון המצב.

7. נתונים על שטחי הקרקעות שבידי מינהל מקרקעי ישראל

חבר-הכנסת ז. שובל שאל את שר החקלאות ביום ח' בשבט תשל"ג (11 בינואר 1973):

אבקש לדעת:

1. מה הוא בסך הכל שטח הקרקעות הנמצאים בידי מינהל מקרקעי ישראל?
2. איזה אחוז מהווה הנ"ל מכלל שטחה של המדינה (בתוך הקו הירוק)?
3. מה הוא בסך הכל השטח מאדמות המינהל שהוקצה מאז קום המדינה לבנייה למגורים?
4. איזה חלק מן השטח הנ"ל הוקצה: א. לחברות רות שיכון דיור ממשלתיות או סוכנותיות? ב. לחברות שיכון דיור הסתדרותיות או מפלגתיות? ג. לקבלנים או יומים פרטיים?

שר-החקלאות ת. גבתי:

1. שטח הקרקעות שבידי מינהל מקרקעי ישראל הוא 18.8 מיליון דונם ועוד 71,000 דונם בירושלים המזרחית. השטח אינו כולל את שטחי יהודה ושומרון.
2. השטח הנ"ל מהווה כ-90% משטח המדינה בתוך הקו הירוק.
3. שטח הקרקעות העירוניות שהוקצה על-ידי המינהל הוא כ-29,000 דונם. זה אינו כולל שטחים

מפיו של שר הפיתוח כי בודקים עתה את אפשרות המכירה של מספר חברות ממשלתיות גדולות הקשורות במשרד הפיתוח.

אבקש לדעת:

1. האם הידיעה הנ"ל נכונה?

2. אם היא נכונה —

א. מה הם השיקולים הקיימים לגבי מכירת חברות "מקורות"?

ב. האם ידוע מה הוא הסכום שבו תימכר החברה? ג. האם תוצע החברה לרכישה גם לגורמים נוספים?

3. אם שוקלים עתה את אפשרות המכירה של מספר חברות ממשלתיות כנ"ל —

א. באילו חברות מדובר?

ב. מה הם הגורמים לשיקולי המכירה?

שר-החקלאות ת. גבתי:

1-2. הידיעה איננה נכונה. נשקלת עתה האפשרות של הפרדת "מקורות מים" ואגף הביצוע של "מקורות" מחברת "מקורות" והקמת חברה עצמאית שתעסוק בביצוע עבודות קבלניות. השיקול העיקרי לכך הוא כי תפקידה של "מקורות" הוא הספקת מים ואין הכרח שתעסוק בעבודות קבלניות לסוגים שונים, כגון סלילת כבישים, בניית גשרים וכו'.

3. אין שיקולים הצעה למכירת חברות ממשלתיות אחדות. אם וכאשר תוצענה הצעות לקניית חברה כלשהי, יידון העניין לגופו.

5. הקמת ישובים חדשים

חבר-הכנסת מ. אביזור שאל את שר החקלאות ביום ח' בשבט תשל"ג (11 בינואר 1973):

אודה לכבוד השר אם ישיבני:

כמה נקודות התנחלות והיאחזויות חדשות אמורות לקום בשטחים המוחזקים במשך שנת התקציב הבאה, 1973, והיכן תקום כל אחת מהן?

שר-החקלאות ת. גבתי:

הישובים המתוכננים להקמה בשנת 1973 הם: 1. מכורה ופצאל ב' בבקעת-הירדן. 2. עציון ג' בגוש-עציון. 3. מרכז אזורי ושדות ג' בפיתחת-רפיה.

6. אמצעים לחסכון במים ולמניעת זיהום

חבר-הכנסת מ. אביזור שאל את שר החקלאות ביום ח' בשבט תשל"ג (11 בינואר 1973):

ב"מעריב" מ-2 בינואר 1973 נמסר בשמו של נציב המים, כי לנוכח המצב החמור של מאזן המים במדינה יש לערוך קימוצים נרחבים בכל הדרכים האפשריות ולשנות את צורת ניצול המים בשנה הבאה. כן הודה נציב המים כי "טרם ננקטה הפעולה הדרושה בהתאם לחוק המים בקשר להוצאת צווי הרשאה למפ"עלי תעשייה ולרשויות המקומיות, שלגביהם השאיר החוק אפשרות לדחות את סילוק השפכים שהם גורמים לתקופה קצובה מראש".

אבקש לדעת:

א. האם הדברים שנזכרו לעיל נכונים?

בר 1972 שיגר המנהל הכללי של "מקורות", מר זאב קריב, תזכיר אל כבודו, ולפיו ידעו הן כבודו והן שר האוצר על הפסדי חברת "ורד" כבר לפני 2-3 שנים.

אבקש לדעת:

1. האם הוגש לכבודו ב-17 במאָרס 1973 דו"ח של מר קריב, שסתר את ממצאיו של מי שהיה בומנו המנהל הכללי של "ורד" מר א. מנדלסון, על רווחים, כביכול, בסך 275,000 לירות שטרלינג, וטען, לעומת זאת, שיש לחברה הפסדים בסכום דומה?

2. האם הגיש מר קריב לכבודו במשך שנת 1970 דו"חות אחרים, המורים על הפסדים גוספים?

3. האם קיוימה ביוני 1970 ישיבה אצל שר האוצר, שבה השתתף גם כבודו, ובה סוכם על משא-ומתן בדבר מכירת "ורד" ל"סולל בונה"?

שר-ההקלאות ה. גבתי:

1. לא הוגש אלי הדין-וחשבון האמור בתאריך שצויין בשאילתה. רק מאוחר יותר הופנתה תשומת-לבי לדין-וחשבון.

2. כן.

3. כן. קיוימה הישיבה, אך המכירה לא יצאה אל הפועל כיוון ש"סולל בונה" לא הסכים לקנות את "ורד" בתנאים שהוצעו.

11. ביצוע המלצות ועדת הכספים בעניין "ורד"

חברי-הכנסת מ. אביזוהר שאל את שר ההקלאות ביום כ"ב בשבט תשל"ג (25 בינואר 1973):

מה עושה כבוד השר לביצוע המלצות הנכללות במסקנות ועדת הכספים בעניין "ורד", אשר הוגחו אתמול על שולחן הכנסת?

שר-ההקלאות ה. גבתי:

המלצות ועדת הכספים גוגעות לסדרי גיהול וגור-הל לחברות הממשלתיות אשר ימנעו סטיות וחריגות ויביאו לידי זירוז הגשתן של חוק החברות הממשלתיות לכנסת.

ביצוע המלצות אלו נתון בידי שר המשפטים ושר האוצר.

היו"ר י. ארזי:

שאלה נוספת לחברי-הכנסת אביזוהר.

מאיר אביזוהר:

לפי מיטב זכרוני, בהמלצת ועדת הכספים נזכרה אחריות אישית של אנשים בהנהלת חברת "ורד" בקשר לתקלות וההפסדים הגדולים שהיו לחברה. השר בתשובתו לא הגיב על עניין זה. מה בדעת השר לעשות לגבי חלק זה של ההמלצות?

שר-ההקלאות ה. גבתי:

עד כמה שזכור לי, זה לא כלול בהמלצות. אין שום המלצה בעניין האחריות האישית מוזכרת בדין-וחשבון של ועדת הכספים.

יעקב נחושטן (גח"ל):

יש דעת מיעוט שבה זה מוזכר.

שר-ההקלאות ה. גבתי:

אני מדבר על המלצות ועדת הכספים.

שהוקצו על-ידי המינהל למשרד השיכון בערי הפיתוח. על כך אין לנו מספרים מעודכנים.

4. אין בידי המינהל פירוט של חלוקת ההקצאה כפי שפורטה בשאילתה. המינהל מתכנן סקר כללי של קרקעות שבאמצעותו יהיו בידי המינהל נתונים מעודכנים ומפורטים הרבה יותר מהמצויים בידי עתה.

8. מסירת קרקעות בדימונה לחברות בנייה פרטיות

חברי-הכנסת מ. בן-פורת שאל את שר ההקלאות ביום ט"ו בשבט תשל"ג (18 בינואר 1973):

בביקור חברי הכנסת בדימונה ציין ראש העיריה את מצוקת הדיר והפיגור אחרי הצרכים.

אבקש לדעת:

1. מה היא מדיניות מינהל מקרקעי ישראל לגבי מתן אדמות לחברות בנייה פרטיות המוכנות להקים דירות בדימונה?

2. האם הוגשו בקשות כאלו? אם כן — מה היה הטיפול בהן?

שר-ההקלאות ה. גבתי:

1. מדיניות מינהל מקרקעי ישראל בעניין מתן אדמות לחברות בנייה פרטיות בעיירות פיתוח היא כרגע על סדר-יומיה של מועצת מקרקעי ישראל.

לעצם העניין — בדימונה נבנו רוב יחידות הדיר על-ידי חברות בנייה פרטיות למען משרד השיכון.

2. בומנו הוגשו שתי בקשות לבנייה פרטית — אחת על-ידי חברת "רסקו" ואחת על-ידי חברת "אינושטט", ושתייהן נענו בחיוב.

9. עזרה לחקלאים שמטעיהם נפגעו בקרה

חברי-הכנסת ש. מיקוניס שאל את שר ההקלאות ביום כ' בשבט תשל"ג (23 בינואר 1973):

נוכח הנזקים החמורים שנגרמו עקב הקרה לחקלאות — אבקש לדעת:

1. המוכן כבוד השר להמליץ על דחיית מועדי פרעון ההלוואות וכספי המקדמות שקיבלו החקלאים על חשבון התוצרת שלא הגיעה לשיווק?

2. המוכן כבוד השר להמליץ על הענקת הלוואות לנפגעי הקרה בתנאים נוחים, למשך שש-שמונה שנים, כדי לסייע לשיקום מטעים שנפגעו — הדרים, אבוקאדו, בננות ועוד?

שר-ההקלאות ה. גבתי:

1. משרדי מכין תכנית פעולה לעזרה לחקלאים אשר נפגעו על-ידי הקרה, בנוסף על תשלום פיצוי הקרה על-ידי הקרן לנזקי טבע. בתכנית זו תובאנה בחשבון הצעות שונות.

2. גערכת בדיקה בעניין מידת הנזק במטעים (ועדה מיוחדת בוותנת את נזקי העצים בהדרים), ולאחר סיום הבדיקה יוחלט על דרכי פעולה בעזרה לשיקום המטעים שנפגעו בקרה.

10. דו"חות על המצב הכספי של "ורד"

חברי-הכנסת נ. שובל שאל את שר ההקלאות ביום כ' בשבט תשל"ג (23 בינואר 1973):

מר שלו, הכתב הכלכלי של "ידיעות אחרונות", מסר בעתונו ב-16 בינואר 1973, שעוד ב-28 בנובמ-

שר-החקלאות ת. גבתי:

1-2. לא ידוע לי על תכנית להקמת שישה ישובים חדשים בפיתחת-רפית. בזמנו הוחלט על הקמת שלושה ישובים בפיתחת-רפית, מהם: אחד הוקם כבר, שני הוא בשלבי הקמה ושלישי בשלבי תכנון.

14. תכניות להקמת מרכזים אזוריים ליישוב בקעת-הירדן

חברי-הכנסת א. אבנרי שאל את שר החקלאות ביום ד' באדר א' תשל"ג (6 בפברואר 1973):

"מעריב" של יום 29 בינואר 1973 נתפרסמה ידיעה כי קיימת תכנית להקמת מרכז אזורי ליישובי בקעת-הירדן וכי ההצעה נידונה במוסדות המיישבים ובממשלה.

אבקש לדעת:

1. האם הידיעה הנ"ל נכונה?
2. אם היא נכונה -
- א. איפה יוקמו היישובים, האם בתחומי הקו הירוק או מעבר לו, בשטחים המוחזקים?
- ב. מה הם פרטי התכנית?
- ג. מי יופנה להתגורר ביישובים הנ"ל?

שר-החקלאות ת. גבתי:

1-2. במסגרת פעולות התיכנון של ההתיישבות בבקעת-הירדן נבחנות תכניות שונות להקמת מרכזים אזוריים שישרתו את יישובי הבקעה.

טרם התקבלו החלטות על הקמת מרכז כלשהו ולכן לא נקבע מקום ולא הוחלט מי יופנה להצטרף אליו.

היו"ר ר. ארזי:

שאלה נוספת לחברי-הכנסת אבנרי.

אורי אבנרי (העולם הזה-כוח חדש):

כבוד השר, היום התפרסמו דבריו של שר האוצר מאתמול, בהם קבע שהמרכז האזורי המתוכנן בפיתחת-רפית אין לו שום הצדקה כלכלית ויפריע לפיתוח מקומות אחרים. שאלתי היא: האם בהחלטות על מרכזים עירוניים מסוג זה השיקול יהיה כלכלי או פוליטי?

שר-החקלאות ת. גבתי:

באישור תכניות כאלה דגה הממשלה ויש להניח שהיא מביאה בחשבון גם שיקולים כלכליים וגם שיקולים פוליטיים.

15. הספקה סדירה של בשר עוף לקראת חג הפסח

חברי-הכנסת י. מ. אברמוביץ שאל את שר החקלאות ביום ט' באדר א' תשל"ג (11 בפברואר 1973):

"מעריב" מיום י"ח בשבט תשל"ג (21 בינואר 1973) מוסר כי צפוי מחסור בבשר עוף בחג הפסח בשל הקרה.

אבקש לדעת:

1. האם בדקו עובדי משרדו אם אמנם קיים חשש זה?
2. אם כן - מה היו תוצאות הבדיקה?

12. הסדר זכויות במקרקעין בכפר-קאסם

חברי-הכנסת א. אבנרי שאל את שר החקלאות ביום ב' באדר א' תשל"ג (4 בפברואר 1973):

פנה אלי ראש המועצה המקומית בכפר-קאסם. לפי טענתו תובעת הממשלה לעצמה את רוב האדמות ההרריות, שהן בבעלותם של תושבי הכפר זה מאות שנים. לפי טענת ראש המועצה תובעת המדינה את מה שנותר לתושבי המקום ממה שנלקח מהם בעבר.

אבקש לדעת:

1. האם הטענה הנ"ל נכונה?
2. אם אין הטענה נכונה -
- א. האם תובעת לעצמה המדינה אדמות כל-שהן מתושבי הכפר?
- ב. אם כן - אילו אדמות?
- ג. מה הם הטעמים לתביעה הנ"ל?
- ד. לאילו מטרות מיועדת הקרקע שהמדינה תובעת לעצמה?
3. אם המדינה תובעת לעצמה אדמות -
- א. האם האדמות הנ"ל מעובדות?
- ב. האם הציעה המדינה פיצוי בקרקע לתושבי הכפר?
- ג. אם כן - איפה, וכמה יקבל תושב תמורת השטחים הנתבעים?
- ד. אם לא הוצע פיצוי במקרקעין - האם הוצע פיצוי כספי? ואם כן - מה גודלו?

שר-החקלאות ת. גבתי:

בכפר-קאסם מתבצע עתה הסדר קרקעות על-פי פקודת הסדר זכויות במקרקעין (נוסח חדש), תשכ"ט-1969. מטרתה ותכליתה של פקודה זו לקבוע את הזכויות הסופיות בקרקע.

המדינה תובעת זכויות בקרקעות שאינן מעובדות או מוחזקות והן טרשים, ועל סמך החוק הן אדמות המדינה.

התושבים ניסו לקבוע עובדות בשטח על-ידי גטי-עת עצים בודדים בין הסלעים.

הואיל ובנוגע לחלק משטחי הטרשים בכפר-קאסם, אשר לגביהם מבוצע עתה ההסדר, הוגשו תביעות מוגדות של המדינה ושל התושבים, הועברו התביעות להכרעת בית-המשפט המחוזי.

13. הקמת יישובים חדשים במיתחת-רפית

חברי-הכנסת א. אבנרי שאל את שר החקלאות ביום ד' באדר א' תשל"ג (6 בפברואר 1973):

"הארץ" של יום 2 בפברואר 1973 מוסר כי עומדים להקים שישה יישובים חדשים בפיתחת-רפית.

אבקש לדעת:

1. האם הידיעה הנ"ל נכונה?
2. אם כן - א. מתי יוקמו היישובים?
- ב. איפה?
- ג. כמה אנשים ימנה כל יישוב מיועד?

17. הפניית חלק מן ההדרים הפגועים לתעשיה

חבר'ה הכנסת מ. אביזוהר שאל את שר החקלאות ביום ט' באדר א' תשל"ג (11 בפברואר 1973):

ב"הארץ" מיום ה' 4 בפברואר 1973 נמסר כי הקרן לביטוח נזקי טבע מסרבת להפנות לתעשיה הדרים שנפגעו, וכי לפי טענת המועצה לייצור מוצרי פרי-הדר, "הקרן לביטוח מסרבת לנמק מדוע אינה רוצה להפנות לתעשיה את כמויות הפרי שנועדו להשמדה או לרפת".
אבקש לדעת:

א. האם הדברים שזכרו לעיל נכונים?
ב. מה היא הסיבה שחלק מהפרי שנפגע נשלח להשמדה או להאבסה ולא לתעשיה?

שר-החקלאות ת. גבתי:

א. הדברים אינם נכונים. הקרן לביטוח נזקי טבע לא סירבה מעולם להפנות לתעשיה הדרים שנפגעו.
ב. לתעשיה הופנה חלק מהפרי הפגוע אשר היה מתאים לעיבוד תעשייתי. יתר הפרי, אשר לא היה מתאים לתעשיה או למאכל, נשלח להאבסה או הושמד.

18. תנאי החכרת קרקע לבנייה בגבעה הצרפתית שבירושלים

חבר'ה הכנסת ש. תמיר שאל את שר החקלאות ביום י"א באדר א' תשל"ג (13 בפברואר 1973):

סופר "הארץ" מוסר בעתונו מיום 19 בנובמבר 1972, כי חברת "שיכון עובדים" קיבלה ממנהל מקר-קעי ישראל שטח של 42 דונם לבנייה באזור הגבעה הצרפתית בירושלים בתנאי החכרה מיוחדים החורגים מהתנאים המקובלים.

ב-18 באוגוסט 1970 אושרה לחברת "שיכון עוב-דים" תכנית החכרה לגבי החלקה האמורה בשטח בנייה של 51,000 מ"ר. החברה חוייבה בתשלום דמי החכרה בשיעור של 40% מערך הקרקע, אשר נקבע על-ידי שמאי רשמי ביום 5 במאי 1970 בסך 70 לירות למ"ר בניה.

הטבה מעין זו לא ניתנה לחברות בנייה אחרות, כגון "אזורים" ו"גד" הבונות באותו אזור עצמו.
אבקש לדעת:

א. האם הנתונים שמוסר "הארץ" נכונים?
ב. אם כן - מדוע קיבלה חברת "שיכון עובדים" את החלקה האמורה בתנאים מיוחדים אלה?
ג. מי החליט על מתן התנאים האמורים?
ד. מדוע הועדפה חברת "שיכון עובדים" על פני חברות בנייה אחרות הבונות באותו אזור עצמו?

שר-החקלאות ת. גבתי:

א. הנתונים נכונים.
ב. אלו היו התנאים שהיו נהוגים באותה עת במנהל מקרקעי ישראל.
ג. התנאים נקבעו על-פי הערכת השמאי הממ-שלתי.
ד. חברת "שיכון עובדים" לא הועדפה על חב-רות אחרות. באותה תקופה קיבלה חברת "קאמדי"ב

3. אם אמנם צפוי מחסור בבשר לקראת חג הפסח, אילו צעדים נוקט משרדו כדי להתגבר על מחסור זה, העלול להשבית את שמחת החג מהמוני בית-ישראל, ובמיוחד מאלה שאין ידם משגת לקנות בשר במחירים הצפויים עקב המחסור?

שר-החקלאות ת. גבתי:

1-2. ייתכן שיהיה מחסור בהיקף קטן בבשר פטמים טריים לחג הפסח. סיבותיו הן: הקרה, אשר גרמה לתמותת אפרוחים, ומחלת ניו-קאסל, אשר פרצה בכמה מקומות.

3. הוכן מלאי של 1,000 טון בשר פטמים קפו-אים וכ-200 טון בשר חודיים. המלאי יימכר במחירים קבועים, ובהתאם לתכנית מועצת הלול יופעל פיקוח על המחירים.

בנוסף לכך תוכננה הספקה מוגברת של בשר הו-דיים. אנו מקווים כי פעולות אלו תאפשרנה לספק את הביקוש לבשר עוף לקראת החגים.

16. צימצום הספקת המים לחקלאות

חבר'ה הכנסת י. תמיר שאל את שר החקלאות ביום ט' באדר א' תשל"ג (11 בפברואר 1973):

מר שלמה גרבר, סופר "הארץ", מוסר היום (5 בפברואר 1973) על תכניות נציב המים לצמצם את הספקת המים לחקלאות בעקבות עצירת הגשמים וי-דיות מפלס מי הכנרת.

בקשר למידסום זה אודה לכבודו אם ישיבני:

1. האם היו בשנת 1972 חריגות בצריכת המים והמכסות המוקצות?
2. אם כן - אילו חריגות אירעו ומי היו המ-פירים את הוראות המכסות?
3. אילו דרכים עומד נציב המים לנקוט כדי לבלום חריגות מהמכסות בעתיד?
4. מה הוא אומדן הנזק מעצירת הגשמים לר-זרבות המים?
5. כיצד ניתן להתגבר על משבר המים שנגרם על-ידי מצב הגשמים השנה?

שר-החקלאות ת. גבתי:

1. היקף החריגות טרם סוכם סופית, אך הערכה מוקדמת מצביעה על היקף חריגה בשיעור של 130 מיליון קוב בקיורב.

2. הערכה מוקדמת מצביעה כי היקף החריגה היה כלהלן: חקלאות - 105 מיליון קוב; צריכה עירונית - 20 מיליון קוב; תעשיה - 5 מיליון קוב.

3. לקראת השנה הקרובה ננקטו ויינקטו הצעדים הבאים: א. הוראות חמורות לספקי המים על נוק-שות בסדרי הספקה. ב. שימוש קפדני בכל אמצעי הענישה, כגון תשלום מיוחד על חריגה או אפילו סגירת המים. ג. הדרכה והסברה.

4. עונת הגשמים טרם נגמרה וקשה לאמוד את הנזק, אולם היקף הגרעון נאמד במאות מיליוני מט-רים מעוקבים.

5. משרדי מכין תכניות פעולה למקרה של בצו-רת קשה. הפעולות שתינקטנה יהיו: הקטנת המכסות והקפדה על אי-חריגה מהמכסות, הגדלת הקנסות על חריגה וכו'.

לבדיקת הבקשה של "נשר" שיוקצה לה שטח כרייה בפארק הלאומי להחזיר את הדין לוועדת השרים לענייני כלכלה.

21. חסכון במים

חבר הכנסת י. תמיר שאל את שר החקלאות ביום י"ב באדר א' תשל"ג (14 בפברואר 1973):

התופעות החריגות בתחום האקלים הפוקדות השנה את ישראל גורמות לעצירת גשמים, לירידת כמות המים בכנרת ולקרה, שפגעה בצומח וביבוליו. לכל אלה השפעות על החקלאות ועל מקורות המים. אבקש לדעת:

1. מה הם האמצעים שמשרדו נוקט לגבי השימוש במים?
2. מה עושה משרדו כדי להתאים את הייצור החקלאי — לסוגיו — למצב שנוצר?
3. מה היא מדיניות משרדו לגבי ניצול מי הכנרת בזמן הקרוב?

שר החקלאות ה. גבתי:

1. משרדי דן עתה בתכניות פעולה למקרה של בצורת קשה, וכבר עתה נקבעו אמצעים להקטנת השימוש במים, שעיקרם: קביעת מכסות מים מוקדטות ופיקוח הדוק עליהן, הגדלת הקנסות על חריגות ממכסות המים והסברה בדבר הצורך בחסכוני במים.

2. בתכניות הפעולה של משרדי נבחת התאמת הייצור החקלאי לאפשרויות בצורת, אך אין המשרד מתערב בשלב זה בתכנית הגידולים של החקלאים.

3. השאיבה מהכנרת תתנהל בהתאם להוראות חוק המים בדבר שמירת מפלס הכנרת בגבולות המותר. בהתאם לכך צומצמה באופן ניכר לאחרונה השאיבה מבוביל הארצי.

22. תכולה גבוהה של כספית בדגי מאכל מסוימים

חבר הכנסת ג. פת שאל את שר החקלאות ביום י"ב באדר א' תשל"ג (14 בפברואר 1973):

בעתון "הארץ" מיום 9 בפברואר 1973 נמסר כי חוקרים בטכניון גילו תכולת כספית גבוהה בדגי מאכל מסוג דקר הסלעים שניצודו במימי מפרץ חיפה, וכי במקום תכולת כספית מותרת נתגלתה כמות העולה פי אדבעה, המסכנת את בריאותם של אוכלי הדגים הללו.

אבקש לדעת:

1. האם הדיעה הנ"ל מדויקת, בשלמותה או בחלקה?
2. האם ערך משרד החקלאות חקירה בגדון?
3. האם נקבע מה הם הגורמים שהביאו לתכולה הגבוהה של כספית?
4. האם אסר משרד החקלאות את שיווק הדגה ממפרץ חיפה?
5. אילו צעדים נקט משרד החקלאות נגד הגורמים שבגללם עלתה תכולת הכספית בדגי המפרץ?
6. מה מתכוון כבודו לעשות למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד?

שטחים בגבעה הצרפתית באותם התנאים על-פי הערכת השמאי הממשלתי ובדומה ל"שיכון עובדים". חברות הבנייה האחרות הבונות בשטח החלו בבנייה לאחר פירסום טבלת מחירי הקרקעות לשיכון ציבורי לשנת 1971/72 אשר הוכנה על ידי משרד השיכון ומינהל מקרקעי ישראל. התנאים לחברות הללו נקבעו על-פי הטבלה האמורה.

19. הפניית חלק ממזי"הדר פגוע לעיבוד תעשייתי

חבר הכנסת ש. תמיר שאל את שר החקלאות ביום י"א באדר א' תשל"ג (13 בפברואר 1973):

העתון "הארץ" מוסר כי הקרן לביטוח גזקי טבע בחקלאות מסרבת למכור למפעלים לייצור מוצרי פרי-הדר את הפרי שנפגע בקרה תמורת 40 לירות לטונה, בעוד שהוא מפנה פרי זה להשמדה או להאבסה ברפת במחיר של 20 לירות לטונה. פרטים אלה כלולים במברק שנשלח על-ידי המועצה לייצור מוצרי פרי-הדר לשד האוצר ולשר המסחר והתעשייה. אבקש לדעת:

- א. האם נכונים הפרטים הכלולים במברק המוצע לייצור פרי-הדר?
- ב. אם כן — מה הם שיקולי הקרן המסרבת למכור למפעלים פרי גזקי?
- ג. על-פי אילו שיקולים מעדיפים למכור להאבסה ברפת או למסור להשמדה פרי זה ולא למכור לתעשייה במחיר 40 לירות לטונה?

שר החקלאות ה. גבתי:

א-ב: הפרטים אינם נכונים. לא היה כל סירוב להפנות פרי פגוע לתעשייה. בזמנו התקיים, משא ומתן על מחירי הפרי ועם סיומו הופנה לתעשייה פרי שהתאים לעיבוד תעשייתי.

ג. הפרי שהועבר להאבסה לרפתות או להשדה מדה לא היה מתאים לא למאכל ולא לעיבוד תעשייתי.

20. בקשתה של חברת "נשר" להקצאת שטח כרייה בפארק הלאומי שבחיפה

חבר הכנסת ש. תמיר שאל את שר החקלאות ביום י"ב באדר א' תשל"ב (14 בפברואר 1973):

הובא לידיעתי כי חברת "נשר" בחיפה ביקשה להקצות לה שטחים מהווים חלק מהפארק הלאומי בחיפה, לצורך הרחבת שטחי החציבה שלה.

נוכח הזיהום הרב הנגרם על-ידי מחצבת "נשר" בחיפה ולאור העובדה כי היא צמודה לשטחי הפארק הלאומי בחיפה — אבקש לדעת:

1. האם אושרה בקשתה של חברת "נשר" לתוספת שטחי חציבה בחיפה?
2. אם כן — האם שטחים אלו מהווים חלק מהפארק הלאומי בחיפה?
3. אם כן — מה היו הנימוקים לפגיעה באתר נוסף זה לצורך הרחבת שטחי החציבה של מחצבת "נשר"?

שר החקלאות ה. גבתי:

1-3. הבקשה לא אושרה. בהתאם לחוות-דעתו של היועץ המשפטי לממשלה החליטה ועדת השרים

25. הסדרת ניהול קרקעות הקק"ל בידי מינהל מקרקעי ישראל

חבר-הכנסת א. מלמד שאל את שר החקלאות ביום כ"ה באדר א' תשל"ג (27 בפברואר 1973):

מן הדו"ח של מבקר הסוכנות שהוגש לאחרונה לוועד הפועל הציוני עולה, כי האמנה בין ישראל לקק"ל, המסדירה את ניהול קרקעות הקרן הקיימת בידי מינהל מקרקעי ישראל, אינה מבוצעת כהלכה. מתברר כי בשתיים-עשרה שנות האמנה לא הספיקו לאתר ולקבוע כראוי את מערכת המקרקעין, לא בוצעו ענייני סעיפי האמנה שבהם מדובר על מערכת תיאום בין המוסדות, אין זהות בין רישומי הקרקע במינהל המקרקעין ובקק"ל. כן מתברר כי אין הקק"ל מקיימת שום עיקוב לצורך רישום הקרקעות שבבעלותה. קרקעות הנרכשות על-ידי הקק"ל מוחזקות לעתים על-ידי בעליהן הקודמים כאילו לא נרכשו כלל ולעתים תופסים אותן מסיגי גבול.

רצוני לשאול:

1. האם הדברים הנ"ל ידועים לו והאם נכונים הם?

2. מה בדעת כבוד שר החקלאות לעשות כדי שהאמנה בין ממשלת ישראל לקק"ל, המסדירה את ניהול קרקעות הקק"ל בידי מינהל מקרקעי ישראל, תבוצע כהלכה?

שר-החקלאות ח. גבתי:

1-2. כל הפרטים לגבי רכוש הקרקעי של הקרן הקיימת לישראל נרשמו בשעתם בספרי המקרקעין של המינהל. מדובר במערכת קרקעות בת אלפים רבים של חלקות, בבעלות מלאה של הקרן הקיימת לישראל ובבעלות משותפת עם אחרים, בשטחים מוסדרים ובשטחים בלתי-מוסדרים.

אין אפשרות טכנית לערוך בשיטה ידנית השוואות בין ספרי המקרקעין של המינהל לבין אלו של הקרן הקיימת לישראל. המינהל עוסק רק עתה בתכנית קליטת כל האינפורמציה, הנוגעת אף לנושא זה, בשיטת המיכון. עם הגשמת הדבר תתאפשר התאמה בין שתי המערכות.

הטיפול במסיגי גבול של קרקעות הקרן הקיימת לישראל שבניהול המינהל מתבצע על-ידי יחידות הפיקוח והיועצים המשפטיים שלהן. בעיית תיגבורן של יחידות הפיקוח מצאה פתרון רק לאחרונה ובכך תיוכל עבודתן.

26. שימוש במרי פגוע לעיבוד תעשייתי

חבר-הכנסת ש. כהן שאל את שר החקלאות ביום כ"ו באדר א' תשל"ג (28 בפברואר 1973):

בימים אלה פורסם כי עומדים להשמיד 180,000 טון פרי-הדר שניזוק ואינו ניתן ליצוא, מהם ראויים למאכל.

אבקש לדעת:

1. האם הידיעה הנ"ל נכונה, כולה או מקצתה?
2. מי החליט על השמדת הפרי?
3. מה אחוז הפרי הנ"ל שניתן היה לפצלו למאכל?

שר-החקלאות ח. גבתי:

1. הידיעה אינה מדויקת. תכולת הכספית הגבוהה נתגלתה רק באחוז מסויים של דקר-הסלעים.

2-3. מניחים כי הזיהום נגרם על-ידי שפכי המפעלים במפרץ חיפה.

4. לא נאסר שיווק הדגה במפרץ. בסך-הכל מדובר ב-5 טון דגים מסוג זה, ולדעת אנשי משרד החקלאות ומשרד הבריאות אין בכך סכנה לבריאות צרכני הדגים.

5. בטכניון נבדקים גורמים העשויים להביא לזיהום מי המפרץ, ועם התקבל הנתונים יוחלט מה לעשות.

6. אנשי משרדי פתחו בבדיקות קפדניות של תכולת הכספית בדגי מאכל. אם יתגלו ממצאים מדאיגים, נפעל בנדרון בתיאום עם משרד הבריאות.

23. הסדר זכויות המקרקעין בכפר-קאסם

חבר-הכנסת ת. טובי שאל את שר החקלאות ביום י"ד באדר א' תשל"ג (16 בפברואר 1973):

יושב-ראש המועצה המקומית כפר-קאסם שיגר לפני שבועיים מברקים אל כל סיעות הכנסת, בהם קבל על נסיון מחלקת הסדר הקרקעות לטעון לב-עלות על חלק גדול מאדמות הכפר שהיו תמיד רכוש הכפר ותושביו. מכפר-קאסם הופקעו לאחר קום המדינה נה מעלה מ-5,000 דונם מהאדמות הפוריות ביותר מבין 13,000 הדונמים שהם שטח הכפר. עתה חוששים תושבי הכפר כי יאבדו עוד כ-4000 דונם, כתוצאה מפעילות המיוחדת של הנהלת מקרקעי ישראל, באמצעות מחלקת הסדר הקרקעות או בדרכים אחרות. אבקש לדעת:

האם מוכן כבוד השר להפסיק כל פעולה של הנהלת מקרקעי ישראל שמשמעותה הפקעה גוספת של קרקעות מתושבי כפר-קאסם?

שר-החקלאות ח. גבתי:

ראה תשובתי שיתנה היום לשאילתה של חבר-הכנסת אורי אבנרי באותו עניין. אינני מוכן איפוא להפסיק את פעולת מינהל מקרקעי ישראל בעניין זה.

24. תפיסת אדמות נפקדים לצורך היאחזות

חבר-הכנסת ש. מיקוניס שאל את שר החקלאות ביום י"ח באדר א' תשל"ג (20 בפברואר 1973):

בתשובה לשאילתה שהגשתי לכבוד השר ב-6 בדצמבר 1972 נאמר כי "מתוך 90,000 הדונם של עקראבה, כ-9,000 דונם הן אדמות נפקדים. מתוכן נתפסו לצרכי היאחזות גינת 800 דונם בלבד. אלו הן אדמות נפקדים ולא אדמות תושבי עקראבה".

אבקש לדעת:

1. מה פירוש "אדמות נפקדים" בשטח כיבוש?
2. האם מדובר בתושבים שנמלטו בזמן מלחמת ששת הימים והשלטונות לא איפשרו את שובם לכפריהם?

שר-החקלאות ח. גבתי:

1-2. המונח "אדמות נפקדים" מתייחס לנכסים שהיו ברי אנשים אשר לא נמצאו באזור יחודה ושומרון בתאריך 9 ביוני 1967 ואשר לא חזרו לאזור בדרך החוקית.

ד. מה האמצעים שנקט וגוקט משרד החקלאות כדי להגן על מימי המפרץ והדגה בו מפני החמרים המזהמים הזורמים לתוך המפרץ?

שר-החקלאות ת. גבתי:

א. אם נשפוט את מצב הדגה במפרץ לאור תנאי צאות הדיג, ניתן לסכם שלגבי סרדינים ודגים חופיים לא חלו שינויים.

ב. יש ביקורת דק לגבי הסרדינים, המהווים שלל עיקרי.

ג. לא, פרט לסקר חלקי שנערך על-ידי הטכניון. עתה מכינים סקר כזה על-ידי הטכניון והחברה לחקר ימים ואגמים, בהשתתפות האגף לדיג במשרד, בעניין השפעת הזיהום על הדגה במפרץ.

ד. האגף לדיג מנסה לאתר את מקורות הזיהום במפרץ חיפה ונחל הקישון. נעשו נסיונות להפסיק את הזרמת השפכים התעשייתיים לים, אך עד כה ללא הצלחה רבה.

29. הזרמת מים מטהרים לקישון

חבר-הכנסת ש. תמיר שאל את שר החקלאות ביום ד' באדר ב' תשל"ג (8 במארס 1973):

"הארץ" מוסר בעתונו מיום 1 במארס 1973, כי כ-88% מהמים המטוהרים במכון לטיהור מי שופכין של חיפה וסביבתה מוזרמים לקישון.

מהגדס העיר חיפה, מר יוסף כהן, מאשר, לדברי סופר "הארץ", כי מכלל 18 מיליון ממ"ע המים שעוברים במכון בשנת 1972/73, נמכרים רק 2.25 מיליון ממ"ע לחקלאות ולתעשייה.

כן נמסר כי עתה עומדים להשקיע 21 מיליון לירות מכספי הלוואה של הבנק העולמי להגדלת תפוקת המכון לטיהור ל-30 מיליון ממ"ע מים בשנה. עוד נמסר כי ביזבוז המים המטוהרים נמשך למעשה עשר שנים.

אבקש לדעת:

1. האם נכונה הידיעה שמוסד סופר "הארץ" בחיפה?
2. אם לא — במה אינה מדויקת?
3. מה היא כמות המים המטוהרים בשנה במכון לטיהור מי שופכין בחיפה?
4. מה הכמות המנוצלת לתעשייה ולחקלאות?
5. מה נעשה בכמויות הבלתי-מוצלות?
6. האם נבדקה אפשרות לצלל מים מטהרים אלה בדרכים אחרות?
7. אם כן — מה העלתה הבדיקה?

שר-החקלאות ת. גבתי:

- 1-2. הידיעה נכונה בעיקרה.
- 3-4. כמות המים שטוהרו במכון בשנה האחרונה — 18 מיליון ממ"ע. כמות הקולחין שנוצלה לתעשייה ולחקלאות — כ-2.5 מיליון ממ"ע.
5. הכמויות המטוהרות שלא נוצלו זרמו לים.
- 6-7. נבדקו אפשרויות לניצול המים המטוהרים בדרכים אחרות, פרט לתעשייה ולחקלאות, ועד כה התוצאות שליליות.

4. האם נשקלה האפשרות לחלקו לנצרכים, או לשווקו בארץ?

5. האם נכון שהוחלט להשמידו, בין השאר, כדי להעלות את מחיר הפרי בשוק המקומי, או למנוע ירידת המחיר?

6. האם חייבת המועצה לשווק פרי-הדר לקבל היתר להשמדת כמויות גדולות של פרי, וממי?

7. אם לא — האם מוכן כבודו לשקול הנהגת חובה כזו?

שר-החקלאות ת. גבתי:

1-5. הידיעה אינה נכונה. חלק מהפרי שניזוק, אשר התאים לעיבוד תעשייתי, נשלח לתעשייה. הפרי שלא התאים לתעשייה או למאכל נשלח להאבסה או להשמדה. אין כל קשר בין השמדת הפרי ובין שוק פרי המאכל.

6. אין חובה על המועצה לקבוע היתר להשמדת פרי. כמובן, היא יכולה להשמיד פרי רק כאשר אין לו שימוש אחר.

7. לאור הנסיון בעבר אינני רואה צורך להנהיג חובה כזו.

27. השמדת פרי שאינו ראוי למאכל

חבר-הכנסת ש. מיקוניס שאל את שר החקלאות ביום כ"ז באדר א' תשל"ג (1 במארס 1973):

בידיעות אחרונות מיום 25 בפברואר 1973 פורסם, כי כמויות ניכרות של תפוזים שנפגעו בקרה והיו מיועדים להשמדה או לרפתות הועברו למכירה לציבור.

אבקש לדעת:

1. האם הידיעה הנ"ל נכונה?
2. אם כן — אילו צעדים נוקט משרד החקלאות נגד האחראים לתופעה האנטי-ציבורית החמורה הנ"ל?

שר-החקלאות ת. גבתי:

1-2. הידיעה איננה נכונה. הפרי שנועד להשמה או להאבסה לא היה ראוי למאכל ולא נשלח למאכל.

28. מניעת פגיעה בדגה במפרץ חיפה בשל זיהום המים

חבר-הכנסת נ. אליעד שאל את שר החקלאות ביום ב' באדר ב' תשל"ג (6 במארס 1973):

ביום חמישי, 1 במארס 1973, שחרר בטלויזיה הישראלית ראיון עם דייגים ממפרץ חיפה. בראיון זה טענו הדייגים כי הדגה במפרץ הולכת ונעלמת כתוצאה מזיהום מי המפרץ בפסולת המזרחית מהתעשייה ומקורות זיהום אחרים.

אבקש לדעת:

- א. מה מצב הדגה במפרץ חיפה?
- ב. האם יש ביקורת מקצועית על התפתחותה וקיומה של הדגה במפרץ?
- ג. האם נחקרו ממדי הזיהום במפרץ והשפעתם על הדגה במפרץ?

במסגרת פרוייקט הביוב הארצי מתוכננת עתה הרחבת מכון הטיהור שתאפשר טיהור כמויות גדולות יותר של מים בטיב גבוה יותר. על-ידי כך יתאפשר ניצול רב יותר של המים המטוהרים לתעשייה.

32. העלאת מחירי המים לחקלאות

חבר-הכנסת ש. מיקוניס שאל את שר החקלאות ביום ד' באדר ב' תשל"ג (8 במארס 1973):

לפי התקנות שפורסמו ב-12 בפברואר 1973 יועלו מחירי המים לחקלאות בשיעור של 10%—15%, לצריכה ביתית בשיעור של 12%—20%, ולתע-שיה בשיעור של 10%—20%.

מאחר שהתייקרות המים עלולה לייקר גם מצרכי מזון חיוניים ולהשפיע על מחירי המוצרים התעשייתיים, הנני מבקש לדעת:

האם מוכן כבוד השר לנקוט צעדים מתאימים כדי להביא לביטולן של התקנות הנ"ל ולמנוע העלאת מחירים של מצרכי מזון חיוניים?

שר-החקלאות ת. גבתי:

התקנות שפורסמו בתאריך 12 בפברואר 1973 קובעות מערכת מחירי מים חדשה, אשר נקבעה על-פי המלצות ועדת יעקבי שמונתה לבדוק את מערכת מחירי המים במדינה. מחירי המים שזונו בהתאם להמלצותיה כדי להתאים ככל האפשר את מחירי המים להוצאות הפקתם הריאליות וכדי ליצור תמריץ לחסכון ויעול בשימוש במים.

אין כמעט קשר בין שינוי מחירי המים ובין העלאת מחירי המזון והמוצרים התעשייתיים.

אינני מוכן איפוא להורות על ביטול התקנות הנ"ל.

33. העלאת מחירי העגבניות

חבר-הכנסת ש. מיקוניס שאל את שר החקלאות ביום ד' באדר ב' תשל"ג (8 במארס 1973):

ב"הארץ" מיום 2 במארס 1973 נמסר בשם משרד החקלאות, כי צפוי בקרוב מחסור בעגבניות בשל הקרה שפגעה בענף זה, וכי בעקבות זה יעלה מחיר העגבניות במידה ניכרת מאד. ידוע כי כבר בשבועות האחרונים חלה התייקרות גדולה של עגבניות, דבר הפוגע במיוחד במשפחות דלות-אמצעים.

אבקש לדעת:

האם מוכן כבוד השר לנקוט צעדים מתאימים כדי למנוע התייקרות נוספת של מחיר העגבניות, שהן מצרך חיוני בכל משפחה?

שר-החקלאות ת. גבתי:

כל עוד יימשך המחסור בעגבניות, אשר נגרם עקב הקרה, אין כל אפשרות למנוע עליית המחירים. חזוי כי המחסור ייפסק בתחילת חודש מאי ובעקבות שפע הירקות יירדו המחירים במידה ניכרת.

עלי להוסיף כי גם בשנים כתיקונן מחירי העגבניות גבוהים, והעגבניות אינן מצרך עממי בעונה זו של השנה.

30. מרטים על תפוקת המים ומחירים במיתקני

ההמתקה

חבר-הכנסת מ. אביזוהר שאל את שר החקלאות ביום ד' באדר ב' תשל"ג (8 במארס 1973):

אודה לכבודו אם ישיבני:

1. מה היא עלות הפקת המים בפרוייקט ההמתקה במשאבי-שדה?

2. האם אפשר להויל את מחיר ההפקה על-ידי שיפורים טכנולוגיים במיתקן הקיים?

3. מה תהא תפוקת הסופית של מיתקן זה אם ישתמשו בתהליך בהיקף גדול יותר, במקומות אחרים בארץ?

4. מה היא עלות הפקת המים במיתקן להמתקת מי הים באילת?

5. האם עומדים להרחיב את המיתקן? אם כן — מה תהא תפוקתו לאחר ההרחבה?

6. האם עומדת חברת "מקורות" להקים מיתקני המתקה נוספים להמתקת מי ים בארץ? אם כן — על-פי אילו שיטות ומה יהיו עלויות ההפקה?

שר-החקלאות ת. גבתי:

1. באומדן ראשון, עלות המים בפרוייקט ההמתקה במשאבי-שדה היא כ-120 אג' לממ"ע. אומדן מדויק יותר ייעשה עם השלמתו הסופית של המיתקן.

2. עם השלמתו הסופית של המיתקן תזול עלות הפקת המים לפי האומדן ל-80 אג' לממ"ע.

3. ההפקה המתוכננת למיתקן בשלבו המלא — כ-300 ממ"ע בשעה.

4. עלות ההפקה מחושבת ב-175 אג' בערך לממ"ע.

5. אין עומדים להרחיב את מיתקן ההמתקה באילת.

6. אין לחברת "מקורות" כל תכנית להקמת מיתקני המתקה בתקופה הקרובה.

31. אמצעים לניצול המים המטוהרים בחיפה

בתעשייה ובחקלאות

חבר-הכנסת מ. אביזוהר שאל את שר החקלאות ביום ד' באדר ב' תשל"ג (8 במארס 1973):

ב"הארץ" מיום 1 במארס 1973 נמסר כי 16 מיליון ממ"ע מים מטוהרים במכון לטיהור מי שופכין של חיפה הוזרמו בשנת 1972/73 לקישון משום שלא נמצא להם עד כה ניצול בתעשייה או בחקלאות.

אבקש לדעת:

1. האם הפרטים שזכרו לעיל נכונים?

2. אם כן — אילו צעדים נוקטים משרד החקלאות ונציבות המים כדי שבזמן קרוב ינוצלו המים הללו לשימוש בתעשייה ובחקלאות?

שר-החקלאות ת. גבתי:

1—2. הפרטים נכונים. הסיבה לכך שמרבית המים המטוהרים לא נוצלו היא כי מכון הטיהור הוקם לפני זמן רב ואיננו מותאם לכמויות השפכים שטוהרו בו, ולכן רמת הטיהור היתה בלתי-מספקת ולא איפשרה ניצול המים לתעשייה ולחקלאות.

ב. סקירת שר החקלאות על פעולות משרדו*

1. תשובת השר

חבת הלולים, ריכוזם והעתקתם מחדש. על תכנית זו הוציאה הקרן הקיימת סכום של 13 מיליון לירות, וסכום דומה מופיע בתקציב לשנת 1973/74.

מכסת המים ליישובי ההר גדלה מ-23 מיליון ל-35 מיליון מ"ע. "מקורות" השקיעה 29 מיליון לירות ביישובי ההר במשך שלוש השנים האלה. נוסף לכך, המושבים במדום הגליל מקבלים עתה שטחים נוספים בחולה וכמויות נוספות של מים כדי להשיקו.

כפי שאמרתי, הורחבו שטחי המטעים וניטעו למעלה מ-6,000 דונם מטעים: תפוחים, אגסים, אפרסקים ואבוקדו. התכנית היא לנטוע השנה 5000 דונם נוספים.

הענף העיקרי כמעט בכל יישובי ההר הוא ענף הלול. זהו מקור פרנסה עיקרי למתיישבים. בשלוש השנים האחרונות גדלו המכסות לביצים ביישובי ההר ב-120 מיליון ביצי סטנדרט. זוהי תוספת של 43% בזמנו, לאחר שעובדה התכנית לשיקום יישובי ההר, ניתנה עדיפות ראשונה ליישובי ההר לקבלת מכסות ביצים נוספות למאכל ופטמים לבשר. הם קיבלו את מרבית התוספת שאפשר היה לתת, עם גידול הצי-ריכה בארץ.

המחלקה להתיישבות השקיעה בשלוש השנים האחרונות סכום של 92 מיליון לירות ביישובי ההר. הקרן הקיימת לישראל השקיעה 38 מיליון לירות. בתקציב של המחלקה להתיישבות לשנת 1973/74 הוקצבו ליישובי ההר 54 מיליון לירות. בסך-הכל, עד סוף שנת התקציב הבאה - 184 מיליון לירות. כל זה חוץ מהשקעות חברת "מקורות" במפעלי מים והשקעות במפעלים אזוריים ובשיכון.

במשך התקופה הזאת הושקעו לכל יחידה כ-50,000 לירות בממוצע, ולכן היו תוצאות גדולות. ההכנסות, ערך התפוקה יגיע בסוף השנה ל-145 מיליון לירות, לעומת 97 מיליון לירות ב-1969/70. זה אומר בממוצע למשפחה 35,000 לירות. כערך התפוקה, והערך המשמעותי גדל מ-7500 לירות ל-11,000 לירות - גידול של 50%. גידול זה אינו כולל הכנסות מעבודות חוץ, שחלק ניכר מהמתיישבים מבצעים, והן תופסות מקום נכבד.

אנו נמצאים על סף הפיתוח הסופי של יישובי ההר, ולרשותם עומדים אמצעי ייצור אשר יאפשרו להם קיום בכבוד, ומצבם אינו גרוע, ובמקרים מסוימים אף טוב יותר ממצבם של יישובים בשפלה.

על כן איני סבור שיש מקום לטענות חברי-הכנסת דרובלס, ובוודאי לא להצעתו להקים ועדה פרלמנטרית מיוחדת לבדיקת מצבם של יישובי ההר. הייתי מציע לחברי הכנסת לבקר בהדמויות ביישובים אלה באזור הגליל ובאזור ירושלים, ולהיווכח בהתקדמותם.

מתחיהו דרובלס (גח"ל):
לא מספיקה.

היו"ר ר. ארוי:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף ב' של סדר-היום: תשובת שר החקלאות למשתתפים בדיון על פעולות משרדו. רשות הדיבור לשר החקלאות.

שר החקלאות ח. גבתי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, העניינים העיקריים שעליהם נסב הוויכוח מסביב לסקירתי על פעולות משרד החקלאות ועל מצב החקלאות במדינה היו ענייני המים והמצב של יישובי ההר. בענייני המים אני שמח לציין - איני יודע אם זו היתה השפעת הוויכוח שהיה כאן בכנסת - כי סמוך לסיום הוויכוח ירדו גשמים בארץ.

עוזי פיינרמן (המערך, עבודה-מפ"ם):

אני מציע לקיים השבוע עוד ויכוח.

שר החקלאות ח. גבתי:

אני מקווה שלדברי הסיכום שלי היום תהיה אותה השפעה ויירדו גשמים עוד פעם.

ירדו בין 60 ל-80 מילימטר כמעט בכל אזורי הארץ וזה הקל במידה רבה את המצב בשדות. אפשר לומר שבדבר אזורי הארץ זה הבטיח את היבולים של תבואות החורף. לא היתה לזה השפעה רבה על מי התהום ועל מפלס המים בכנרת, אשר עלה רק בסנטימטרים מעטים, ולא נשאר לנו אלא לחכות ולצפות לגשמים נוספים. נקווה שיירדו בחדש זה.

אבל לפני שאעבור לענייני המים אני רוצה לייחד את דברי לביקורת של חברי-הכנסת דרובלס בקשר למצבם של יישובי ההר. בנאום שהשמיע כאן חברי-הכנסת דרובלס אני חושב שהוא איחד לפחות בארבע שנים או בחמש שנים. הוא אינו הולם כלל את המציאות של היום. ב-1968 היו דיונים בכנסת והיו דיונים בין משרד החקלאות ובין מחלקת ההתיישבות של הסוכנות ועובדה תכנית לשיפור מצבם של יישובי ההר. במשך התקופה הזאת נעשו שם דברים גדולים, אשר שינו מהקצה אל הקצה את מצבם של היישובים האלה, ואני רוצה לפרט מה הן הפעולות אשר נעשו.

במשך התקופה הזאת הועמדה לרשות יישובי ההר, באזור ירושלים ובאזור הגליל, תוספת קרקע של 33,000 דונם, מזה 24,000 דונם הראויים לשלחין, מהם באזור ירושלים 15,400 דונם; 6,100 דונם מתוכם הראויים לשלחין נמצאים באזור נחל שורק ואילון. בגליל - 17,600 דונם, מהם 11,000 בחולה, שרק בימים אלה עומדים לקבלם. עם הגדלת שטח הקרקע היתה אפשרות להגדיל את שטח המטעים ונוספו מטעים רבים.

במשך הזמן הזה נעשתה פעולה גדולה להכשרת קרקע. הקרן הקיימת לישראל הוציאה בשלוש השנים האחרונות 10.5 מיליון לירות להכשרת שטחי קרקע באזור ההר, ובתקציב לשנת 1973/74 מופיע סכום של עוד 2 מיליון לירות למטרה זו. נעשתה פעולה גדולה להכשרת המגרשים ביישובים אלה, במיוחד להר-

שר-החקלאות ח. גבתי:

איני יודע מה זאת "מספיקה".

עכשיו אעבור לענייני מים, אשר הוזכרו בוויכוח. חבר-הכנסת שוסטק העלה הצעה לבצע מפעל מים חדש ולהטות את מי הירדן מגשר בנות-יעקב. יכול היה גם להציע לבצע תכנית שהיתה קיימת פעם, לה-טות את מי הירדן למשל. התכנית האלה נבדקו בזמנן. הן נבדקו מחדש גם לאחר מלחמת ששת הימים, מבחינה הנדסית ומבחינה כלכלית, והוברר כי אין בסיס לשנות את תכנית אספקת המים כפי שהיא קיימת היום לגבי השאיבה מהכנרת. אך אם חבר-הכנסת שוסטק התכוון לכך שעל-ידי המפעלים האלה ייתוספו מים, הרי הוא טועה טעות חמורה. אף טיפת מים אחת לא תיתוסף, אם יטו את מי הירדן או את מי הירדן. אותם מים זורמים גם עתה לכנרת, ואנו שואבים אותם. ואף אין לנו עתה טענות לגבי מידת המליחות של מי הכנרת. תהליך ההמלחה, אשר חששו מפניו לפני כמה שנים, הפוסק, ואיני רואה סיבה להעלות הצעות אלה מחדש, לאחר שהורדו מהפרק בעקבות בדיקה.

לחבר-הכנסת אורי אבנרי יש טענות על בריכות הדגים, והוא מסתייע בדבריה של סופרת מחוץ-לארץ, אשר את שמה איני יודע, אך איני חושב שהיא מומ-חית גדולה לגידול דגים; אולי היא מומחית לאכילתם. היא הביעה השתוממות, מדוע אנו מגדלים דגים בבריכות, כאשר יש לנו הים התיכון. היא ודאי אינה יודעת כי הים התיכון הוא ים שאין בו דגים. אין זה מקרה שאת מרבית הדגים אנו מביאים מימים רחוקים, ואיננו שולים במים שלנו. הוא ודאי מניח כי אנו מגדלים דגים בבריכות משום שאנו להוטים לא-כול דגים ממולאים, והוא חושב שסימן ההיכר להת-עדותנו במרחב הזה הוא לא לאכול דגים ממולאים, אלא דגי ים. איש איש וטעמו.

יוסף תמיר (גח"ל):

בכוד השר, לחבר-הכנסת אבנרי יש הרבה מים ב"העולם הזה", אולי יתן קצת מים למדינה?

שר-החקלאות ח. גבתי:

אני חושש לנקיין המים האלה.

שמואל מיקוניס (מק"י):

זאת שאלה של טעם.

שר-החקלאות ח. גבתי:

איני יודע מהי נימת הלעג לצרכנים הרבים הרגילים לאכול סוג מסוים של דגים וההנחה שעל-ידי כך הם מעכבים את הגאולה להשתלב במרחב הזה. מה שנוגע לבריכות דגים בכלל - כיום יש בריכות דגים בארבעה אזורים בארץ: בחולה, בעמק-הירדן, בבית שאן וקצת בשפלת החוף. המים שמשתמשים בהם בבית-שאן ובשפלת החוף הם מים מלווים, שאין להם היום שימוש אחר; המים בחולה ובעמק-הירדן הם מים מתוקים. צריך להביא בחשבון של המספרים שמביאים, שלבריכת מים מכניסים השנה 5,000 קוב מים ואחר מייצרים כך וכך דגים - החשבון הזה מוטעה, מפני שבחולה ובעמק-הירדן המים מתנקזים לכנרת. הצריכה בפועל של הבריכות היא המים שמתאדים במשך השנה, ואנחנו אומדים את ההתאדות

הזאת ב-30% עד 35% מהמים המוכנסים לבריכות. בחולה יש חשיבות נוספת לבריכות - הן משמשות כמאגר מים בתקופת החורף, בתקופת השטפונות, והודות לכך יכולים אנחנו לאגור בשנים גשומות כמו-יות מים גדולות למדי.

אם נביא בחשבון שכמות המים הדרושה לגידול הדגים היא, כפי שאמרתי, הכמות המתאימה, הרי מבחינה כלכלית חשיבותו של הענף הזה איננה פחו-תה מחשיבותם של גידולים אחרים. בעיקר אם נביא בחשבון שגם בענף זה חלה התפתחות מפתיעה בשנים האחרונות - פיתחו שיטות חדשות יותר, אינטנ-סיביות יותר והיבולים לדונם גדלו במידה רבה מאוד. באופן יש נסיונות שאיני יכול לקבוע היום מהי יוכנסו לשימוש כולל, בשיטות המאפשרות להגדיל את יבול הדגים בבריכות פי שלושה-ארבעה מהי-בולים הקיימים.

נוסף לזה צריך להביא בחשבון שגם בחולה וגם בעמק-הירדן רוב הבריכות נבנו על אדמות שאינן מתאימות לגידול חקלאי אחר, אדמות שאינן מגוקזות, אדמות ביצתיות; יחד עם זאת ברור לי, שאם נעמוד לפני מצב שנצטרך להגביל גידולים מסוימים בגלל מחסור במים - נעשה זאת ונביא בחשבון גם את הבריכות. נעשה חשבון על מה יהיה כדאי יותר לוותר ואז החשבון הוא כלכלי בהחלט.

חבר-הכנסת אורי אבנרי טען שהשימוש במים בארץ הוא תוצאה של לחץ, של קבוצות לחץ, ועל כך יש הפרדה בשימוש במים וחלוקת המים נעשית בצורה לא נכונה. איני יכול להגיד שאין לחץ על משרד החקלאות לקבל יותר מים. הלחץ הוא לרוב מאזורים מסוימים ולא מקבוצות לחץ כאלה כפי שתיאר חבר-הכנסת אורי אבנרי. הלחץ הגדול ביותר שיש עלינו הוא מישובי הנגב המרגישים את המחסור במים יותר מאשר באזורים אחרים. חבר-הכנסת אבנרי ביסס את הנחותיו על קבוצות הלחץ, על כך שהנה הקיבוצים מחזיקים ב-35% של אדמת השלחין ומש-תמשים ב-45% מהמים. יש לכך לפחות שתי סיבות: (א) בכמות המים המוזכרת כלולות גם בריכות הד-גים, שהן מרוכזות כמעט אך ורק במשק הקיבוצי; (ב) אותם אזורים בארץ שבהם צריכת המים היא הגבוהה ביותר בגלל תנאי האקלים, כמו עמק הירדן, עמק הרבה-שאן וגם עמק החולה, ששם דרושה כמות מים הרבה יותר גדולה לקבלת יבול מסויים מאשר באזורים אחרים בארץ - אותם אזורים מאוכלסים בחלקם המכריע על-ידי קיבוצים. זה גורם לכך שכמות המים הממוצעת שמשתמשים בה לכל דונם היא הרבה יותר גדולה מאשר כמות המים באזור החוף או באזור השפלה.

לבסוף, רוצה אני להסביר בצורה קצת יותר מפור-טת היכן אנו עומדים בעניין המתקת מי ים. אמרתי שאיני רואה תוספת מים ניכרת על-ידי המתקת מי ים בעשור האחרון כמציאותית או כרלבנטית. וזאת עומד אני להסביר. לפני עשר שנים בקירוב הוחל בתכנון מיתקן דו-תכליתי לייצור חשמל ולהמתקת מים, שצריך היה לספק לפי התכנית בין 100 ל-120 מיליון קוב מים לשנה. התיכנון נעשה בשיתוף עם ממשלת ארצות-הבית. לפי האומדן הראשון צריך היה מיתקן זה לעלות כרבע מיליארד דולר. היה סיכוי שארצות הבית תהיה מוכנה לעזור בהקמת מיתקן

יהיה לגשת להקמת מיתקנים גדולים לפני ראשית שנות השמונים. על כן אמרתי שאינני חושב כי בע"שור זה יש סיכוי שנגיע לתוספת מים ניכרת על-ידי מיתקני המעקה.

המצב היום הוא שבשיטה הקיימת מחיר המים המומתקים הוא גבוה, ואין כל חשבון כלכלי להשתמש בהם לחקלאות, ויש שאלה אם אפשר להשתמש בכך לצרכים אחרים.

במיתקן הממתיק 4,000 קוב מים ליום, מחיר המים מגיע היום ל-2 לירות לקוב. מיתקן הממתיק 4,000 קוב ליום יכול לתת כ-1.5 מיליון קוב מים לשנה. במיתקנים גדולים יותר אפשר להוריד את מחיר המים, ובשיטה החדשה — אפשר להוריד את המחיר ל-1.30 לירות לקוב. באילת, שבה יש מיתקנים גדולים למדי, עולים המים 1.50–1.75 לירות לקוב. במיתקנים הקטנים בשארם-א-שייך עולים המים 5–6 לירות לקוב.

ברור שאם לא יחול שינוי רדיקלי בטכנולוגיה, שתאפשר השקעה זולה יותר — כי חלק גדול ממחיר המים נובע מהוצאות מימון — ותאפשר בשיטה אחרת להגיע לשימוש יותר נמוך בכוח מכפי שדרוש היום, יהיה השימוש במים אלה מוגבל מאוד.

אצלנו מדברים לעתים קצת בזיזול על בעיות כלכליות וחשבון כלכלי, ונכון שאנו עושים הרבה דברים לא כלכליים. אבל יש גם גבול למה שאנו יכו"לים להרשות לעצמנו.

דוגמה נוספת: אף אם נגיע במיתקן הגדול למחיר של 90 אגורה לקוב מים, או למחיר של לירה אחת — וזה מתקרב לגבול של מחיר סכר המאפשר להשתמש במים כאלה — גם אז צריך להביא בחשבון, שאם אומרים שקוב מים עולה לירה אחת, אין פירוש הדבר שזה יעלה רק לירה. ומדוע? מיתקן כזה כמוהו כבית-חרושת. הוא צריך לעבוד כל ימות השנה כדי שיעמוד במחיר של לירה אחת לקוב מים. בחודשי הגשמים אין מה לעשות במים האלה. צריך להחזיר אותם לאדמה, לאחסן אותם שם, ואחר-כך לשאוב אותם. צריך להוסיף לחשבון את הוצאות השאיבה. ההידרולוגים אומרים, שמים שמחדירים לא"דמה, ודאי שאפשר לשאוב אותם חזרה. אני מתייחס לכך בפחות בטחון מכפי שאני מתייחס לפקדון בבנק. אני בטוח שאם אני מפקיד אלף לירות בבנק, אקבל אותן חזרה. אבל אם אני מחדיר לאדמה אלף קוב מים, אינני יודע כמה מזה אקבל חזרה. אני צריך להיות אופטימיסט גדול כדי להגיד שאקבל חזרה אלף קוב מים.

הבאתי את הדוגמה הזאת כדי להבהיר שאת עניין המתקת מי ים — ואני מאמין שנגיע לזה — אין לקשור עם תכניות לשנים הקרובות. אני רוצה שיהיה ברור ושלא נשגה באשליות, כי לתקופה של עשר השנים הקרובות אנו חייבים לתכנן את החקלאות ואת צריכת המים בהסתמכות על המים שישנם. אין פירוש הדבר שעם גידול האוכלוסיה וגידול התעשייה בהכרח יירד הייצור החקלאי.

הסברתי שמטרתנו צריכה להיות שימוש במים לגידול מוצרים שהם מכניסים יותר ויקרים יותר. זה משתלב עם הכניסת האומרת שהרחבת הייצור החקלאי קשורה בהרחבת הייצור החקלאי. הייצור מבוסס

זה. התכנית להקים מיתקן להמתקת מי ים אצלנו היתה קשורה לתכנית להקמת מיתקן דומה בדרום קליפורניה שבארצות-הברית. הם התקדמו הרבה יותר מאתנו בחיכוך ובהתחלת העבודה. כאשר עברו את השלב הראשון הוברד שכל אומדני התקציב היו רחוקים מהמציאות וההשקעה שהיתה קשורה במיתקן זה היתה הרבה יותר גדולה מהמשוער, ולפיכך החליטה ממשלת ארצות-הברית להוריד מעל הפרק את התכנית להתקנת המיתקן בקליפורניה; יחד עם זאת ירד מעל הפרק גם הסיכוי שממשלת ארצות-הברית תשתתף במיתקן שייבנה אצלנו.

בשנת 1965 אישר הקונגרס הקצבה של 20 מיליון דולר להקמת מיתקן להמתקת מים בשיתוף עם ממשלת ישראל, בתנאי שאנחנו נשתתף במחצית ההשקעה הנדרשת. הסכום הזה היה מונח כאבן שאין לה הופכין במשך כמה שנים. כל פניותינו להפעיל את הסכום נדחו בנימוק שבטכנולוגיה של המתקת מי ים לא חלו שינויים בשנים האחרונות, לא היו חידושים, על כן אינם רואים צורך להקים מיתקן, שצריך להיות מיתקן נסיוני, על יסוד הטכנולוגיה הידועה כבר.

כידוע, יש לנו מכון למחקר המתקת מים, ואנשי המכון הצליחו לפתח שיטה חדשה, שאמנם איננה שיטה מהפכנית, אבל היא מכניסה שינויים יסודיים למדי בשיטות הפעולה של המיתקנים. זוהי שיטה שאנו קוראים לה לשם הקיצור: זר"ש — זיקוק רב-שלבי. בשיטה זו יש אפשרות להזיל את ההשקעה, וממילא גם להזיל את המים המומתקים. ובכן, בנינו לממשלת ארצות-הברית והצענו שנקים מיתקן כזה בשיתוף אתם.

בינתיים התחלנו לבנות מיתקן קטן, שיוכל להמ"תיק מיליון קוב מים בשנה, והוא נמצא כבר עכשיו בשלבי סיום העבודה. מיתקן זה יוקם באילת. זהו אבי-טיפוס בשיטה החדשה.

במשא-ומתן הגענו להסכם עם ממשלת ארצות-הברית על תכנית מורכבת משלושה שלבים: שלב ראשון — גמר המיתקן לפי השיטה החדשה; שלב שני — הקמת מיתקן דומה לזה בארצות-הברית; ושלב שלישי — והוא החשוב ביותר — הקמת מיתקן גדול אשר ימתיק 11–12 מיליון קוב בשנה ויהיה קשור לאחת מתחנות הכוח שלנו באשדוד. התכנית כולה צריכה לעלות כ-32 מיליון דולר. אנו נצטרך להשתתף בסכום של 15 מיליון דולר, והיתר — השתתפות של ממשלת ארצות-הברית. ההסכם הזה נחתם בראשי-תיבות, ואנו מחכים לאישורו הסופי.

לפי לוח-הזמנים תהיה אפשרות לגמור את בניית המיתקן הגדול של 11–12 מיליון קוב בשנה בסוף שנות השבעים. אנו עומדים עתה בשנת 1973 ויכו"לים להתחיל בכך רק לאחר תקופת נסיון של המיתקן החדש שיפעילו אותו בסוף שנה זו. לפי זה יתחילו לבנות את המיתקן בשנת 1975 וממשיכים כי בשנת 1978–1979 אפשר יהיה להפעילו. ואז לפי ההסכם יצטרכו לחכות שנה-שנתיים כדי לראות כיצד הוא פועל. רק אחרי זה אפשר יהיה להגיע למסקנות על בניית מיתקן גדול יותר.

גם אם הכל ילך כשורה לגבי השיטה החדשה, שמויחים כי היא תזיל את ההשקעה בהמתקת מים ב-30%, כלומר, גם אם היא תצליח — אי-אפשר

חוברת כ"ב, ישיבה ת"ה

— סקירת שר החקלאות על פעולות משרדו (תשובת השר) (גבתי); (סיכום הדיון) (ארי), ברעם, דרובלס, הורביץ, טובי) —

באותו קצב שבו היא גדלה, גם כאשר נעמד לפני מחסור גדול יותר במים.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אלה הדברים שראיתי צורך להבהיר בעיקר בעניין המים. זה עניין המדאיג מאוד את כלנו. חשוב שהדברים יהיו ברורים כדי שנוכל לנקוט את האמצעים הנכונים ולכוון את הפעולות שלנו כך שעל אף הקשיים, על אף המחסור במים, נוכל להמשיך לפתח את המשק, גם המשק החקלאי, גם המשק התעשייתי וגם הצריכה העירונית, לפי הצרכים, מבלי שייפגע אף אחד משרושת הגורמים האלה, הזקוקים היום לתוספת מים.

2. סיכום הדיון

היו"ר ר. ארי:

אני מבקש את חברי הכנסת יגאל הורביץ להביא את הצעת הסיכום בשם סיעת הרשימה הממלכתית.

יגאל הורביץ (הרשימה הממלכתית):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבד להגיש הצעה לסיכום הדיון על פעולות משרד החקלאות, מטעם הרשימה הממלכתית:

1. הכנסת קוראת לשר החקלאות ולממשלה לקבוע סדר עדיפויות לחלוקת פיצויי הקרה, על-פי קריטריונים קבועים מראש, תוך העדפת המשקים שעיקר פרנסתם נפגעה.

2. הכנסת קוראת לשר החקלאות לתת דעתו על מצבו ההולך ומתדרדר של המשק הקטן, ועל הצורך בהנהגת תיעוש במושבים שיפתור את בעיית עודף כוח-האדם.

3. הכנסת קוראת לשר החקלאות לקבוע קריטריונים ברורים וקבועים לחלוקת הסובסידיות למוצר חקלאי.

4. הכנסת קובעת בסיפוק כי העבודה שנעשתה על-ידי משרד החקלאות בשטחי יהודה, שומרון ורצועת-עזה העלתה את רמת החיים של החקלאי הערבי והביאה תועלת למשק הישראלי בכללו.

5. הכנסת קוראת לממשלה להרחיב את ההתיישבות החקלאית ביהודה, שומרון, עזה, סיני ורמת הגולן, ככל שיוצדק הדבר מבחינה חקלאית ולאומית.

היו"ר ר. ארי:

אני מבקש את החבר תופיק טובי להביא את הצעת הסיכום מטעם סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא את הצעתה של סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה לסיכום הדיון על פעולות משרד החקלאות:

1. הכנסת מביעה את התנגדותה להעלאת מחירי התוצרת החקלאית. כדי למנוע העלאת המחירים לצרכן ולהבטיח תמיכה נאותה לייצור תובעת הכנסת מהממשלה להגדיל את הסובסידיות למצרבים אלה.

2. הכנסת תובעת מהממשלה לשלם פיצויים

על מוצרים אינטנסיביים מאוד ויקרים מאוד. אקח דוגמה ייצוגית: אם במקום אלף דונם כותנה נגדל אלף דונם פרחים באותם המים, ההכנסה שנקבל מהמים האלה תהיה פי כמה גדולה יותר.

אלה הקווים של מדיניותנו החקלאית ושל פיתוח החקלאות, שהנחנו אותם ביסוד פעולותינו. אני בטוח שעל אף חוסר האפשרות לספק לחקלאות מים גורפים, ואולי על אף העובדה שיתכן שצטרך להקטין את כמות המים שניתן לחקלאות, יש בידינו הכוונה, הידע והנסיון לכוון את חקלאותנו כך שלא זו בלבד שהיא לא תצטמצם, אלא אף תמשיך לגדול

היו"ר ר. ארי:

חברי הכנסת אנחנו עוברים להצעות לסיכום הדיון על משרד החקלאות. רשות הדיבור לחברי הכנסת משה ברעם, להצעת סיכום בשם סיעת אחדות.

משה ברעם (המערך, עבודה-מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשם הסיעות: המערך (עבודה-מפ"ם), מפד"ל, המפלגה הליברלית העצמאית, קידמה ופיתוח, שיתוף ואחווה — הנני מתכבד להציע את הצעת הסיכום שלהלן:

הכנסת רושמת לפניה את סקירת שר החקלאות על פעולות משרדו שנמסרה לכנסת ביום א' באדר ב' תשל"ג — 5 במארס 1973, ודברי התשובה שנמסרו היום, י' באדר ב' תשל"ג — 14 במארס 1973.

היו"ר ר. ארי:

רשות הדיבור לחברי הכנסת דרובלס, להצעת סיכום בשם סיעת גח"ל.

מתתיהו דרובלס (גח"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשם סיעת גח"ל מתכבד אני להגיש הצעה לסיכום הדיון על משרד החקלאות:

1. הכנסת שותפה לצערם של כל החקלאים שמטעיהם נפגעו בקרה באחרונה ומטילה על הממשלה לפצות חקלאים אלה ולעזור להם בכל הדרכים האפשריות ובהיקף הראוי, ובמיוחד בענפי ההדרים והסובטרופים ששיקומם יארך זמן רב.

2. הכנסת מביעה דאגתה נוכח הצטמצמות מלאי המים העומד לרשות משקנו ומטילה על משרד החקלאות לנקוט אמצעים משמעותיים לתיקון המצב.

3. הכנסת קוראת לממשלה להגשים החלטתה שלפיה תפעל למען הגברת הקמתן של היאחזויות והתנחלויות קבע, כפריות ועירוניות, על אדמת המולדת.

4. הכנסת תובעת ממשרד החקלאות להמשיך ולהרחיב מאמציו בתחום שיקום ענף ההדרים וייצובו.

5. הכנסת מטילה על משרד החקלאות להעניק תשומת-לב מיוחדת לביסוס הכלכלי והתברתי של כל משקי ההדר.

6. הכנסת קוראת לממשלה לקבוע את יום החריש הראשון בפתח תקוה כ"יום האדמה" — יום חג לחקלאים ולאזרחי המדינה.

— סקירת שר החקלאות על פעולות משרדו (סיכום הדיון) (טובי, ארוי, ברעם); חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 5) (ארוי, ארבל-אלמוזליו) —

כיום האדמה' — יום חג לחקלאים ולאזרחי המדינה. לפי סעיף 57 של התקנון חייב אני לשאול את חברי הכנסת אם הם מסכימים להפריד את ההצבעה על סעיף זה מההצבעה על כל ההצעה.

משה ברעם (המערך, עבודה—מפ"ם):
אני מתנגד.

היו"ר ר. ארוי:

חברי הכנסת ברעם מתנגד. אם כך, אעמיד להצבעה את ההצעה להצביע על סעיף 6 בנפרד.

הצבעה

ההצעה להצביע על סעיף 6 שבהצעת הסיכום שהובאה על-ידי חברי הכנסת מ. דרובלס בנפרד לא נתקבלה.

הצעת הסיכום שהובאה על-ידי חברי הכנסת דרובלס לא נתקבלה.

הצעת הסיכום שהובאה על-ידי חברי הכנסת מ. ברעם נתקבלה.

נאותים בהקדם למשקים ולאיכרים שיבוליהם ניווקו מהקרה ומהבצורת.

3. הכנסת מגנה את האפליה הקיימת כלפי החקלאים הערביים, ואת הפקעת הקרקעות מהפלחים הערביים. הכנסת קובעת שיש להגדיל את התקציבים לפיתוח החקלאות בכפרים הערביים.

היו"ר ר. ארוי:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה.

הצבעה

הצעת הסיכום שהובאה על-ידי חברי הכנסת ת. טובי לא נתקבלה.

הצעת הסיכום שהובאה על-ידי חברי הכנסת י. הורביץ לא נתקבלה.

היו"ר ר. ארוי:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה על ההצעה מטעם סיעת גח"ל. המציע מבקש להצביע על סעיף 6 שבסיכום בנפרד. בסעיף זה נאמר: "הכנסת קוראת לממשלה לקבוע את יום החרוש הראשון בפתח-תקוה

ג. חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 5), תשל"ג—1973* (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ר. ארוי:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר היום: חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 5), תשל"ג—1973, קריאה שנייה ושלישית. את הצעת החוק תביא לפנינו יושבת-ראש ועדת העבודה, חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזליו.

שושנה ארבל-אלמוזליו (י"ר ועדת העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבדת בזה להביא לקריאה שנייה ושלישית את חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 5), תשל"ג—1973. החוק הזה, שהוא פרי יזמתי של חברי הכנסת ורטמן, נדון בקריאה ראשונה בכנסת ביום י"ג בשבט תשל"ג — 16 בינואר 1973 והועבר לוועדת העבודה. בהצעת המקורית שעברה לוועדה, בסעיף 1 לחוק, נאמר כי מי שהתגייס בארץ-ישראל בין התאריכים 1 בספטמבר 1939 ו-1 באוקטובר 1946 לשירות פעיל בבריגדה היהודית או ביחידה אחרת שבצבא הבריטי והיה לעובד המדינה לפני 4 במאי 1949 או שירת ב-4 במאי 1949 שירות חובה בצה"ל, ולא יאוחר מ-90 יום לאחר שיחרורו היה לעובד המדינה או לעובד במוסד מוכר תוך שנה מיום שיחרורו הפעיל ועבר מהמוסד המוכר לשירות המדינה — יגדילו את תקופת שירותו במדינה בארבע חמישיות מתקופת שירותו הפעיל בבריגדה היהודית או ביחידה אחרת שבצבא הבריטי.

ועדת העבודה, ששמעה בעניין זה את נציגי איגוד החיילים המשוחררים בישראל ונציגי מועדון חמשת האותות, סבורה ליתת כי החוק צריך להקיף גם את

האנשים שנכנסו לעבוד בשירות המדינה בתקופה מאוחרת יותר והחליטה, בהסכמת משרד האוצר, להאריך את המועד ולפיכך קבענו כי בסעיף 1 לחוק ייאמר שחילל משוחרר מהבריגדה או מיחידה אחרת שבצבא הבריטי שהיה לעובד המדינה לפני ה' באייר תשט"ו הוא יום העצמאות, היינו 16 באפריל 1956 — ולא כפי שנאמר בהצעה המקורית: 4 במאי 1949 — יווספו על תקופת שירותו הפעילה בבריגדה או בצבא הבריטי ארבע חמישיות מתקופת שירותו הפעיל, כאילו היו תקופות שירות, וזאת לצורך הגדלת הגימלה שיקבל בהגיעו לגיל הפרישה. החוק יחול לגבי הזמן שלאחר תחילתו גם על עובד שפרש משירות המדינה לפני תחילתו וגם על שאירוי.

חוק זה בא לפרוע חוק מוסרי שהמדינה חייבת לאותם אנשים שעזבו את מקומות עבודתם ומשפחותיהם והתנדבו לשירות האומה על-פי קריאת המוסדות הלאומיים בארץ-ישראל. אנשים אלה, עם פרישתם לגימלאות, יזכו מעתה לחישוב של ארבע חמישיות מתקופת שירותם בבריגדה היהודית, או ביחידה אחרת שבצבא הבריטי, כאילו היו שנים אלה שנות עבודה רגילות.

חברי הכנסת, תוך כדי הדיון על הצעת החוק התעורר עניין הבטחת זכויותיהן של קבוצות נוספות, אשר אף הן התנדבו לשירות הלאומי על-פי קריאת המוסדות הלאומיים. הוועדה סבורה שיש לתת את הדעת על כך ולהכיר גם בזכויותיהן ופעלן של קבוצות אלה. הפנינו תשומת-לבה של הממשלה לצורך בדיקת העניין ולהגיש תיקון מתאים, אשר יבטיח זכויותיהם

חוברת כ"ב, ישיבה ת"ה.

— חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 5) (ארבלי-אלמוזליני, ארזי); החלטה בדבר תיקון טעות בנוסח חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 3) (ארזי, קרגמן); חוק התקציב לשנת הכספים 1973 (ארזי) —

הצבעה

סעיף 1 נתקבל.

סעיף 2 נתקבל.

היו"ר ד. ארזי:

אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שלישית.

הצבעה

חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 5), תשל"ג—1973, נתקבל.

של יתר עובדי שירות המדינה אשר התנדבו על-פי קריאת המוסדות הלאומיים.

לבסוף, רצוני לברך את חבר-הכנסת ורטמן על יזמתו הברוכה ואני מאחלת לו יזמות נוספות. לחוק אין הסתייגויות, אדוני היושב ראש, ואני מבקשת להעמידו לקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ד. ארזי:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה. אין הסתייגויות.

ד. החלטה בדבר תיקון טעות בנוסח חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 3), תשל"ג—1972 *

לישית, במקום תשל"א—1971 יבוא: תשל"ב—1971. אבקש לאשר את התיקון.

היו"ר ד. ארזי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה

התיקון שהובא על-ידי יושב-ראש ועדת הכספים י. קרגמן בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 3), תשל"ג—1972, נתקבל.

היו"ר ד. ארזי:
חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: תיקון טעות בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 3), תשל"ג—1972. אבקש את יושב-ראש ועדת הכספים חבר-הכנסת קרגמן להביא את הצעת התיקון.

ישראל קרגמן (יו"ר ועדת הכספים):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אבקש את חברי הית לאשר תיקון טעות בנוסח חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 3), תשל"ג—1972. בסעיף 3 לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, בשורה הש-

ה. חוק התקציב לשנת הכספים 1973, תשל"ג—1973 ** (קריאה שנייה)

1. משרד המסחר והתעשייה

התיקון של חבר-הכנסת א. אבנרי לא נתקבל.

סעיף 3801 — עידוד יצוא תעשייתי — בנוסח הוועדה נתקבל.

היו"ר ד. ארזי:

אנו עוברים לסעיף 3804 — פעולות שונות לעידוד היצוא.

הצבעה

סעיף 3804 — פעולות שונות לעידוד היצוא — נתקבל.

היו"ר ד. ארזי:

ועתה נצביע על סעיף 3805 — עידוד היצוא ופיתוח שוקי חוץ — רורבה.

הצבעה

סעיף 3805 — עידוד היצוא ופיתוח שוקי חוץ — רורבה — נתקבל.

היו"ר ד. ארזי:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: חוק התקציב לשנת הכספים 1973, תשל"ג—1973. אנו חייבים תחילה להצביע על תקציב משרד המסחר והתעשייה. בשבוע שעבר הובא התקציב הזה להצבעה. בטעות לא הובאו להצבעה כמה סעיפים מהתקציב הזה. ההצבעה היתה עד לסעיף 3801 — עידוד יצוא תעשייתי. אנו ממשיכים איפוא בהצבעה על סעיפי תקציב משרד המסחר והתעשייה, מהסעיף שבו הפסקנו, כאמור: סעיף 3801 — עידוד יצוא תעשייתי.

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן ו-ח. קורפו לא נתקבל. התיקון של חבר-הכנסת א. לבנבראון לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ש. מיקוניס לא נתקבל.

* נספחות.

** "דברי הכנסת", חוב' כ"א, עמ' 2002; נספחות.

היו"ר ד. ארזי:

נעבור לסעיף 76 - תעשייה ומלאכה.

הצבעה

התיקונים של חברי-הכנסת ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן ות. קורפו לא נתקבלו.

התיקון של חברי-הכנסת א. לבנבראון לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ש. מיקוניס לא נתקבל.

התיקונים של חברי-הכנסת א. אבנרי לא נתקבלו.

סעיף 76 - תעשייה ומלאכה - בנוסח הוועדה נתקבל.

היו"ר ד. ארזי:

בוה סיימנו את הקראה השנייה בתקציב משרד המסחר והתעשייה.

2. משרד החקלאות**היו"ר ד. ארזי:**

אנו עוברים לתקציב משרד החקלאות. אבקש את יושב-ראש ועדת הכספים להביא את ההצעה בשם הוועדה.

ישראל קרגמן (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, התקציב הרגיל של משרד החקלאות מסתכם ב-82.3 מיליון לירות, לעומת 64.935 מיליון לירות בשנת 1972 - עלייה ב-25%. תקציב הפיתוח מסתכם ב-79.2 מיליון לירות לעומת 76.965 מיליון לירות בשנת 1972 - עלייה ב-2.9%. תקציב מפעלי מים מסתכם ב-60 מיליון לירות לעומת 52.450 מיליון לירות בשנת 1972 - עלייה ב-14.3%.

לעידוד היצוא החקלאי מיועד השנה סך 230 מיליון לירות, לעומת 190 מיליון בשנת 1972. מתוך התוספת בסכום של 17.3 מיליון לירות לתקציב הרגיל נובע סך 14.7 מיליון לירות מהתייקרויות. ההפחתות הן בסכום של 6.5 מיליון לירות, והעברת רשות שמורות הטבע מתקציב הפיתוח לתקציב הרגיל מסתכמת ב-2.1 מיליון לירות.

בשנת 1972 גדלה התפוקה הנומינלית בחקלאות ב-17% לעומת השנה שקדמה לה, ואילו התפוקה הריאלית גדלה ב-6.7%. אשתקד היתה עלייה גדולה יותר בתפוקה הריאלית, שהיתה 10.7%.

ההכנסה הנובעת מהחקלאות גדלה בשנת 1972 ב-14.4%, לעומת עלייה של 25% בהכנסה הלאומית. פירושו של דבר כי שוב גדל הפער בין הכנסת החקלאות לבין ההכנסה הלאומית.

בתחום הגידול הריאלי היה שיעור הצמיחה החקלאית גבוה יותר מאשר בכלל המשק. העלייה הניכרת בתוצר החקלאי לוותה בעלייה מתונה יותר של מחירי התוצרת החקלאית - 3.8%, לעומת עליית מחירי התוצר הלאומי בשיעור של 14.2%.

אינדיקטורים אלה משקפים את תרומת החקלאות לייצוב המחירים בשנת 1972.

היצוא החקלאי הכולל, לרבות תוצרת מעובדת, הסתכם בשנת 1972 ב-236 מיליון דולר לעומת 208 מיליון דולר בשנת 1971 - עלייה של 13.7%. לשנת 1973 צפויה האטה בגידול היצוא החקלאי, בעיקר עקב הקרה.

חברי הכנסת, אני רוצה לציין בסיפוק רב כי ענף החקלאות הגיע לא רק לעצמאות כלכלית, אלא

ליותר מזה. ענף זה, עקב המאמצים הגדולים של החקלאים בישראל ושל משרד החקלאות על כל עובדי, היוצא בו לא זו בלבד שמכסה את היבוא לצרכי חקלאות, אלא אף תורם תרומה מסויימת למאון התשלומים. ואם כי אנו עדיין רחוקים מעצמאות כלכלית - אני מציין בסיפוק שענף החקלאות הגיע בארץ לעצמאות כלכלית כענף, וליותר מכך, ועל כך תבוא כמובן ברכה על החקלאות בישראל.

אביא עוד לקריאה שנייה את תקציב מינהל מקרקעי ישראל.

תקציב מינהל מקרקעי ישראל מסתכם ב-151.7 מיליון לירות לעומת 118 מיליון ו-350 אלף לירות בשנת 1972 - עלייה בערך ב-28%. מתוך הסכום של 32.3 מיליון לירות שבנוסף לתקציב מיועדים 13.5 מיליון לירות לתוספת הוצאות הון, 8 מיליון לירות להוצאות שוטפות, ו-10 מיליון לירות לתשלומים מיוחדים.

בעת הדפסת התקציב נפלה טעות דפוס בסעיף מפעלי מים. הטעות תוקנה על-ידי העברת 500,000 לירות מסעיף 7360.101/05 - מניעת זיהום הכנרת - לסעיף 7360.551/06 - פעולות למניעת זיהום בתעשייה. התיקון מופיע בעמוד מתוקן שהונח על שולחן הכנסת.

היו"ר ד. ארזי:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת אביזוהר, להנמקת הסתייגותו.

מאיר אביזוהר:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בדרך כלל, בהסתייגויות שהגשתי לא התכוונתי לכל משרד בנפרד, אלא למשרדים כולם. השקפתי היא שאם אנו רוצים להגיש תקציב מאוזן, צריך היה לקצץ כ-5% בתקציבי כל המשרדים. וטענתי של שר האוצר, שהוגש לנו תקציב מאוזן, איננה נכונה, אם כי נכונה המגמה להגיש תקציב מאוזן בזמן מלחמה באינפלציה. אבל עכשיו, לאחר תשובת השר והדיון שהיה על משרד החקלאות, אני רוצה לצרף הסתייגות מהותית לעבודת משרד החקלאות.

רק השבוע נתקלתי במחקר שהראה כי משרד החקלאות מצטיין לעומת משרדים אחרים מבחינת הודהות העובדים עם תפקידיהם ומבחינת חסכון וייעילות בעבודה. אין לי ספק שזהו משרד מצויין, ועוד מד ב'אשו אדם מוכשר ואהוד מאוד על החקלאים. אבל עניין המים אינו מניח שיעברו עליו לסדר-היום.

ספים של הכנסת, אשר לא חקרה את העניין עד תומו. וכפי שהמצב ברגע זה מבחינה פרלמנטרית, נקבעו העובדות, שמדינת ישראל איבדה סכום אשר באופן רשמי הוא עומד על 85 מיליון לירות — לאמיתו של דבר זה כנראה הרבה יותר — כתוצאה מכשולן 'חרוץ' ומרחיק לכת וכנראה גם חסר תקדים בחברה הזאת, שהיא חברה ממשלתית ביסודה.

לעניות דעתי, הכשולן הזה כולל בתוכו מעשים פליליים. ובעניין זה הגשתי תלונה ליועץ המשפטי לממשלה. הוא לא יכול היה לפעול עד היום, כי חיכה לחומר ממבקר המדינה. אבל אתמול קיבלתי הודעה ממבקר המדינה שהחומר כבר הועבר ליועץ המשפטי לממשלה, ואני רוצה לקוות שהאחראים יועמדו לדין פלילי.

אולם הדבר איננו יכול להצטמצם בצד הפלילי. וגם אם מסיבה זו או אחרת לא ינקוט משרד המשפטים הליכים פליליים, נשארת עובדה חד-משמעית אחת. העובדה החד-משמעית היא — ואני רוצה לה — יות קונקרטי — שלחברה הזאת היה יושב-ראש מועצת מנהלים שהיום הוא מנכ"ל 'מקורות', החולשת על מקורות המים של ישראל ועל אספקת המים בישראל. ועד רגע זה לא ננקטה שום מסקנה אדמיניסטרטיבית אלמנטרית — וכבר אינני מדבר על הצד הפלילי — כלפי אדם שעמד בראש מוסד שד"ח מבקר המדינה לגביו החמור ביותר מאז הוגשו ד"חות של מבקר המדינה באיזה נושא שהוא בעשרים וחמש השנים האחרונות.

אני יודע שלאיש הזה יש הרבה מאוד זכויות במפלגה. אבל לא ייתכן שמדינת ישראל ומשרד החקירות יסיפו להפקיד בידי אדם, שזה הדין-וחשבון לגבי פעולתו, לגבי פעולת החברה וגם פעולתו האישית בתוכה — את הנכס העצום הזה של אספקת מים לישראל, כאילו לא קרה שום דבר, על דיו, באותו תחום פעולה — מפני שהוא היה יושב-ראש מועצת המנהלים של 'ורד' בהיותו מנכ"ל 'מקורות'.

זה חיפוי, חיפוי מדעת, וזאת הזמנת מפלות והתמוטטויות חדשות. זו גישה אנטי-ציבורית, שאינה מקובלת לא בארצות קפיטליסטיות ולא בארצות קומוניסטיות. היא מתאפשרת רק במסגרת שלנו. במ"ע אומרים פשוט לאיש כזה: אתה מפוטר. במזרח קוראים לו "סבוט'ניק" ושולחים אותו לסיביר. אינני מציע לנהוג לא כמו במערב ולא כמו במזרח, אלא פשוט להסיק מסקנות. ואם מישו אינו רוצה להסיק מסקנות כלפיו, הוא נוטל את האחריות על עצמו. במקרה שלפנינו הרי זאת הממשלה.

אני קורא לשר החקלאות גם עכשיו, בטרם הציבור יסיק מסקנות, שכאן לעולם איש "משלנו" לא ישא באחריות למעשיו — לעשות את המעשה האל-מנטרי המתחייב לגבי האחראים למפלות של 'ורד'.

היו"ר ר. ארזי:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה על סעיף תקציב משרד החקלאות. נתחיל בסעיף 33 — משרד החקלאות.

הצבעה

התיקונים של חברי-הכנסת ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן וה. קורפו, לא נתקבלו.

בדברי התשובה שלו פסח השר קודם כל על עניין המחיר ההפרשי למים, אף-על-פי שחברי כנסת טענו שיתכן שיש כאן כניעה מסוימת ללחץ, בניגוד לצרכי החקלאות עצמם, לצרכי משק המים ולצרכי העתיד של המדינה. במקום זה מדברים על קיצוץ של 5%. מה פירוש קיצוץ של 5%? האם יסגרו את הברזים לעקרות-הבית? הרי הן תמלאנה את האמבטיות, וכשיפתחו את הברזים — יתבזבוזו המים עוד יותר. בעניין זה לא יועילו לא הטפות מוסר ולא סגירת ברזים. אין מים — אזי המים יקרים יותר. ואני מדבר לאו דווקא על מים לשימוש חקלאי. גם לשימוש חקלאי, אבל לאו דווקא לשימוש חקלאי. נכון, הגשמים ירדו, אבל השמש יצאה שוב מגרתיקה, והחום גדול, ורואים את הממטרות מסתובבות בדשאים וכ'.

אדוני השר, נגיש לך שאלות בנושא זה, בעניין דו"ח ועדת יעקבי, בקשר למחיר ההפרשי למים. נדמה לי שלא יהיה מנוס מלנקוט קו זה.

לנושא ההמתקה — דרושים לא רק שיפורים טכנולוגיים שהשר מבשר עליהם; דרושים שינויי גישה מדיניות-כלכלית. בן-גוריון, בעת היותו ראש הממשלה, העלה את עניין צחיחות הארץ ויישוב המדבר בשיחותיו עם ראשי המדינות הגדולות, ובין השרא בפי גישתו עם אדנאור. גם כשאשכול המנוח הלך אצל ג'ונסון, דיבר עמו על ענייני ההמתקה. דומני שמאז קיים שיתוף פעולה עם ארצות-הברית, בעניין מפעלי המתקת מים, שיתוף אשר שקע. הדבר התמוה ביותר — אם כי השר הסביר את זה — הוא שסכום ניכר היה מונח כאבן שאין לה הופכין.

אני מסכים שמפעל של 12 מיליון מ"ע לשנה לסוף העשור כמעט אינו רלבנטי למחסור שנעמוד לפניו בסוף העשור. אבל עשרה מפעלים כאלה, או מפעל גדול פי עשרה, או כמה מפעלים גדולים כאלה יכולים להיות רלבנטיים. והסכומים שדובר עליהם כאן היום הם סכומים זעומים לעומת עוצמת הבעיה. אני בטוח שככל שהשנים תעבורנה, הצעקה בעניין המים תגדל. אבל כל ההכמה היא להקדים ולפעול לפני בוא הצמא, לפני שהצינורות יחלידו כשיסגרו אותם — כי כשאין מים, הקורוזיה גדלה, ומה שנעמוד לפניו יהיה משבר גדל והולך.

יהודים מתפללים עכשיו בבתי-כנסת לגשמים. והשר אומר: כשהכנסת מדברת על גשמים, אולי הם יורדים. אבל אני חושב שהכנסת רשאית לצפות לתכנית רב-שנתית נועזת, גם במישור המדיני, גם במישור היסני עם ארצות-הברית, גם במישור תביעותינו מארצות-הברית, באשר גם בארצות-הברית הבעיה של האזורים הצחיחים היא בעיה דוחקת.

היו"ר ר. ארזי:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת שמואל תמיר, להנ"מקת הסתייגותיו.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, במסגרת הזמן המצומצם ביותר העומד לרשות סיעתנו להסתייגויות על כל המשרדים אסתפק בהנמקה על נקודה אחת בכל הנוגע למשרד החקלאות, ואני נאלץ למורת רוחי לחזור לפרשת 'ורד'.

אנחנו עומדים בעקבות מסקנות של ועדת הכ-

היו"ר ר. אדני:

נעבור לסעיף 98 - הכנסות מינהל מקרקעי ישראל.

הצבעה

התיקונים של חבר-הכנסת א. אבנרי לא נתקבלו.

סעיף 98 - הכנסת מינהל מקרקעי ישראל - בנוסח הוועדה נתקבל.

היו"ר ר. אדני:

אנו עוברים להצבעה על סעיף 98 - הוצאות מינהל מקרקעי ישראל.

הצבעה

התיקון של חברי-הכנסת ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן וח. קורפו לא נתקבל. התיקון של חבר-הכנסת מ. פרוש לא נתקבל. התיקון של חברי-הכנסת י. הורביץ לא נתקבל. התיקונים של חברי-הכנסת א. לבנבראון לא נתקבלו.

התיקון של חברי-הכנסת א. אבנרי לא נתקבל. סעיף 98 - הוצאות מינהל מקרקעי ישראל - בנוסח הוועדה נתקבל.

היו"ר ר. אדני:

אנו עוברים להצבעה על סעיף 3802 - עידוד יצוא חקלאי.

הצבעה

התיקון של חברי-הכנסת ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן וח. קורפו לא נתקבל. התיקון של חברי-הכנסת א. לבנבראון לא נתקבל.

סעיף 3802 - עידוד יצוא חקלאי - בנוסח הוועדה נתקבל.

היו"ר ר. אדני:

בזה תמו ההצבעות בקריאה שנייה על תקציב משרד החקלאות.

התיקון של חברי-הכנסת מ. פרוש לא נתקבל. התיקון של חברי-הכנסת י. הורביץ לא נתקבל. התיקונים של חברי-הכנסת א. לבנבראון לא נתקבלו.

התיקונים של חברי-הכנסת א. שוסטק לא נתקבלו.

התיקונים של חברי-הכנסת א. אבנרי לא נתקבלו.

התיקון של חברי-הכנסת מ. אביווהר לא נתקבל.

סעיף 33 - משרד החקלאות - בנוסח הוועדה נתקבל.

היו"ר ר. אדני:

אנו עוברים לסעיף 72 - חקלאות.

הצבעה

התיקון של חברי-הכנסת ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן וח. קורפו לא נתקבל. התיקונים של חברי-הכנסת א. לבנבראון לא נתקבלו.

התיקון של חברי-הכנסת א. שוסטק לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת א. אבנרי לא נתקבל. סעיף 72 - חקלאות - בנוסח הוועדה נתקבל.

היו"ר ר. אדני:

אנו עוברים להצבעה על סעיף 73 - מפעלי מים.

הצבעה

התיקון של חברי-הכנסת ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן, וח. קורפו לא נתקבל. התיקונים של חברי-הכנסת א. לבנבראון לא נתקבלו.

סעיף 73 - מפעלי מים - בנוסח הוועדה נתקבל.

3. משרד הפיתוח

תתפת במכונים מתקציב הפיתוח; סכום של 2.6 מיל-יון לירות מתוספת זו מיועד לכיסוי הפרשי ריבית וסכום של 3.5 מיליון לירות לתמיכה ב"אורון".

משרד הפיתוח אחראי לפעולתן של שתי-עשרה חברות פיתוח, שלהן מחזור כספים של 730 מיליון לירות, ומועסקים במפעלים אלה כעשרת אלפים עובדים. סך כל ערך המכירות של חברות הפיתוח הסתכם בשנת 1972 ב-731.3 מיליון לירות, וערך היצוא שלהן הסתכם ב-50 מיליון דולר.

במסגרת משרד הפיתוח פועל זו השנה השנייה המינהל למחקר אוצרות הטבע, המרכז את כל המחקרים בנושא זה, ממדיר את צרכי המחקר וקובע את סדרי העדיפויות בין המחקרים.

חברי הכנסת, ועדת הכספים עסקה לא מעט במפעלי פיתוח. דובר על "תשלובת ערד" ו"אורון"

היו"ר ר. אדני:

אנו עוברים לתקציב משרד הפיתוח. רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת הכספים, חברי-הכנסת קרגמן.

ישראל קרגמן (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, התקציב הרגיל של משרד הפיתוח מסתכם ב-33 מיליון לירות לעומת 9.99 מיליון לירות בשנת 1972. זוהי עלייה גדולה מאוד, על כל פנים כך נראה לעיני, עלייה בסך 23.010 מיליון לירות.

תקציב הפיתוח מסתכם ב-25.250 מיליון לירות לעומת 23.976 מיליון לירות בשנת 1972, עלייה בסך של 1.274 מיליון לירות. מתוך התוספת לתקציב הרגיל בסכום של 23 מיליון לירות בקירוב נובע סכום של 15 מיליון לירות בקירוב מהעברת המכון לחקר הגנב ממשרד ראש הממשלה ומהעברת מחקרים והשי-

התיקונים של חבר-הכנסת א. שוסטק לא נתקבלו.

התיקונים של חבר-הכנסת א. אבנרי לא נתקבלו.

התיקון של חבר-הכנסת מ. אביוהר לא נתקבל.

סעיף 34 — משרד הפיתוח — בנוסח הוועדה נתקבל.

הי"ד ר. ארזי:

אנו עוברים לסעיף 34 — מחצבים, מכרות וחשמל.

הצבעה

התיקון של חבר-הכנסת ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן וז. קורפו לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת א. לבנבראון לא נתקבל.

התיקונים של חבר-הכנסת א. אבנרי לא נתקבלו.

סעיף 74 — מחצבים, מכרות וחשמל — בנוסח הוועדה נתקבל.

הי"ד ר. ארזי:

בזה תמו ההצבעות בקריאה שנייה על הצעת התקציב של משרד הפיתוח.

והיו גם הצעות לסדר-היום בנושא זה. ועדת הכספים החליטה לפנות לממשלה בדבר הקמת ועדה של מומחים, שאינם מועסקים על-ידי המפעל ושאינם קשורים בממשלה, כדי לבחון את המצב במפעל "תש-לובת ערד" ואת עתידו, ונדמה לי שאני רשאי לומר על דעת שר הפיתוח כי אכן מונתה ועדה כזאת או שהיא עומדת להתמנות בימים הקרובים.

רצוני לומר בעניין "אורון" כי אחת הבעיות של מפעל הפוספטים היא בעיית התגור, ושר הפיתוח הודיע לוועדת הכספים, אחרי ויכוח שהיה לנו בכמה ישיבות בענייני "אורון", שעד חודש יולי ייקבע אם יש להמשיך בייצור או שיש לסגור אותו. על כל פנים יש ערות ומעקב בנושא זה.

הי"ד ר. ארזי:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה ותחילה נצביע על סעיף 34 — משרד הפיתוח.

הצבעה

התיקונים של חבר-הכנסת ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן וז. קורפו לא נתקבלו.

התיקון של חבר-הכנסת ש. לורנץ לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת י. הורביץ לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת א. לבנבראון לא נתקבל.

4. משרד התחבורה

הי"ד ר. ארזי:

אנו עוברים לתקציב משרד התחבורה. רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת הכספים.

ישראל קרגמן (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, התקציב הרגיל של משרד התחבורה לשנת 1973 מסתכם ב-49,000,000 לירות לעומת 42,020,000 לירות בשנת 1972 — עלייה ב-7,020,000 לירות, היינו 16%. תקציב הפיתוח של משרד התחבורה מסתכם ב-151,400,000 לירות לעומת 117,344,000 לירות בשנת 1972 — עלייה ב-34,056,000 לירות, היינו 29%.

השתתפות התקציב הרגיל בגרעון הרכבת הוא בסך 24,900,000 לירות בשנת 1972 — עלייה בסכום של 6,900,000 לירות. מתוך הגידול בתקציב הרגיל של המשרד, בסכום של 7 מיליון לירות בקירוב, נובע סך 5.9 מיליון לירות מהתייקרויות, 2.2 מיליון לירות מתוספת והרחבת פעולות ו-222,000 לירות משינויים הנובעים מהחלטות קודמות; לעומת זאת יש ירידה בסכום של 2.7 מיליון לירות, הנובעת משינויי מבנה הגידול במספר כלי-הרכב ובמיוחד סתימת עורקי התחבורה בערים הגדולות מחייבים נקיטת פעולות מיוחדות בתחום העדפת התחבורה הציבורית בערים ובתחום הבטיחות. תשומת-לב מיוחדת מוקדשת השנה לשיפור השירות לאזרח.

דברים אלה, שאני מביא לפניכם במספר מפותים, הם תוצאה של דיונים מרובים בוועדת הכספים,

בהשתתפות שר התחבורה וסגנו, ולא במשך שנה אחת בלבד.

בתחום התחבורה היבשתית — רישוי כלי-רכב ונהגים — יפעיל משרד התחבורה בשנה זו נוהלים חדשים שיקלו על האזרח רישום העברת בעלות על רכב, ויפתחו סניפים חדשים של משרדי הרישוי במקומות שונים בארץ. כמו כן הורחבה רשת המוסדות המורשים. בשנת 1965 היו בארץ 1760 מוסכים מורשים, ובשנת 1972 היו 2,630 — גידול של 50% לערך.

בתחום הבטיחות בדרכים מתוכננת בשנת 1973 הרחבה בפעולות השונות למניעת התאונות ובמיוחד הרחבת סירות הבטיחות, שתפעל בהיקף של 280 סירות במרחב גוש דן. לסיירים הוקנו סמכויות של שוטרים בכל הקשור לחוקי התנועה.

כן יושקעו בתקציב הפיתוח 12.3 מיליון לירות בפעולות למניעת תאונות, לעומת 8.4 מיליון לירות בשנת 1973 — גידול של 50% בקירוב. דגש מיוחד יושם בביצוע עבודות תאורה. ובפיתוח כבישים עירוניים וישיקע סכום של 73 מיליון לירות לעומת 48 מיליון לירות בשנת 1972. מתוך סכום זה יושקעו בכביש איילון 30 מיליון לירות ובכך יורו את קצב הקמתו.

הי"ד ר. ארזי:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת יוסף תמיר, להנמקת הסתייגות של חברי סיעת גח"ל לסעיף 40 — משרד התחבורה.

יוסף תמיד (גח"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, סיעת גח"ל סבורה שאין תקציב 1973 של משרד התחבורה עונה על בעיית צרכי התחבורה, בעיקר בשעה זו ולקראת השנים הבאות, משום שהבעיה נעשתה בעיה לאומית ממדרגה ראשונה, והתקציב, המשרד והממשלה - כולם יחד - אינם ערוכים לענות על הבעיה. אנו עדים למצב דברים, שלפיו מנהלת הממשלה, ובמסגרתה משרד התחבורה, את ענייני התחבורה לפי מתכונות ודמוסים של ימים עברו, כאילו דבר לא נשתנה. אנו עוסקים בפתרונות לפי קניי-מידה בין-משרדיים, בין-עירוניים, בין עיריה לעיריה, בין סמכויות, בין "אגד" ל"דן", בין אגודות שונות, בין חברות שונות - בשעה שהנושא הפך להיות נושא העומד מעל למשרדים, מעל לעיריות, מעל לחברות התחבורה. זהו נושא ראשון במעלה. מכאן ששוב אנו עדים לכך שבתחום שיפור התחבורה העירונית אנו נסוגים, על כל פנים איננו מתקדמים. ייתכן מאוד שאנו דורכים על מקום אחד, ואני יודע כי משרד התחבורה הוא משרד שכולו רצון טוב. החל בשך וכלה באחרון העובדים. אך לא די ברצון טוב - יש צורך באמצעים תקציביים, בחוקים, באכיפת החוק ובהשתלטות על התאגידים. אני מצטער לקבוע כי קיימת אנרכיה, בגלל הפיצול בין הרשויות בנושאים הקשורים בתחבורה העירונית בעיקר. קיימת זרימה בלתי-פוסקת של כלי-רכב אל הערים הגדולות. מדי חודש בחודשו היא גדלה.

התחבורה אינה מנותקת מכלל הבעיות הפיסיות והתקציביות של הערים; היא קשורה בהן. ומה היא המאונת? שך התחבורה ועוריו מתכננים תכניות בנפ-ד - באים הערים, הרשויות האזוריות, הוועדות המחוזיות, משרד הפנים ומשרד השיכון, ועושים דב-רים הפוכים ונוגדים לאלה של משרד התחבורה. לא קיים תיכנון כולל לגבי התחבורה.

אך אני חייב לציין כי גם הקשר הבין-עירוני אינו שפיר עדיין, בדרכים כאלה אינם ניתנים לתיקון אלא במרוצת השנים. אני יודע ששר התחבורה הזמין תכניות לחיבור בין ירושלים לתל-אביב, אך איננו מוצאים סימנים לכך בטווח התיכנון הנוכחי. אף אם יתחילו כבר היום להקציב את הסכומים לכך, ייתכן שרק כעבור שנים נגיע לכך שישעו במשך חצי שעה ממרכז של עיר אחת לעיר השנייה, אם לא נעמוד לפני סתימת הדרכים, וזאת לא רק בירושלים. לירושלים עצמה יש פרובלמטיקה גדולה. ירושלים אינה רק העיר עצמה, אלא גם כל התחומים שניתוספו אליה. ונסועים היום לירושלים גם דרך הגדה. ייתכן כי בעתיד יסעו לירושלים דרך חברון. כיצד נעמיס את כל התנועה הזאת על הכבישים הצרים, אם אין מתכונת ארצית כוללת בתחום התחבורה?

אבל אני רוצה לומר לשר התחבורה - שאני מאוד מעריכו - כי מתוך האגנדרלמוסיה הזאת אולי תצמח תועלת. עובדה היא שדך בה לא תוכננה רכבת תחתית בתל-אביב. זה אולי רע לגבי העבר, אך היום, תיכנון רכבת תחתית יהיה אסון לתל-אביב ולכל גוש דן. אני רוצה לבקש את השר להקשיב לדברי, כי אני יודע את דעתו בעד רכבת תחתית, ואשתדל לשכנעו, מדוע הוא טועה.

רקמת העיר תל-אביב אינה כרקמת ערים באי-

רופה, שבהן אפשר לפרוס את הכבישים ולבנות רכ-בת תחתית, שבנייתה נמשכת במוצק עשר שנים. העיר תל-אביב, והערים הסובבות אותה, הן תוצאה של חוסר תיכנון פיס של ראשי הערים היום ואלה שקדמו להם. בנייתן נעשתה בצורה של אנטי-רכבת תחתית. ואני רוצה לומר לך, אדוני השר, דבר חשוב ביותר. אולי לא שמעת זאת מפי אחרים, ארשה לעצמי להשי-מיע זאת לפניך. אותה תכנית שאנחנו, חברי מועצת עיריית תל-אביב, תיכנונו לפני חמש-עשרה שנים לפי קו מסויים, איננה הולמת את צרכי העיר, מפני שהיא איננה הולכת בקווים מקבילים עם הכבישים העור-קיים הנושאים של תל-אביב - גוש דן, אלא לפעמים בניגוד להם. ואם כן, מה הועילו חכמים בתקנתם? יבנו רכבת תחתית שלא תפתור את הבעיה, אלא תרו-קן את גוש דן מיושבי. אם זוהי המטרה - ניהא.

כדי להסתמך על אנשים בקיאים בענף הזה, יורשה לי לצטט מתוך דין-וחשבון של מר קליוסקי, שחזר מסיוור לימודים בחוץ-לארץ והשתתף בכנס הג-דסה תנועתית בבריסל לפני זמן קצר מאוד. הוא כותב: תחתית תאפשר גישה נאותה מן המרכז אל הערים הסמוכות, אולם תגרום לכך שהערים הסמוכות לא תוכלנה לפעול בצוות או בתיאום עם המרכז והדבר יגרום לניווט האזיני של תל-אביב. לכן צריך תיכנון רכבת תחתית בקנה-מידה אחר לגמרי. זה האלמנט אחד. האלמנט השני: מהאנרכיה הזאת אולי תצמח תועלת מפני שנעבור לתחבורה ציבורית על-בסיסית במקום תחבורה פרטית שכל אדם - ואני אחד מהם - נוסע ברכבו בתל-אביב ואיננו יכול לזוז בה משום שבכל חודש מיתוספים כאלפיים כלי-רכב לעיר הזאת, עכשיו, עם ריבוי רכישת הרכב.

ואני מוסיף ומצטט מתוך אותו דין-וחשבון: בכי-נוס זה שהיה בבריסל לפני כמה חודשים - בדצמבר 1972 - הורו מומחי התחבורה הגרולים ביותר בעולם, האמריקאים, שהשתתפו בכנס זה, שהם עצ-מם נכשלו בתיכנונים שלהם בתחום התחבורה המוטורית בארצות-הברית, מפני שהם תיכנונו כל כך הרבה כבישים מתוך הנחה שהכבישים יוכלו להתמלא באופן איטי על-ידי רכב, אולם הרכב גבר במספריו על שטח הכבישים עצמם.

ואני מצטט שוב מהדין-וחשבון: בדיון על תיכנון רשתות כבישים בערים הדגישו המומחים האמריקאיים שהדרכים המהירות שהוקמו והופעלו בערי אמריקה הם כשלון מוחלט מבחינה אורבניסטית, מאחר שאי-נם משתלבים מבחינה אסחטית וארכיטקטונית וגם פונקציונלית עם מבנה העיר. הבאת מספר עצום של כלי-רכב לשטח אורבני מצומצם והקמת רמפות רבות אשר נועדו לאפשר יציאה וכניסה לדרכים מהירות גורמת לבעיות תנועה, ויהום ורעש, ועובדה היא שאין פתרונות את הבעיה. - עד כאן דברי מר קליוסקי בדין-וחשבון שלו.

מכאן אני בא לתופעה המורדה שאנחנו סוללים את נתיבי איילון. התיכנון נעשה לפי כמה שנים. כבר עובדים על הפרויקט הזה חמש-שש שנים ועדיין אין רואים את התחלתו. מי שיכול להקיש מכוסר הביצוע שלנו בתיכנון לגבי נתיבי איילון ילך ויקיש מה יקרה אם יפתחו את כבישי תל אביב ויתחילו לסלול את הדרכים לצורך הרכבת התחתית.

חיים קורפו (גח"ל):

יש כבר ברחוב לוינסקי קומה שנייה.

יוסף תמיר (גח"ל):

לא, זה בקשר עם התחנה המרכזית של האוטו-בוסים. אין לזה כל קשר ישיר עם נתיבי איילון.

נתיבי איילון, אם זה קו מעבר מהצפון לדרום — נוחא. זה דבר חשוב, אולי יפתח קצת את הדרך לכמה וכמה עשרות כלי רכב ליום לעבור מהצפון אל ישובי הדרום; אבל אם מנתיבי איילון — וכפי שאני יודע כך יהיה — יסתעפו אותם היציאות והמבואות לתוך לב תל-אביב, זאת תהיה קטסטרופה גדולה. כי לב תל-אביב, מרכז תל-אביב, מערב תל-אביב אינם כשרים לקלוט את כל הרכב הזה. לאן יבוא? היום מודיעה המשרטה שהיא כבר מסכימה לחנייה על מדרכות. אבל לא רק לחנות צריך — צריך גם לנוע. שאלתי את מתכנני נתיבי איילון: מה יקרה אם תפתחו את המבואות לצד מוגרבי, לצד בית הבימה, לצד הירקון-צפון? איך יסעו? ברחוב פרישמן, ברחוב גורדון, ברחוב בן-יהודה — איך יסעו? הם אומרים: אין אנחנו יודעים. אם כך, איך מתכננים?

שר-התחבורה ש. פרס:

מה ההצעות? מה לעשות?

יוסף תמיר (גח"ל):

אני חושב שצריך לעבור בקצב מהיר לתחבורה ציבורית, צימצום הרכב הפרטי בעיר, הסעה ממקום למקום. אפילו לחברת הכנסת הייתי מציע שנארגן לעצמנו אוטובוס ביום ב' בבוקר לירושלים. אין הכרח שכל אחד יסע ברכב הפרטי שלו.

מרדכי ביבי (המערך, עבודה-מפ"ם):

איך יתאמו את הזמנים ביניהם?

יוסף תמיר (גח"ל):

אנחנו עדים לכך שבכל העולם — מארצות-הברית שופעת הכבישים שאין דומים להם, ועד לונדון ובר-מינגהם ולידס, וגרמוניה ושבדיה, ועל יפאן אין מה לדבר — עוברים לתחבורה ציבורית; ואצלנו במשרד התחבורה מבינים את הבעיה. אני יודע גם דעת השר בעניין זה, אבל מה קורה במשרד הזה, כמו במשרד דרים האחרים? — יש משרדים, אין ממשלה, חוץ מתחומים מסויימים, שאני חושב שעושים בהם עבודה חשובה; אבל לענייני פנים, ביניהם ענייני התחבורה, אין ממשלה. משום כך הדיבורים נשארים על הנניר או נשמעים כמתהדרהים ברחבי המדינה, אבל אינם מתבצעים ואינם מתגשמים. מה קורה בינתיים, אדוני השר? — מדי חודש בחודשו חונקים את רחובות תל-אביב עוד כמה אלפי כלי-רכב חדשים. השפע בתחום זה גדול והפחד מפני אבדן ערך הכסף גדול עוד יותר, ולכן משקיעים את הכסף ברכישת מכוניות, מתחילים לנסוע — ואין יכולים לזוז.

יש צורך ביד חזקה, אדוני השר, כושר הכרעה, הבאת הממשלה לידי כך שתהינה סמכויות בידי משרד התחבורה, או משרד הפנים, או המשרדים הקשורים בכך, להביא את העריות לידי הכרה שאין אפשר לבנות את העיר בלי גבול, שיש רוויה. מה עושה תל-אביב? — בונה סוללה של מלונות ליד חוף הים. לכאורה — זה פיתוח; למעשה — זה חורבן.

הכלכלה. בעוד כמה שנים, שנתיים-שלוש, אי אפשר יהיה להגיע לשם, אי אפשר יהיה להחנות שם ואי אפשר יהיה לצאת משם. ביקר כאן המומחה הגדול הבין-לאומי, בעל המוניטין, ד"ר שלפניברג מאנגליה, ולפני כמה שבועות מסר דין-וחשבון. במקרה שמעתי את הדין-וחשבון. והוא אמר: הלא אתם אנשים בלתי-שפויים במעשיכם, מה אתם עושים בתל-אביב? בונים את חוף הים בצורה של חומה סינית; בונים את מרכז העיר עם הסיטי של פילץ — דיזינגוף סנטר; בונים גורדי שחקים; בונים את מושייה. למנשייה בלבד יש צורך בשישים דרכי תחבורה ויציאה כדי לפתור את בעיות התחבורה שם ואין אף אחת מהן חדשה, הכל דרכים ישנות וסתומות. אתם בונים עכשיו את מגדל מוגרבי בבן-יהודה, מרכז מסחרי עצום; אתם מקימים את אמרינה, הכל בחוף הים. איך תבואו לשם? כיצד תחננו? כיצד תצאו? ונוסף לכך — הרעש, הוהום, ההפרעות לתחבורה, לחיים. אני מניח שבסתר לבו יאמר שר התחבורה: יפה, אני חושב שזה נכון ואפילו מוכן להסכים אתך — אם אני טועה, תעמיד אותי על טעותי. אבל, אדוני השר, עניין הביצוע איננו בידי הכנסת, לא בידי האוניברסיטה — הוא בידך, בידי עמיתך בממשלה. אני שומע שהממשלה דנה בכל מיני עניינים, אבל בעניינים אלה שהאזרח נתקל בהם יום-יום אין הממשלה דנה, כי היא איננה קיימת.

חיים קורפו (גח"ל):

אין גם מי שיפריע לה.

יוסף תמיר (גח"ל):

כאפיוודה, כדבר שולי, אני רוצה לומר: אני רואה את החוברת שבה מושקעים 2.5 מיליון לירות — "סקר התחבורה בישראל". יש פה שאלות נאיביות, ילדותיות, עד כדי כך שאני ממש תמה: איך עורכת לשכת הסטטיסטיקה סקר כזה?

שר-התחבורה ש. פרס:

מה היו השאלות?

יוסף תמיר (גח"ל):

שאלות כמו: איך לתכנן אזורי חניה במרכזים מסחריים, במרכזי שירותים ובמרכזי ערים? זוהי שאלה שאיננה רלבנטית לחלוטין. הייתי קרוב של המשאל הזה. אם עושים משאל כדי לפרנס כמה אלפי זוגות שואלים — כל הכבוד; אם רוצים לפרנס בכך כמה סטודנטים — אני תומך בזה, אבל לא על חשבון תקציב התחבורה. וזאת אף שבמשך חמש-עשרה שנה אין סכום של 1.5 מיליון לירות בשביל לעשות "רמ-פה" ליד בית "מעריב", בהצללות כביש פתח-תקוה עם כביש קרליבך. עוד בתקופת כהונתו של מר לב-נון כראש העיר דובר על כך, ועד היום טרם נעשה הדבר, מחוסר תקציב.

שר-התחבורה ש. פרס:

אתה טועה. התקציב ישנו.

יוסף תמיר (גח"ל):

לא עשו זאת. אבל מוציאים סכום של 2.5 מיליון לירות בשביל לשמוע את תגובותיהם של תושבים על בעיות תחבורה, מאין נוסעים או תחורים. אני יודע

ולא רק בארץ, אלא גם בכל מקום אחר בעולם — זוהי הבעיה הנקראת: סתימת עורקי התחבורה, או בלשון אחרת: הסתירה הטבעית, או הניגוד העובדתי, שבין רצונו של האזרח להגיע ממקום למקום במהירות ובנוחיות מירביות, לבין המציאות הפיזית בא"י. זורים אלה — הבינו, הרחובות הצפופים וכדומה. וכבר נאמר ששום תכנית איננה מסוגלת להדביק את קצב ההתפתחויות הממשיות באותו תחום. עד שאתה מיישם תכנית, העובדות כבר התפתחו במהירות כזאת שהתכנית כבר איננה ישימה. ודאי שזה נכון כאשר אתה מבצע תכנית אד"הוק, קצרת טווח; עד שאתה מבצע אותה — עבר זמנה.

ראינו בשנים האחרונות התקדמות רבה בתחומים שונים שבהם עוסק משרד התחבורה. אולם קיימת הרגשה שבעיני מי שממונה על תקציב המדינה ענייני התחבורה הם עדיין בן חורג, או מכל מקום לא נושא שהוא ברומם של עולם. ולא כן הוא. אין מדינה מודרנית מפותחת, חזקה, משגשגת ללא תחבורה מפותחת. כדי לתכנן את התחבורה כראוי צריך לתכנן תכנית אב לטווח ארוך, ולשם כך דרושים תקציבים הולמים, וכל לירה שתחסך היום תשולם בסופו של דבר בריבית דריבית.

ובניגוד לדעתו של קודמי, חבר-הכנסת תמיר, ברצוני לומר שאין פתרון לבעיית ההסעה ההמונית באזור אורבני צפוף כגוש דן ללא בניית רכבת מודרנית, בין תחתית ובין עילית, ובין רכבת-דחף. אינני מומחה לנושאים אלה, ואינני רוצה להחליט עכשיו אם ה"כבת צריכה להיות כל-כולה תחתית, או שהיא יכולה להיות בחלקה עילית. אין גם פתרון אחר מבחינה אקולוגית, חבר-הכנסת תמיר. ודאי שחבל שזה לא נעשה קודם לכן. למפלגתך היה חלק במחדל הזה. אך מכך צריך להסיק את המסקנה, שמה שלא נעשה בעבר — מוטב שייעשה עכשיו, ויפה שעה אחת קודם.

מזרות בעיני במיוחד ההתבטאויות של שר האוצר בעניין. היום קראנו בעתון כל מיני אימרות-כנף שלו בעניין הרכבת התחתית. לא ידעתי שהוא גם מומחה לתחבורה, או שזה בתחום טוטלי של העיר לתנועה מכל מקום, כך לא תיפתרנה בעיות התחבורה של מדינת ישראל.

אני כשלעצמי אינני מאמין בכל הדרכים ואמצעי הכפייה, שצריכים למנוע מאנשים לנסוע במכונית הפרטית שלהם. למרות הכל זה עדיין נוח יותר ומהיר יותר. וכל תכנית לסגירה טוטלית של העיר לתנועה פרטית דוגנה לדעתי לכשלון ולתגובות נזעמות של הציבור. אם באמת רוצים לשכנע את הנוסע, את ה"קומיוטר", להשתמש בתחבורה הציבורית, צריך לתת לו אמצעי הסעה כאלה, שהן מבחינת הנוחות, הן מבחינת המהירות והן מבחינת המחיר, יהיו בעלי כושר תחרות עם אמצעי תחבורה פרטיים. לדעתי, כל אמצעי עי אחר נדון לכשלון.

היו"ר ט. סנהדראי:

רשות הדיבור לשר התחבורה, לתשובה.

שר-התחבורה ש. פרס:

גברתי הישבת-ראש, חברי כנסת נכבדים, לא אקח מזמנה של הכנסת אלא להערות לקוניות אחדות.

על עוד סקר אחד, שהייתי שותף לו — סקר מוצא ויעד של עיריית תל-אביב, שנערך בשנת 1963 ועלה 750,000 לירות. לאחר עריכת הסקר הוגשו למד נמיר, יאריך ימים, שני כרכים עבי-כרס הכוללים את תוצאות הסקר. אני יכול לומר בכל הכנות, שאיש לא קרא את החומר הזה. ואם ישתמשו בחומר זה, יהיה זה לאחר מעשה. עד שהחומר הזה יוכן, כל מה שנשאל — לא יתייחס לבעיות שיתעוררו בעוד שנה-שנתיים. וכך הוצאו לריק 2.5 מיליון לירות. אני חושב שזה לא רצוני. חשוב שהממשלה תבין זאת. ויש שני סוגים של שרים בממשלה: יש שרים המבינים ואינם יכולים לעשות הרבה, ויש שרים שאינם מבינים והם הקובעים. אני פונה לכל השרים, משני הסוגים גם יחד.

ישראל קרגמן (המערך, עבודה-מפ"ם):
אתה מחלק ציונים לשרים.

יוסף תמיר (גח"ל):

אני מוכן להגיד, חבר-הכנסת קרגמן, במלוא האחריות ועל סמך אינפורמציה, שיש שרים המודעים לבעיות הפנים של המדינה, מפני שדרושים לנו לא רק גבולות בטוחים, אלא גם בטחון בתוך הגבולות כדי להתקיים. יש שרים שלבניהם הכל תלוי במה שמתרחש בסיני — ואינני שולל את העמדה על סיני. צריך להיות תיאום, צריכה להיות התאמה בין מה שהממשלה עושה לבין המשרדים המופקדים על תחומים מסוימים, ושלא יהיו מנותקים או מאובנים או קפויים; למרות רצונה והבנתם של שרים — ויש כאלה המבינים — אין התאמה כזו.

אינני רוצה לגעת בדברים הטובים שעשו השר ועוזריו בעיקר בתחום לימוד הענף ששמו תחבורה, על כל השלכותיו. אני מציין בסיפוק רב את הסקר שנערך על דרכי הסעת נוסעים באוטובוסים. שלחתם צוות שנסע במשך כמה ימים באוטובוסים ולמד על בשרו כיצד נוסעים אזרחי המדינה בתחבורה הציבורית. אני עצמי נוסע בתל-אביב רק בתחבורה ציבורית. א"ל גני משתמש ברכב פרטי כבר למעלה משישה חודשים, פשוט לא כדאי הדבר. כיוון שאני יודע כמה קשה להגיע למקום ולהחנות את המכונית, תוך התרגזות ומריטת עצבים, הריני אומר כי מוטב לי לנסוע באוטובוס. ואני יודע מה פירושה של נסיעה זו. הגשתי לשר כמה שאלות בעניין הנקיון והסדר באוטובוסים. זוהי תרפה לאומה בעלת מסורת, חינוך ותרבות, אין אנו מוסעים באוטובוסים, או איך אנו מתנהגים באוטובוסים.

הסיכום הוא שמן הדין להקדיש יותר תשומת-לב, מחשבה, עניין ומשאבים — ובקצב מהיר — לכל אותן בעיות שהאזרח הפשוט נתקל בהן בחיי יום-יום שלו.

היו"ר ט. סנהדראי:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת פרש. אני רואה שאי-ננו נוכח באולם.

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שובל.

זלמן שובל (הרשימה הממלכתית):

גברתי הישבת-ראש, כנסת נכבדה, אחת הבעיות החמורות ביותר העומדות לפני כל אזור עירוני —

צות-הברית. נוסף לזה נפרסם מפה מודפסת, שבועית או חודשית, שתראה היכן המקומות החפשיים והיכן המ-קומות הפנויים.

חיים קורפו (גח"ל):
חפשיים ממה?

שר-התחבורה ש. פרס:
חפשיים מתחבורה, צירים בלתי-מנוצלים, בשביל לפזר יותר את התנועה, בעיקר בערים, בכניסה וב-יציאה של הערים. תאמין לי, זה דבר בדוק, לא המצאה שלנו.

מה שאנחנו עושים זה פשוט — קופצים לטכ-נולוגיה החדשה ביותר שישנה בתחום זה. כבר ראיתי את המפות האלה מודפסות במחשב שלנו, וזה דבר יוצא מהכלל.

(קריאה: זה קיים בהדבה ארצות בעולם?)

לא בהדבה, אבל בכמה ארצות זה קיים.

(ב) בעניין הרכב: אני רוצה להגיד לך, חבר-הכנסת תמיר, אף-על פי שאני שותף לדאגותי, שאף אם תפנה את העיר תל-אביב מרכב פרטי — האוטובוסים אין בכוחם, לפי הערכתי, לספק את כל צרכי התחבורה הציבורית בעיר. אני רוצה שתדע: יש סטנדרטים של אוטובוסים. הסטנדרט הבין-לאומי הוא שבאוטובוסים אתה יכול להסיע בשעה 3,000—5,000 אנשים. מעבר לזה אתה מאבד את השליטה על הת-דירות, על הנקיון וכו', בשעות השיא. בתל-אביב יש רחובות שבהם כבר היום הורמה באוטובוסים היא 10,000 איש לשעה — ברחוב אלנבי, ברחוב דיזינגוף ובדרך לרמת-גן.

עשינו סקר במשרד התחבורה, וראינו, למשל, שקו-אופרטיבים אינם מקפידים על התדירויות. אבל גם לקאופרטיבים יש טענה, הם אומרים: אין אנחנו מסוגלים לשלוט על התנועה בגלל הצפיפות הגוראה. מפני שאם ברחוב אלנבי עוברים 100 אוטובוסים לשעה, אי-אפשר לקבוע מה מרחק הזמן בין אר-טובוס לאוטובוס. צריך להבין זאת. אף אם נפנה את כל רחוב אלנבי מרכב פרטי, זה לא יפתור את הבעיה לגבי רחוב בן-יהודה וכדומה. מוכרח להיות עוד ממד של תחבורה — או מעל לכביש או מתחת לכביש. מעל לכביש — אי-אפשר.

ראיתי ששר האוצר ציטט היום מכתב של פרו-פסור בטכניון. כל הכבוד לפרופסורים. מה הוא מציג שנעשה? בתל-אביב בונים, בונים ובונים. איפה תבנה תחבורה? כמובן, שמעתי שפרופסור אחד הציע להקים קומה שנייה של תחבורה. לפי דעתי זה יהיה אסור לעיר. זוהי עיר ורטיקלית וקומה שנייה פירושה הרי-סת כל חייהם של האנשים הגרים בקומה השנייה והשלישית, שהרי כאן בארצנו החלונות שבדירותינו כמעט תמיד פתוחים, ולא כמו באמריקה, שהכל כמעט אטום, כיוון שעל-פי רוב יש שם בידרות מיווג אוויר.

עניין הרכבת הוא לא רק עניין של תחבורה. אני מזהיר כאן: אף אם נפנה את כל הרכב הפרטי ונשתמש רק באוטובוסים, הרי העשן, הזיהום והליכלוך יחנקו את העיר. אתה, חברי-הכנסת תמיר, לא דיברת היום על אקולוגיה, איכות אתי קצת. אגב, לא

קודם כל אני רוצה להסביר מדוע נעדרתי משיבה קודמת שבה סוכם הדיון על תקציב משרד התקשור-רת. עד עכשיו לא נהגו להדיע לשרים הנוגעים בדבר מתי מתנהל סיכום הדיון על תקציבם. בגלל חוסר הי-דיעה — זה הנימוק היחיד — לא הייתי נוכח בסיכום ואני מצטער על זה.

זלמן שובל (הרשימה הממלכתית):
זה ליקוי בתקשורת.

שר-התחבורה ש. פרס:
זה ליקוי בתקשורת הפרלמנטרית. אני משוכנע שכל חבר כנסת, שר או לא שר, חייב להתייחס בר-צינות ובכבוד לעבודת הבית.

אני מודה ליושב-ראש ועדת הכספים שהגיש לפ-נינו בקיצור נמרץ את התקציב של משרד התחבורה. אני רוצה להצטרף לחלק גדול מהערותי של חבר-הכנסת זלמן שובל, שהשיב לחבר-הכנסת יוסף תמיר ולהסתפק בהערות אחדות, קצרות ביותר.

(א) בעניין הסקר: אינני יודע מה היא התרעומת של חבר-הכנסת תמיר על הסקר שעשתה עיריית תל-אביב. אצלנו הסקר לא נועד לארוץ, כי אם לפעולה. למעשה אנחנו כבר פועלים לפיו. יש לנו כבר דגמים ראשונים. הכוונה היא שהסקר עצמו בעידכנו המתי-מיד יתורגם למפת תנועה כמעט שבועית או יומית.

אינני יודע אם אתם יודעים או לא, אבל בת-חנה המטאורולוגית אנחנו מפרסמים מפה מטאורולוגית מדי יום ביומו. כלומר, מחשב מדפיס את המפה. אנח-נו מתכוננים להוציא מפה כזו גם של תחבורה, ואני חושב שגם נפרסם אותה בעתונים.

יוסף תמיר (גח"ל):
בשביל מה זה טוב?

שר-התחבורה ש. פרס:
אסביר לך: שכל אדם הגוהג ברכב יידע היכן התנועה חפשיה, היכן יש איים, היכן היו תאונות.

חיים קורפו (גח"ל):
הוא יסע איפה שיש מקום פנוי ולא איפה שהוא צריך?

שר-התחבורה ש. פרס:
הוא יסע איפה שיש מקום פנוי. הוא ינצל את המקומות הפנויים. זאת בהחלט הכוונה. מפני שלפ-עמים יש איים סתומים ויש פקקים בתנועה. אדם שירצה לעשות את דרכו, יוכל להסתכל על המפה. ההדפסה היא מלאכת המחשב. זו תהיה מפה אלק-טרונית מעודכנת, יומית. כוונתה היא: (א) להזהיר ול-סמן איפה יש צמתים, מקומות מסוכנים, מפני שבמ-פה מסומנות גם תאונות הדרכים. (ב) לסמן היכן הת-נועה היא חפשיה והיכן לא. אני רואה איפוא בזה לא רק אמצעי לספק סקרנות אינטלקטואלית, אלא גם מכשיר עבודה.

חיים קורפו (גח"ל):
זה יהיה שידור קבוע במכונית? עידכון המצב כל רגע?

שר-התחבורה ש. פרס:
לא שידור. זו תהיה מפה מודפסת בעתון. ברדיו נשדר על פקקים. זאת נעשה בקרוב, כמו שנהוג באר-

התיקונים של חברי-הכנסת א. לבנבראון לא נתקבלו.

התיקונים של חברי-הכנסת א. שוסטק לא נתקבלו.

התיקונים של חברי-הכנסת א. אבנרי לא נתקבלו.

התיקון של חברי-הכנסת מ. אביזוהר לא נתקבל.

סעיף 40 – משרד התחבורה – בנוסח הוועדה נתקבל.

היו"ר ט. סנהדראי

נעבור לסעיף 41, השתתפות בתקציב הרכבת.

הצבעה

התיקון של חברי-הכנסת א. אבנרי לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת מ. אביזוהר לא נתקבל.

סעיף 41 – השתתפות בתקציב הרכבת – בנוסח הוועדה נתקבל.

היו"ר ט. סנהדראי:

אנו עוברים לסעיף 42 – מענקים והחזרים לתחבורה.

הצבעה

התיקון של חברי-הכנסת א. אבנרי לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת מ. אביזוהר לא נתקבל.

סעיף 42 – מענקים והחזרים לתחבורה – בנוסח הוועדה נתקבל.

היו"ר ט. סנהדראי:

ועתה נעבור לסעיף 79 – פיתוח התחבורה.

הצבעה

התיקונים של חברי-הכנסת ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן וח. קורפו לא נתקבלו.

התיקון של חברי-הכנסת י. מ. אברמוביץ לא נתקבל.

התיקונים של חברי-הכנסת י. הורביץ לא נתקבלו.

התיקונים של חברי-הכנסת א. לבנבראון לא נתקבלו.

התיקונים של חברי-הכנסת א. אבנרי לא נתקבלו.

סעיף 79 – פיתוח התחבורה – בנוסח הוועדה נתקבל.

היו"ר ט. סנהדראי:

לסעיף 93 – הכנסות רכבת ישראל – אין הסתייגויות. אני מעמידה אותו להצבעה.

הצבעה

סעיף 93 – הכנסות רכבת ישראל – נתקבל.

כל הרכבת היא תחתית. החלק התחתית הוא קטן מאוד.

לנו יש מחקר של שני כרכים שקיבלנו לפני שבועיים-שלושה מהנהלת הרכבות בגרמניה. הם עשו לנו סקר על התחבורה והם מציעים שהחלק הראשון יהיה רכבת עילית דמוית כוכב, בת ארבע-חמש שלוחות: שלוחה אחת – בין פתח-תקוה לתל-אביב; שלוחה שנייה – בין הרצליה לתל-אביב; שלוחה שלישית – בין בת-ים וחולון לתל-אביב; שלוחה רביעית – בין רמלה, לוד ותל-אביב. רכבת כזאת צריכה לעלות 500 מיליון לירות ואפשר לעשותה בארבע שנים. ולבסוף עוד הערה אחת לחברי-הכנסת ולמן שובל.

אורי אבנרי (העולם הזה – כוח חדש): מי מפריע לעשות זאת?

אליעזר שוסטק (המרכז החפשי): מה מעכב?

יהונתן יפרח (המערך, עבודה – מפ"ם): שר התחבורה מסר זאת כבר פעמיים, גם בס' קירת משרדו וגם בתשובה.

שרי-התחבורה ש. פרס: הנושא נמצא בדיון בישיבת הממשלה. הממשלה החלה בדיון. היא צריכה להחליט. אני מקווה שהיא תחליט בחיוב.

אורי אבנרי (העולם הזה – כוח חדש): כבוד השר, אתה תילחם על זה או לא? זו השאלה.

שרי-התחבורה ש. פרס: יש לך ספקות?

אורי אבנרי (העולם הזה – כוח חדש): יש לי.

שרי-התחבורה ש. פרס: אני מציע לך לשאול את עצמך איך להשתחרר מספקותיך הבלתי-מוצדקים. לי אין שאלות.

אורי אבנרי (העולם הזה – כוח חדש): קל מאוד לשחרר אותי: לפי התוצאות.

שרי-התחבורה ש. פרס: אני מעדיף להשיב לך בתוצאות. חברי-הכנסת זלמן שובל, אנחנו בשלבים הסופיים של עריכת תכנית-אב לתחבורה. זו תכנית-האב לע"שור הבא ואני מקווה שהיא תתפרסם בעתיד הלא-רחוק.

היו"ר ט. סנהדראי:

חברי הכנסת אנחנו עוברים להצבעה על סעיף תקציב משרד התחבורה. נתחיל בהצבעה על סעיף 40 – משרד התחבורה.

הצבעה

התיקון של חברי-הכנסת ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, וח. קורפו לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת י. מ. אברמוביץ לא נתקבל.

חוברת כ"ב, ישיבה ת"ה

— חוק התקציב לשנת הכספים 1973 (סנהדראי); חוק המילווה לבטחון המדינה (תיקון מס' 5) (סנהדראי, דינשטיין, קורפו) —

היו"ר ט. סנהדראי:

נעבור לסעיף 93 — הוצאות רכבת ישראל.

הצבעה

התיקון של חברי-הכנסת ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן וח. קורפו לא נתקבל. התיקונים של חברי-הכנסת א. לבנבראון לא נתקבלו.

התיקון של חברי-הכנסת א. אבנרי לא נתקבל. סעיף 93 — הוצאות רכבת ישראל — בנוסח הוועדה נתקבל.

היו"ר ט. סנהדראי:

לסעיף 94 — הכנסות נמלי התעופה בישראל — אין הסתייגויות. אני מעמידה אותו להצבעה.

הצבעה

סעיף 94 — הכנסות נמלי התעופה בישראל — נתקבל.

היו"ר ט. סנהדראי:

נעבור לסעיף 94 — הוצאות נמלי התעופה בישראל.

הצבעה

התיקון של חברי-הכנסת ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן וח. קורפו לא נתקבל. התיקון של חברי-הכנסת א. לבנבראון לא נתקבל.

סעיף 94 — הוצאות נמלי התעופה בישראל — בנוסח הוועדה נתקבל.

היו"ר ט. סנהדראי:

סיימנו בזה את ההצבעה על תקציב משרד התחבורה.

ו. חוק המילווה לבטחון המדינה (תיקון מס' 5), תשל"ג—1973* (קריאה ראשונה)

היו"ר ט. סנהדראי:

אנחנו עוברים לחוק המילווה לבטחון המדינה (תיקון מס' 5), תשל"ג—1973, קריאה ראשונה. רשות הדיבור לסגן שר האוצר.

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, חוק המילווה לבטחון המדינה, תשכ"ט—1969, כפי שתוקן מדי פעם, מאפשר לממשלה לקבל מילווה ולהוציא למטרה זו איגרות-חוב אשר יתרתן במחזור לא תעלה על 900 מיליון לירות. התמורה המתקבלת ממכירת איגרות-חוב אלה משמשת למימון תקציב המדינה המאושר על-ידי הכנסת. בסעיף ההכנסות שבתקציב המדינה נכללת תמורה זו בסעיף הקרוי "מילווה מבוקים וא-מיסיות". באותו סעיף הכנסה נכללת גם ההכנסות מאיגרות-החוב שמוכרת הממשלה על-פי חוק מילווה פיתוח, תש"ך—1960, וכן ממכירת איגרות-חוב המוני-פיקוח על-ידי מוסדות כספיים במדינה, אשר תמורתן מופקדת באוצר.

איגרות-חוב אשר הממשלה מנפיקה עד כה על-פי חוק המילווה לבטחון המדינה הן משתי קבוצות: הקבוצה הראשונה מונפקת לבנקים במסגרת הסדר מיוחד שנקבע אתם בראשית כל שנה, לפיו מעמידים הבנקים מילווה מאמצעיהם העצמיים לרשות הממשלה תמורת איגרות-חוב המונפקות להן ושאינן סחירות עד למועד פדיון; ולקבוצה השנייה שייכות איגרות-החוב המוצאות לציבור הרחב.

גם בתנאי איגרות-החוב קיים גיוון ואנו מנפיקים איגרות מסוג הנקרא "ברירה", דהיינו איגרות הנושאות ריבית בשיעור של 10.76% בלי הצמדה, או איגרות הנושאות ריבית בשיעור של 4.84%, ובאיגרות הללו הקרן והריבית צמודות למדד המחירים לצרכן

* רשומות (הצעות חוק, חוב' 1044).

ומועד פדיון חמש שנים או עשר שנים מיום הנפקתן. כן מונפקות איגרות לתקופה של שבע שנים הנושאות ריבית בשיעור של 6.5% ולתקופה של תשע שנים הנושאות ריבית בשיעור של 7.5%, ובאיגרות הללו הקרן והריבית צמודות למדד המחירים לצרכן.

איגרות מילווה בטחון אינן "נייר-ערך מאושר" לצורך השקעה מוכרת של תכניות חסכון בנקאיות ושל קופות גמל, לכן קופות הגמל או מוסדות כספיים אחרים אינם רשאים להשקיע בהן את קרנותיהם. את איגרות-החוב הנושאות ריבית בשיעור של 6.5% התחלנו להנפיק לציבור באפריל 1972 והן זכו להצלחה דבה. על-ידי בנק ישראל בלבד נמכרו איגרות בסכום של 330 מיליון לירות בעשרת החודשים שבין אפריל 1972 עד ינואר 1973.

חיים קורפו (גח"ל):

בין אפריל לינואר יש עשרה חודשים?

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:
תשעה חודשים.

אפשר לצייין אפוא כי חוק המילווה לבטחון המדינה הוא אחד המכשירים שבעזרתם מגייסת הממשלה כסף בשוק ההון, הן לצרכי מימון התקציב והן לשם ספיגה, כאשר דרושה פעולה אנטי-אינפלציונית. עד ראשית החודש הנוכחי הונפקו איגרות מילווה לבטחון המדינה בסכום כולל של 880 מיליון לירות בקירוב מהסכום המירבי של 900 מיליון לירות שמועד להנפיק. הצענו להגדיל ב-500 מיליון לירות את הסכום אשר הממשלה רשאית ללוות ולהוציא תמורתן איגרות-חוב, בהיותן סבורים שבסכום זה יהיה כדי לספק לזמן-מה את הדרישה לאיגרות מילווה בטחון.

— חוק המילוה לבטחון המדינה (תיקון מס' 5) (דינשטיין, סנהדראי, קורפו); חוק בול בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל) (תיקון מס' 9) (סנהדראי, דינשטיין, קורפו) —

הי"ד ט. סנהדראי:

אין רשומים לדיון. לפנינו שתי הצעות — אחת, להעביר את ההצעה לוועדת הכספים; שנייה — להחזיר לממשלה. אעמיד את ההצעות להצבעה זו מול זו.

חיים קורפו (גח"ל):

מי הציע להחזיר את ההצעה לממשלה?

הי"ד ט. סנהדראי:

חבר-הכנסת תופיק טובי.

הצבעה

בעד ההצעה להחזיר את הצעת

החוק לממשלה — מייעט

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק

לוועדת הכספים — רוב

ההצעה להעביר את הצעת חוק המילוה

לבטחון המדינה (תיקון מס' 5), תשל"ג—

1973, לוועדת הכספים נתקבלה.

הממשלה נוקטת, כידוע, בזמן האחרון צעדים אנטי-אינפלציוניים ובמסגרתם אנו מבקשים מהבנקים מילוה בסכומים נכבדים, אשר תמורתם ברצוננו להג' פיק להם איגרות מילוה בטחון. אנו מגיחים שהסכום של 500 מיליון לירות שהצענו בהצעת החוק המונחת על שולחן הכנסת לא יספיק אלא לזמן קצר יחסית ובעתיד הקרוב נצטרך לבוא לפני הבית ולבקש הגדלה נוספת של הסכום. לכן אנו מציעים להגדיל כבר עכשיו את הסכום שהממשלה רשאית ללוות על-פי החוק ולהציא תמורתו איגרות-חוב לא ב-500 מיליון לירות כי אם ב-1,000 מיליון לירות, ולהסמיך את ועדת הכספים להכניס את התיקון המתאים בהצעת החוק בעת דיוניה לקראת הכנת החוק לקריאה שנייה ושלישית.

כמקובל יוצאו גם איגרות-החוב הנוספות בסדרות, בתנאים שנקבעו בחוק ובאישור ועדת הכספים של הכנסת.

גברתי היושבת-ראש, אבקש להעביר את ההצעה לוועדת הכספים של הכנסת לשם הכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

ז. חוק בול בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל) (תיקון מס' 9),

תשל"ג—1973*

(קריאה ראשונה)

הי"ד ט. סנהדראי:

אנו עוברים לחוק בול בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל) (תיקון מס' 9). רשות הדיבור לסגן שר האוצר.

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק המונחת לפניכם מגמתה להאריך את תקפו של חוק בול בטחון בשנתיים נוספות, דהיינו עד ליום 31 במארס 1975.

חוק בול בטחון חל על מכונות פרטיות, על חשבונות טלפון, על חשבונות חשמל, על הסעה בכלי-תחבורה ציבוריים, על החזקת מקלטי רדיו וטלוויזיה. בזמנו מסרנו כי בכוונת האוצר לבטל חוק זה ולגבות במקומו את המס בצורת מס שירותים או אגרות. כשעלתה התכנית של הנהגת מס ערך מוסף שונתה הכוונה והוחלט אז שחוק זה יבוטל עם הג' הגת המס החדש. עתה, עם דחיית מועד הנהגתו של מס ערך מוסף...

חיים קורפו (גח"ל):

הדחייה של מס ערך מוסף היא רק לשנה.

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

בסדר, עד שיופעל. אנו מציעים להאריך תחולתו של חוק בול בטחון בשנתיים נוספות.

הי"ד ט. סנהדראי:

הואיל וגם לחוק הזה אין רשומים לדיון — נצביע. ושוב, יש הצעה של חבר-הכנסת טובי להחזיר את הצעת החוק לממשלה, ונצביע כמו קודם על שתי ההצעות זו מול זו.

הצבעה

בעד ההצעה להחזיר את הצעת

החוק לממשלה — מייעט

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק

לוועדת הכספים — רוב

ההצעה להעביר את הצעת חוק בול בטחון

(תיקון והארכת תקופת ההיטל) (תיקון מס' 9),

תשל"ג—1973, לוועדת הכספים נתקבלה.

— חוק ניירות ערך (תיקון מס' 3) (סנהדראי, דינשטיין); מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת (סנהדראי, יעקבסון) —

ה. חוק ניירות ערך (תיקון מס' 3), תשל"ג—1973* (קריאה ראשונה)

הרשות עומדת לפני קשיים לא מעטים בבואה להחליט אם לדרוש פירוט-יותר בתשקיפים אשר יש בהם משום הספקת מידע מפורט יותר על החברה המנפיקה, או שמא יש להסתפק במידע כללי יותר, ועל-ידי כך לדאוג לפישוט התשקיפים, כדי שגם המשקיע הממוצע יוכל למצוא בהם את דרכו. נראה לנו כי בתקנות שפירסם שר האוצר לפי הצעת הר- שות נמצא שבי-ל-הוהב בין שתי מגמות אלו.

הגידול הרב בהנפקות הטיל על הרשות גטל כבד ביותר, וכדי לאפשר לחברי הרשות לעמוד במשימה זו מוצע להגדיל את מספר חבריה משבעה לתשעה.

אני מקווה שהגדלת מספר חברי הרשות תאפשר לרשות ניירות-ערך להמשיך ולעמוד במשימה הנכבדה שהוטלה עליה, והיא: לשמור על ענייניו של ציבור המשקיעים.

אני מבקש אפוא, גברתי היושבת-ראש וחברי בית נכבדים, להעביר את הצעת חוק ניירות-ערך (תיקון מס' 3), תשל"ג—1973, לוועדת הכספים, לדיון ולהכנה לקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ט. סנהדראי:

אין לנו נואמים רשומים לדיון. נעבור איפוא להצ- בעה. גם כאן יש הצעת חברי-הכנסת טובי: להחזיר את הצעת החוק לממשלה.

הצבעה

בעד ההצעה להחזיר את הצעת החוק לממשלה — מינוט

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים — רוב

ההצעה להעביר את הצעת חוק ניירות-ערך (תיקון מס' 3) תשל"ג—1973, לוועדת הכספים נתקבלה.

ט. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

2. חוק שירות עבודה בשעת חירום (תיקון), תשל"ג—1973.
כן הניחה ועדת הכלכלה מסקנות-ביניים בעניין מצב התיירות בנצרת.

היו"ר ט. סנהדראי:

חברי הכנסת, בואת סיימונו היום. הישיבה הבאה — ביום שלישי הבא, בשעה ארבע. ואני מברכת את כל חברי הבית בחג פורים שמח.

היו"ר ט. סנהדראי:

אנו עוברים לחוק ניירות-ערך (תיקון מס' 3), תשל"ג—1973, קריאה ראשונה. רשות הדיבור לסגן שר האוצר.

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, התיקון לחוק ניירות-ערך, תשכ"ח—1968, שאנו מציעים בזה, הוא טכני גרידא ומטרתו לאפשר לרשות ניירות-ערך לעמוד בגטל הרב הרובץ עליה עקב הרחבת פעולותיה.

הרשות לניירות-ערך הוקמה על-פי חוק ניירות ערך, תשכ"ח—1968, אשר נכנס לתוקף ב-1 באפריל 1969, ותפקידה כמוגדר בחוק הוא שמירת ענייניו של ציבור המשקיעים בניירות-ערך. בסוף חודש זה תמלאנה ארבע שנים לקיומה של הרשות, ואף שזו תקופה קצרה יחסית להסקת מסקנות, בכל זאת נוכל לציין כי הרשות עשתה מלאכה נאמנה בביצוע תפ- קידיה על-פי החוק, אם כי עוד נכונו לה תפקידים ואתגרים רבים בהמשך פעולתה.

מאז הקמתה פעלה הרשות לשם שיפור המידע שמסופק לציבור המשקיעים בניירות-ערך, הן באמצעות תשקיפים לפני ההנפקה והן באמצעות דו"חות שוטפים שהתאגידים שניירות-הערך שלהם הוצאו לצי- בור על-פי תשקיף או שנסחרים בבורסה חייבים לה- גיש לרשות.

היקף ההנפקות מאז הקמתה של הרשות גדל מ-81 תשקיפים שבאמצעותם הוצעו לציבור בשנת הכספים 1969/70 שטריי-חוב בשווי כולל של 900 מיליון ליר- רות, תעודות השתתפות של קרנות להשקעות משו- תפות בנאמנות בשווי של 55 מיליון לירות ומניות בשווי כולל של 300 מיליון לירות, והגיע עד ל-142 תשקיפים שבאמצעותם הוצעו לציבור איגודות-חוב בשווי כולל של 2 מיליארד לירות, תעודות השתתפות של קרנות להשקעות ושותפות בנאמנות בשווי של 35 מיליון לירות ומניות בשווי של דבע-מיליארד לירות בתשעת החדשים הראשונים של שנת הכספים 1972/73.

היו"ר ט. סנהדראי:

נשמע עתה הדעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

סגן מזכיר הכנסת ש. יעקבסון:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונחו היום על שולחן הכנסת לקריאה ראשונה, מט- עם הממשלה: 1. חוק בתי-המשפט (תיקון מס' 5), תשל"ג—1973;

נספחות

א. סדר-היום לשיבות ת"ג-ת"ה

- א. שאלות ותשובות.
- ב. חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסג-נו וכהונתם), תשל"ג-1973 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ג. חוק מס מקביל, תשל"ג-1973 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ד. החלטות בדבר אישור הוראות בצווים:
1. בצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס' 23), תשל"ג-1973;
 2. בצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס' 24), תשל"ג-1973;
 3. בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 27), תשל"ג-1973;
 4. בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 31), תשל"ג-1973;
 5. בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 32), תשל"ג-1973;
 6. בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 38), תשל"ג-1973.
- ה. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 19), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- ו. חוק מילווה בטחון, תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- ז. חוק מילווה חסכון, תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- ח. חוק מילווה חסכון, תשל"ב-1972 (תיקון), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- ט. חוק המילווה לבטחון המדינה (תיקון מס' 5), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- י. חוק בול בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל) (תיקון מס' 9), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- יא. חוק ניירות ערך (תיקון מס' 3), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- יב. סקירת שר החקלאות על פעולות משרדו - תשובת השר.
- יג. חוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים) (תיקון), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- יד. חוק התקציב לשנת הכספים 1973, תשל"ג-1973 (קריאה שנייה); 1. משרד החקלאות והסעיפים הצמודים לו; 2. משרד הפיתוח והסעיפים הצמודים לו; 3. משרד התחבורה והסעיפים הצמודים לו.
- טו. חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 5), תשל"ג-1973 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- טז. חוק יסוד: משק המדינה (קריאה ראשונה) - תשובת השר.
- יז. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 11), תשל"ב-
- 1972 (קריאה ראשונה) - הצעת חברת-הכנסת ש. ארכלי-אלמולגנו.
- יח. חוק לתיקון דיני הרשויות המקומיות (מס' 3), תשל"ג-1972 (קריאה ראשונה).
- יט. חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (תיקון מס' 37), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- כ. חוק לטיפול בחולי נפש (תיקון מס' 2), תשל"ב-1972 (קריאה ראשונה).
- כא. חוק שיפוט בענייני התרת נישואים (מקרים מיוחדים) (תיקון), תשל"ב-1972 (קריאה ראשונה).
- כב. חוק לתיקון פקודת המבחן (מס' 2), תשל"ב-1972 (קריאה ראשונה).
- כג. חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 3), תשל"ב-1972 (קריאה ראשונה).
- כד. חוק הבוררות (תיקון), תשל"ג-1972 (קריאה ראשונה).
- כה. חוק ליקון פקודת השותפויות (מס' 3), תשל"ג-1972 (קריאה ראשונה).
- כו. חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 12), תשל"ג-1972 (קריאה ראשונה).
- כז. חוק הגנת סמלים, תשל"ב-1972 (קריאה ראשונה).
- כח. פיצויים מגרמניה המזרחית לישראל - דיון.
- כט. המצב ברבנות הראשית - דיון.
- ל. הבטיחות בתעופה האזרחית - דיון.
- לא. מדיניות הממשלה ופעולותיה בשטחים יהודה, שומרון ועזה - דיון.
- לב. תהליכים בתחום ההשכלה הגבוהה על מקצועותיה השונים והשפעתם על החברה והמשק בישראל - דיון.
- לג. שביטת תושבי המעברה בקריית-חיים - דיון.
- לד. חוק לתיקון פקודת הטלגרף האלחוטי, תשל"ב-1972 (קריאה ראשונה).
- לה. חוק בית-הספר החקלאי מקוה ישראל, תשל"א-1971 (קריאה ראשונה).
- לו. חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (מס' 32), תשל"ל-1970 (קריאה ראשונה).
- לז. חוק לתיקון פקודת פקודת העדות (מס' 8), תשכ"ט-1969 (קריאה ראשונה).
- לח. חוק דיני העונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים) (תיקון מס' 2), תשל"ל-1970 (קריאה ראשונה).
- לט. החלטה בדבר תיקון טעות בנוסח חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 3), תשל"ג-1972.
- מ. חוק התקציב לשנת הכספים 1973, תשל"ג-1973 (קריאה שנייה) - משרד המסחר והתעשייה והסעיפים הצמודים לו.

ב. הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם),

תשל"ג—1973

למועצה ישמש גם לצורך הבחירות לראש הרשות, וכן ישמשו פקיד הבחירות, ועדת הבחירות, מקומות הקלפי, ועדות הקלפי, הקלפיות ומעטפות ההצבעה.

(ב) בנוסף לאמור בסעיף קטן (א) יחולו הוראות אלה של חוק הבחירות, בשניונים המחויבים, גם על בחירות לראש הרשות:

(1) סעיפים 6, 8, 9(ב), 10, 35(ג), (ד), (ה), (ח) ו- (ט), 40, 41, 42, 43, 48, 49, 50, 51(ג) ו- (ד), 52 עד 61, 62(א), 63, 64 עד 66, 71, 72 ו- 73;

(2) פרקים ז', ח' ו-ט';

(3) סעיפים 95 עד 97.

(ג) על פתק ההצבעה לבחירות ראש רשות יחולו הוראות אלה:

(1) הפתק ישא את שם המועמד בדפוס, בעברית או בעברית וערבית, ותו לא;

(2) הפתק יהיה בצבע שונה מפתק ההצבעה למועצה; צבעו וצורתו ייקבעו בתקנות;

(3) במקום פתק מודפס יכול לשמש להצבעה גם פתק ריק שצבעו וצורתו נקבעו בתקנות ושעליו יסמן הבוחר בכתב יד את שם המועמד בצורה המאפשרת לזהותו בוודאות, ותו לא; כל בוחר רשאי לקבל מועדת הקלפי פתק ריק;

(4) הכנסת פתק הצבעה או שני פתקי הצבעה זהים לבחירת המועצה ופתק הצבעה או שני פתקי הצבעה זהים לבחירת ראש הרשות לתוך מעטפת הצבעה אחת, אין בה כדי לפסול את הקול, על אף האמור בסעיף 63 לחוק הבחירות;

(5) גירסה א';

היה הקול לבחירת המועצה פסול, ייפסל גם הקול לבחירת ראש הרשות; היה הקול לבחירת ראש הרשות פסול, ייפסל גם הקול לבחירת המועצה.

גירסה ב':

היה הקול לבחירת המועצה פסול, אין בכך כשלעצמו כדי לפסול את הקול לבחירת ראש הרשות; היה הקול לבחירת ראש הרשות פסול, אין בכך כשלעצמו כדי לפסול את הקול לבחירת המועצה.

8. ערבון

(א) עם הגשת הצעת מועמד מאת קבוצת בוחרים כאמור בסעיפים 5 או 6 יתן בא-כוח הקבוצה או ממלא מקומו בידי פקיד הבחירות ערבון בסכום כאמור בסעיף 38א(1) לחוק הבחירות; בלא ערבון כאמור לא יקבל פקיד הבחירות את הצעת המועמד.

(ב) סעיף קטן (א) לא יחול כשהמועמד המוצע מכהן כראש הרשות ביום הגשת הצעת מועמדותו.

1. הגדרות

בחוק זה —

"רשות מקומית" — עיריה או מועצה מקומית, למעט מועצה אזורית;

"ראש רשות" — ראש רשות מקומית;

"מועצה" — מועצה של רשות מקומית;

"חוק הבחירות" — חוק הרשויות המקומיות (בחירות), תשכ"ה—1965;

"השר" — שר הפנים.

2. שיטת הבחירות

ראש רשות ייבחר בבחירות אישיות, כלליות, ישי-רות, שוות וחשאיות, לפי הוראות חוק זה.

3. מועד הבחירות

כל אימת שיהיו בחירות למועצה של רשות מקומית, יהיו גם בחירות לראש הרשות והן יתקיימו ביום הבחירות למועצה.

4. הזכות לבחור ולהיבחר

(א) מי שזכאי לבחור בבחירות למועצה (להלן — בוחר) זכאי לבחור בבחירות לראש הרשות.

(ב) מי שזכאי להיבחר חבר המועצה, והוא ראש שון ברשימת מועמדים למועצה, זכאי להיבחר ראש הרשות.

5. הצעת מועמד

(א) כל קבוצת בוחרים המונה 250 איש, או חמישה אחוזים ממספר הבוחרים, הכל לפי המספר הקטן יותר, וכן סיעה אחת או יותר של המועצה היוצאת שאושרה לפי סעיף 25(א) לחוק הבחירות, רשאית להציע כמועמד לראש הרשות אדם הזכאי להיבחר ראש הרשות לפי סעיף 4(ב).

(ב) הצעת מועמד המוגשת מאת סיעה של המועצה היוצאת תיחתם בידי בא-כוח הסיעה או ממלא מקומו; הצעת מועמד המוגשת מאת שתי סיעות או יותר של המועצה היוצאת תיחתם בידי בא-כוחן של כל אותן סיעות או ממלאי מקומם.

6. פטירת מועמד

(א) נפטר מועמד לראש הרשות ביום ה-10 לפני יום הבחירות או לפני כן, רשאי מי שהציע את המועמד תו, לא יאוחר מהיום ה-8 שלפני יום הבחירות, להציע מתוך הכלולים ברשימת המועמדים למועצה מועמד אחר במקומו.

(ב) חובת ההודעה לפי סעיף 41 והוראות סעיף 42 לחוק הבחירות לא יחולו על מועמד שהוצע לפי סעיף זה.

(ג) מועמד שהוצע לפי סעיף זה רואים אותו לכל דבר כראשון ברשימת המועמדים, על אף האמור בסעיף 41א(ב) לחוק הבחירות.

7. סדרי הבחירות

(א) פנקס הבוחרים המשמש לצורך הבחירות

החוזר או עד שחזר בו ראש הרשות המהדעתו, לפי המוקדם יותר.

(ד) החלטת המועצה בדיון חוזר אינה נתונה לדיון חוזר נוסף לפי סעיף זה.

(ה) סעיף זה לא יחול על החלטה שחיקוק מחייב את קבלתה ברוב מיוחד של חברי המועצה והיא נתקבלה ברוב כזה.

(ו) סמכות ראש רשות לפי סעיף זה אינה ניתנת לאצילה.

14. סגן ממלא מקום

(א) לראש רשות קדיה סגן אחד שהוא יבחר מבין חברי המועצה; הבחירה תהיה תוך חודשיים מהיום שראש הרשות התחיל לכהן או מהיום שמשורת הסגן הקודם נתפנתה, והיא טעונה אישור המועצה ברוב חבריה.

(ב) הסגן האמור בסעיף קטן (א) יהיה ממלא מקומו של ראש הרשות, אם נעדר ראש הרשות או נבצר ממנו למלא תפקידו או שחדל לכהן בטרם התחיל לכהן ראש רשות חדש.

15. סגנים נוספים

(א) נוסף לסגן האמור בסעיף 14 רשאית המועצה לבחור, בדרך האמורה בסעיף 26 -

(1) ברשות המקומית שמספר תושביה אינו עולה על 250,000 - סגן אחד או שני סגנים, אולם השר רשאי בתקנות, באישור ועדת הפנים של הכנסת, לקבוע שברשויות מקומיות שמספר תושביהן אינו עולה על המספר שנקבע לכך לא ייבחר שום סגן כאמור או שייבחר סגן אחד בלבד;

(2) ברשות מקומית שמספר תושביה עולה על 250,000 - ארבעה סגנים.

(ב) לעניין סעיף זה יהיה מספר התושבים כמספר שנקבע לעניין מספר חברי המועצה.

16. מילוי מקום ראש הרשות בהעדר הסגן

לא נבחר סגן כאמור בסעיף 14, או נעדר אותו סגן, או נבצר ממנו למלא את מקומו של ראש הרשות, או חדל לכהן, ימלא את מקומו של ראש הרשות אחד מהסגנים הנוספים שהמועצה קבעה לכך, ואם אין סגן כזה - חבר המועצה שהמועצה קבעה לכך.

17. משכורת ראש רשות וסגניו

השר רשאי לקבוע בתקנות הוראות בדבר השכר שישולם מקופת הרשות המקומית לראש הרשות ולסגניו, כולם או מקצתם.

18. ראש רשות שחדל להיות חבר המועצה

ראש רשות שחדל להיות חבר המועצה תיפסק כהונתו כראש הרשות.

19. ההתפטרות

(א) ראש רשות רשאי, בהודעה בכתב לשר, להתפטר מכהונתו; כהונתו תפסקת כעבור 48 שעות לאחר שכתב ההתפטרות הגיע לידי השר, וזולת אם ראש הרשות חזר בו מהתפטרותו לפני כן.

(ב) ראש הרשות ישלח העתק מכתב ההתפטרות לשר או לחברי המועצה.

(ג) לא אושרה סופית הצעת המועמד, תחולט חמישית מסכום הערבון לקופת המועצה והיתרה תוחזר לנותן הערבון.

(ד) נפטר המועמד לפני יום הבחירות, יוחזר הערבון לנותנו.

(ה) מועמד שלא קיבל 10% לפחות מהקולות הכשרים, יחולט הערבון לקופת המועצה.

9. תוצאות הבחירות בקלפי

(א) היו שני מועמדים או יותר, המועמד שקיבל את המספר הגדול ביותר של קולות כשרים הוא הנבחר, ובלבד שקיבל לפחות 40% מאותם קולות.

(ב) קיבלו שני מועמדים מספר קולות שווה שהוא יותר מ-40% מהקולות הכשרים או שלא קיבל אף מועמד 40% מהקולות הכשרים, תבחר מועצת הרשות בהצבעה גלויה באחד משני המועמדים שקיבלו בבחי- רות בקלפי את המספרים הגדולים ביותר של קולות כשרים; המועמד שקיבל בהצבעה הראשונה או בכל הצבעה נוספת למעלה ממוחצית הקולות של חברי המועצה המצביעים - הוא הנבחר.

(ג) היה מועמד אחד בלבד, יהא הוא הנבחר, ובלבד שקיבל לפחות מספר קולות כשרים השווה ל-40% ממספר הקולות הכשרים שניתנו בבחירות למועצה; לא קיבל המועמד 40% כאמור, תבחר המועצה ראש רשות מבין חבריה לפי סעיף 26.

10. בחירות ללא הצבעה בקלפי

לא הוגשה שום הצעת מועמד, או נפטר המועמד היחיד או אחד המועמדים לאחר היום ה-10 שלפני יום הבחירות, לא יהיו בחירות בקלפי, והמועצה תבחר בראש רשות מבין חבריה לפי סעיף 26.

11. הפרדת עירעורים

(א) עירעור על בחירות למועצה אין בו עירעור על בחירת ראש רשות, ועריכה שנית של בחירות למועצה כתוצאה מעירעור על בחירתה אינה גוררת בחירות לראש רשות, על אף האמור בסעיף 3.

(ב) עירעור על בחירות לראש הרשות אין בו עירעור על בחירות למועצה ועריכה שנית של בחירות לראש הרשות כתוצאה מעירעור על בחירתו אינה גוררת בחירות למועצה.

12. כהונת ראש הרשות

ראש רשות שנבחר בבחירות בקלפי יתחיל לכהן למחרת יום פירסום תוצאות הבחירות; כהונתו תימשך עד שיתחיל לכהן ראש רשות חדש.

13. דיון חוזר בהחלטות המועצה

(א) ראש רשות רשאי, תוך 48 שעות משעה שנתקבלה החלטה במועצה, להודיע בכתב לחברי המועצה על רצונו להביא את ההחלטה לדיון חוזר במועצה ועל יום הדיון החוזר.

(ב) הדיון החוזר יהיה בישיבה מיוחדת של המועצה שתתקיים תוך 14 יום מיום שנתקבלה ההחלטה, או תוך פרק זמן קצר יותר אם דרשו זאת שליש מחברי המועצה.

(ג) תקפה של החלטה שעליה נמסרה ההודעה לפי סעיף קטן (א) יושעה עד שהחלטה המועצה בדיון

20. העברה מכהונה מחמת קלון

(א) הורשע ראש רשות בעבירה פלילית וקבע בית המשפט, לבקשת היועץ המשפטי לממשלה או נציגו שהוגשה לפני מתן גזר הדין, שיש עם העבירה קלון, יעביר בית-המשפט את ראש הרשות מכהונתו. (ב) החלטה להעביר ראש רשות מכהונתו או לסרב להעבירו ניתנת לעירעור כאילו היתה חלק מגזר הדין.

(ג) החליט בית-המשפט להעביר ראש רשות מכ- הונתו, רואים אותו כמושעה עד לגמר תקופת העירעור, ואם הוגש עירעור - עד להכרעה בו; עם היות ההח- לטה לסופית תיפסק כהונתו של ראש הרשות.

21. העברה מכהונה מטעמי בריאות

(א) נוכח השר שמטעמי בריאות נבצר מראש רשות דרך קבע למלא את תפקידו, רשאי הוא להעבירו מכהונתו.

(ב) ראש הרשות רשאי לערער על החלטת השר לבית-המשפט תוך 30 יום מהיום שנמסרה לו החלטת השר.

(ג) כהונתו של ראש רשות לא תיפסק אלא כעבור תקופת העירעור, ואם הוגש עירעור - עם דחייתו.

22. העברה מכהונה מחמת התנהגות

(א) נוכחה המועצה כי ראש הרשות מתנהג הת- נהגות שאינה הולמת מעמדו של ראש רשות וסבורה היא שעל כן אין הוא ראוי לכהונתו, רשאית היא, לאחר שנתנה לו הזדמנות להשמיע דברו, להעבירו מכהונתו.

(ב) ההחלטה להעביר את ראש הרשות מכהונתו תהיה מגומקת ותתקבל בישיבה מיוחדת, סגורה, של המועצה ברוב של שלושה בריעים ממספר חבריה; ההחלטה טעונה אישור השר.

(ג) לא קרא ראש הרשות לישיבה מיוחדת כאמור תוך 14 יום מהיום שרוב חברי המועצה דרשו ממנו לעשות כן, רשאים רוב חברי המועצה לקרוא לישיבה כאמור והם יקבעו מי יישב בראשה.

23. כהונת ראש רשות במקרה של מינוי מועצה או ועדה

מונחה ועדה או מועצה לפי סעיף 143 לפקודת העיריות² או סעיף 38 לפקודת המועצות המקומיות³, יחדל ראש הרשות מכהונתו ביום שיתחיל לכהן יושב- ראש הוועדה שנתמנתה או ראש הרשות שהמועצה תבחר, לפי העניין.

24. ראש רשות במקום ראש רשות שחדל לכהן

נפטר או התפטר ראש רשות לפני תחילת כהונתו או תוך תקופת כהונתו, או חדל לכהן לפי אחד הסעי- פים 18 עד 22, תבחר המועצה ראש רשות מבין חבריה לפי הוראות סעיף 26.

25. חדילה מכהונה של סגן ראש רשות

סגן ראש רשות יחדל מכהונתו אם נתקיים אחד מאלה:

(1) חדל להיות חבר המועצה;

(2) התפטר במתן הדעה למועצה;

(3) הורשע בפסק דין סופי בעבירה שיש עמה קלון והמועצה העבירה אותו מכהונתו בהחלטת רוב המצביעים;

(4) בסגן כאמור בסעיף 14 - ראש הרשות, באישור המועצה ברוב חבריה, העביר אותו מכהונתו;

(5) בסגן אחר - הועבר מכהונתו בהחלטת המועצה שנתקבלה בישיבה מיוחדת ברוב חב- ריה.

26. בחירת המועצה בראש רשות או סגנו

(א) על בחירת המועצה בראש רשות ובסגנים לראש רשות - למעט בחירה לפי סעיף 9 (ב) - יחולו הוראות אלה:

(1) ההצבעה תהיה גלויה;

(2) המועמד שקיבל למעלה ממחצית הקולות של כל חברי המועצה - הוא הנבחר;

(3) לא קיבל שום מועמד רוב כזה, מצביעים שנית; לפי דרישת חבר מחברי המועצה תידחה ההצבעה השנייה לישיבה אחרת שתקיים ביום החול הבא אחרי יום הישיבה הראשונה;

(4) המועמד שקיבל בהצבעה השנייה או בכל הצבעה נוספת למעלה ממחצית הקולות של חברי המועצה המצביעים (להלן בסעיף זה - רוב) - הוא הנבחר;

(5) לא קיבל שום מועמד רוב בהצבעה השנייה, מצביעים בשלישית;

(6) לא קיבל שום מועמד רוב בהצבעה השלי- שית, מצביעים ברביעית; לפי דרישת חבר מחב- רי המועצה תידחה ההצבעה הרביעית לישיבה אחרת שתקיים ביום החול הבא אחרי יום הישיבה שבה נערכה ההצבעה השלישית; בהצ- בעה הרביעית יעמדו לבחירה רק המועמדים שעמדו לבחירה בהצבעה השלישית;

(7) לא קיבל שום מועמד רוב בהצבעה הרבי- עית, חוזרים ומצביעים, עד שמועמד אחד יקבל רוב; בהצבעה החמישית וכן בכל הצבעה נוספת לא יועמד לבחירה (להלן בפיסקה זו - יצא) המועמד שקיבל בהצבעה הקודמת את מספר הקולות הקטן ביותר; קיבלו מועמדים אחדים מספר שווה של קולות והוא מספר הקולות הקטן ביותר, ינהגו כך: היו שני מועמדים כאמור, ייצא אחד מהם, כפי שייקבע בהגדלה; היו יותר משניים, ייצא לפני כל הצבעה נוספת רק מועמד אחד, כפי שייקבע בהגדלה;

(8) כל הגדלה לפי סעיף זה תיערך בו במקום בידי יושב-ראש הישיבה; היה היושב-ראש עצמו מועמד לראש הרשות בהצבעה שקדמה להגדלה, תמנה המועצה חבר שאינו מועמד לראש הרשות והוא יערוך את ההגדלה.

(ב) הוראות סעיף זה יחולו על אף האמור בהו- ראות אחרות של חוק זה.

² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197.

³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 9, עמ' 256.

סעיף 26 לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), תשל"ג-1973; לוועדה שמונתה".

31. תיקון פקודת המועצה המקומית
(א) בסעיף 38 לפקודת המועצות המקומיות, במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) המועצה או ראש המועצה אינם ממלאים עוד, לדעת הממונה, את התפקידים שהוטלו עליהם לפי הפקודה או צו הכינון או בכל דין אחר, או שאינם מנהלים כשורה את תחום שיפוטם, וכל זאת לאחר שהזהיר אותם."

(ב) בסעיף 41 לפקודת המועצות המקומיות, בסעיף קטן (א), במקום "מונתה ועדה" יבוא "מועצה שמונתה לפי הוראות סעיף 38 תבחר ביושב-ראש ובסגניו לפי הוראות סעיף 26 לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), תשל"ג-1973; מונתה ועדה".

32. תיקון חוק הבחירות
בחוק הבחירות -

(1) בסעיף 63(ב), בסופו יבוא "אולם לא ייפסל אם נמצאו במעטפה לא יותר משני פתקי הצבעה של רשימה אחת".

(2) בסעיף 73(א), במקום "פסק דינו יהיה סופי" יבוא "פסק דינו ניתן לערעור לבית-המשפט העליון ברשות שופט של בית-המשפט העליון, בשאלה משפטית; בקשת הרשות תוגש תוך 14 יום מיום מתן פסק הדין".

33. ביצוע ותקנות
שר הפנים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

34. הוראת מעבר
כל עוד לא נבחר ראש רשות ברשות מקומית פלו-נית לפי חוק זה יהיו סמכויותיהם וכהונתם של ראש הרשות וסגניו כאילו חוק זה לא נתקבל.

הסתייגות לחוק הנ"ל

ת. טובי מציע:

- (1) המלה "כלליות" תימחק;
- (2) במקום "לפי הוראות חוק זה" יבוא "על-די מועצת הרשות המקומית".

לסעיף 3

מ. פרוש מציע:

למחוק את הסעיף.

ת. טובי מציע:

במקום המלים "והן יתקיימו ביום הבחירות למו-עצה" יבוא "והן יתקיימו בישיבה הראשונה של

27. ראש רשות לזמן ביניים

עד שהמועצה תבחר בראש רשות לפי סעיפים 9(ב) או 26 יכהן כראש הרשות האדם שנשא בכהונה זו ערב הבחירות, ואם נבצר ממנו לפעול או שחדל מכהונתו, אם לפני ואם אחרי הבחירות - חבר המועצה שהשר מינה לכך.

28. פירסום

(א) השר יפרסם ברשומות הודעה על אלה:

(1) בחירת המועצה בראש רשות;

(2) בחירה של סגן ראש רשות;

(3) פטירה או חדילה מכהונה של ראש רשות או סגן ראש רשות.

(ב) המועצה תודיע לשר מיד על כל אירוע כאמור בסעיף קטן (א).

29. תחולת חוק הבחירות (דרכי תעמולה)

חוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959,⁴ יחול בשינויים המחויבים גם על בחירות לראש רשות לפי סעיף 3.

30. תיקון פקודת העיריות

(א) סעיפים 126 עד 134 לפקודת העיריות -

בטלים.

(ב) בסעיף 143 לפקודת העיריות, במקום פיס-

קאות (2) ו-(3) יבוא:

"(2) המועצה או ראש העיריה חדלו, לדעת השר, למלא את התפקידים שהוטלו עליהם בפקו-דה זו או בכל דין אחר, או שהם פועלים באופן שתינטל מן העיריה היכולת למלא תפקידיה, כולם או מקצתם, וכל זאת לאחר שהזהיר אותם;

(3) ועדת חקירה מצאה כי המועצה או ראש העיריה אינם עשויים למלא את תפקידיהם כראוי והמליצה לפני השר על פיזור המועצה".

(ג) בסעיף 145 לפקודת העיריות, בסעיף קטן (א), במקום "לוועדה ממונה" יבוא "מועצה שמונתה לפי סעיף 143 תבחר ביושב-ראש ובסגנים לפי הוראות

לשם החוק

ר. ארזי מציע:

במקום שם החוק יבוא: "חוק הרשויות המקו-מיות (בחירת ראש הרשות וכהונתו), תשל"ג-1973".

לסעיף 2

ר. ארזי ומ. פרוש מציעים:

במקום סעיף 2 יבוא:

"2. שיטת הבחירות

ראש הרשות ייבחר על-ידי המועצה מבין חבריה."

⁴ ס"ח תשי"ט, עמ' 138.

לפני כן תבחר המועצה את ראש הרשות מבין חבריה."

לסעיף 7

ה. טובי מציע: למחוק את הסעיף.

ו. ארזי מציע: בסעיף קטן 7(ג), פסקאות (3) ו-(4) יימחקו.

י. גולדשמידט מציע: בסעיף 7(ג), פסקה (ד) תימחק.

לסעיף 8

ו. ארזי מציע: למחוק את הסעיף.

ה. טובי מציע: למחוק את הסעיף.

אלטרנטיבה:

בסעיף קטן (א), במקום המלים "כאמור בסעיף 38א(1) לחוק הבחירות" יבוא "השווה למחצית הסכום הנקוב בסעיף 38א(1) לחוק הבחירות".

ג. האוזנר ומ. פרוש מציעים: בסעיף קטן (ב), לאחר המלים "מכהן כראש רשות" יבוא "או חבר המועצה".

לסעיף 9

ו. ארזי מציע: למחוק את הסעיף.

ו. ארזי, מ. פרוש ות. טובי מציעים (אם ההסתייגות הקודמת לא תתקבל):

1) בסעיף קטן (א), במקום "40%" יבוא "50%";

2) בסעיף קטן (ב), במקום הקטע המתחיל במלים "באחד משני המועמדים" והמסתיים במלים "קולות כשרים" יבוא "את ראש הרשות מבין חבריה".

ג. האוזנר מציע:

במקום סעיף קטן (ג) יבוא: "היה מועמד אחד בלבד, יהא הוא הנבחר".

י. ארדור, ש. ז. אברמוב, י. גולדשמידט, ב. הלוי וה. קלינגהופר מציעים: במקום סעיף 9 יבוא:

"9. תוצאות הבחירות בקלפי

(א) היו שני מועמדים או יותר, המועמד שקיבל את המספר הגדול ביותר של קולות כשרים הוא הנבחר, ובלבד שקיבל למעלה מ-50% מאותם קולות.

(ב) לא קיבל אף מועמד 50% מהקולות הכשרים, יתקיימו שבעה ימים לאחר יום הבחירות בחירות חדשות שבהן יופיעו כמועמדים שני המועמדים שקיבלו את המספר

המועצה אחרי היבחרה, או בישיבה מיוחדת שנקראה לבחירת ראש הרשות בהתאם להוראות פקודת העיריות או צווי הכינון לפי פקודת המועצות המקומיות".

לסעיף 4

ה. טובי מציע:

במקום סעיף 4 יבוא:

"4. הזכות לבחור ולהיבחר

(א) חברי המועצה יבחרו מביניהם ראש רשות.

(ב) כל חבר מועצה זכאי להיבחר כראש הרשות על-ידי חברי המועצה עצמם."

ו. ארזי וב. הלוי מציעים:

בסעיף קטן (ב) בסופו יבוא:

"ובלבד שלא יהא זכאי להיות מועמד ולהיבחר ראש רשות מי שלא היה תושב הרשות המקומית לפחות שנה אחת לפני יום הבחירות".

י. גולדשמידט מציע:

אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) נבחר מועמד שאינו תושב המקום ראש רשות, יעתיק את מקום מגוריו לתחום הרשות המקומית שבה נבחר ראש רשות תוך שנה מיום היבחרו."

מ. אביזור מציע:

בסעיף קטן (ב), המלים "והוא ראשון ברשימת מועמדים למועצה" - יימחקו.

לסעיף 5

ה. טובי מציע:

במקום סעיף 5 יבוא:

"5. הצעת מועמד

כל חבר מועצה יכול להציע חבר מועצה אחד להיות מועמד להיבחר כראש הרשות".

ב. הלוי מציע:

בסעיף קטן (א), במקום המלים "המונה 250 איש, או חמישה אחוזים ממספר הבוחרים, הכל לפי המספר הקטן יותר" יבוא "המונה שני אחוזים ממספר הבוחרים".

ו. ארזי מציע:

1) בסעיף קטן (א), אחרי המלים "שאושרה לפי סעיף 25(א) לחוק הבחירות" יבוא "או כל סיעה בכנסת";

2) בסעיף קטן (ב), אחרי המלים "סיעה של המועצה היוצאת" יבוא "או הכנסת", ואחר המלים "שתי סיעות או יותר של המועצה היוצאת" יבוא "או הכנסת".

לסעיף 6

ו. ארזי ומ. פרוש מציעים:

במקום סעיף 6 יבוא:

"6. מטירת מועמד

נפטר מועמד ביום ה-10 לפני יום הבחירות או

לסעיף 14
ר. ארזי, י. ה. קלינגהופר, מ. פרוש וי. ארידור מצי-
עים:

במקום סעיף קטן (א) יבוא:
" (א) לענין סעיף זה תבחר המועצה סגן
אחד מבין סגני ראש הרשות".

ת. טובי מציע:
במקום סעיף קטן (א) יבוא:
" (א) לראש רשות יהיה סגן שהמועצה
תבחר מבין חבריה".

לסעיף 15
ר. ארזי מציע:
למחוק את הסעיף.

י. ארידור מציע:
בסעיף 15 (א) (2), במקום "ארבעה סגנים" יבוא
"שלושה סגנים".

מ. אביזוהר מציע:
במקום סעיף קטן (א) יבוא:
" (א) נוסף לסגן האמור בסעיף 14 רשאי
המועצה לבחור בדרך האמורה בסעיף 26 עוד
סגן אחד".

לסעיף 16
מ. אביזוהר מציע:
במקום המלים "אחד הסגנים הנוספים שהמו-
עצה קבעה לכך" יבוא "הסגן הנוסף".

הוספת סעיף
ג. האוונר מציע:
אחרי סעיף 17 יבוא:

"16א. אצילת תפקידים וסמכויות של ראש
רשות

ראש רשות רשאי, באישור המועצה, לאצול
מתפקידיו וסמכויותיו לסגן ראש רשות או
לעובד הרשות או לחבר ועדת הנהלה כמשמ-
מעה בפקודת העיריות, והכל דרך כלל או
לענין מסויים או לסוג עניינים מסויים, ובלבד
שמילוי התפקידים והשימוש בסמכויות כאמור
לא יהיו כדוכים בתשלום שכר".

לסעיף 17
מ. אביזוהר מציע:
במקום הסעיף יבוא:

"17. משכורת ראש רשות וסגני
השר רשאי לקבוע בתקנות הוראות בדבר
השכר שישולם מקופת הרשות המקומית
לראש הרשות ולממלא מקומו, ואם ימלא
תפקיד מינהלי - לסגן הנוסף כאמור בסעיף
15".

י. ארידור מציע:
במקום סעיף 17 יבוא:

"17. משכורת ראש רשות וסגני
השר רשאי לקבוע בתקנות הוראות בדבר
השכר שישולם מקופת הרשות המקומית

הגדול ביותר של קולות כשרים בלבד; המועמד
שקיבל מביניהם את המספר הגדול יותר של
קולות כשרים הוא הנבחר.

(ג) קיבלו שני המועמדים בבחירות החוזרות
כאמור בסעיף קטן (ב) מספר קולות שווה,
תבחר מועצת הרשות ראש רשות מבין
שניהם".

מ. אביזוהר מציע:
(1) בסעיף קטן (א), המלים "ובלבד שקיבל
לפחות 40% מאותם קולות" - יימחקו;
(2) סעיף קטן (ב) - יימחק;
(3) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:
" (ג) היה מועמד אחד בלבד, יהא הוא הנב-
חר".

לסעיף 10
מ. אביזוהר מציע:
המלים "או אחד המועמדים" - יימחקו.

לסעיף 12
ת. טובי מציע:
במקום המלים "למחרת יום מירסום תוצאות
הבחירות" יבוא "מיד עם היבחרו על-ידי המו-
עצה".

מ. אביזוהר מציע:
האמור בסעיף 12 יסומן (א) ואחריו יבוא:
" (ב) ראש רשות שנבחר לפי סעיף 9 לא
יבא במניין חברי המועצה.

(ג) היה ראש הרשות מועמד ברשימת מוע-
מדים למועצה ונבחר, יראוהו כמי שמתפטר
מהמועצה עם כניסתו לכהונת ראש רשות
לפי סעיף זה".

לסעיף 13
ר. ארזי ומ. פרוש מציעים:
למחוק את הסעיף.

(א) ר. ארזי מציע (אם ההסתייגות הקודמת לא
תתקבל):

(1) בסעיף קטן (ג), בסופו יבוא "או שהשעיית
ההחלטה עלולה לבטלה";

(2) אחרי סעיף קטן (ו) יבוא:

" (ז) אין הסמכויות של ראש רשות לפי
סעיף זה חלות על ראש רשות שהמועצה
בחרה מבין חבריה".

(ב) מ. פרוש מציע (אם הסתייגותו הקודמת לא
תתקבל):

(1) בסעיף קטן (א), לאחר המלים "ראש
רשות" יבוא "שנבחר לפי סעיף 9 שלא על-ידי
המועצה".

(2) בסעיף קטן (ג), בסופו יבוא: "וזאת בתנאי
שתוך אותו זמן לא ייווצרו עובדות שיבטלו את
החלטת המועצה".

י. גולדשמידט וי. ארידור מציעים:
בסעיף קטן (ה), בסופו יבוא "או על החלטה
הנוגעת לסדרי עבודה של המועצה".

לראש הרשות וכן לסגני ראש הרשות כולם או מקצתם, ובלבד שימלאו תפקיד מינהלי."

לסעיף 19

ת. טובי מציע:

- (1) בסעיף קטן (א), במקום "לשר" יבוא "לחברי המועצה";
- (2) בסעיף קטן (ב), במקום "לחברי המועצה" יבוא "לשר".

לסעיף 21

ג. האזנר מציע:

במקום סעיף 21 יבוא:

"21. העברה מכהונה מטעמי בריאות

בית-המשפט המחוזי רשאי, על פי בקשת השר שהוגשה בדרך המרצה, לקבוע שמטעמי בריאות נבצר דרך קבע מראש רשות למלא תפקיד, ומשקבע כך בית-המשפט יחדל ראש הרשות מכהונתו."

לסעיף 22

ת. טובי מציע:

בסעיף קטן (ב), במקום המלים "ברוב של שלושה רבעים ממספר חבריה; ההחלטה טעונה אישור השר" יבוא "ברוב חבריה".

ר. אדזי ומ. פרוש מציעים:

בסעיף קטן (ב), במקום "שלושה רבעים" יבוא "שני שלישים".

לסעיף 30

ג. האזנר מציע (אם הסתייגותו לסעיף 16 תתקבל):
בסעיף קטן (א), במקום "סעיפים 126 עד 134" יבוא "סעיפים 126 עד 135".

הוספת סעיף

ר. אדזי ומ. פרוש מציעים:
אחרי סעיף 33 יבוא:

"34. תחולה

חוק זה יחול על בחירות שייערכו בשנת 1977 ולאחריה."

אלטרנטיבה:

אחרי סעיף 33 יבוא:

"34. תחולה

ראש הרשות וסגניו ייבחרו לפי הוראות חוק זה בשנת תשל"ד באורח נסיוני בארבע רשויות מקומיות בלבד שייקבעו בתקנות:

- (1) עיריה אחת שמספר תושביה הוא למעלה מ-100,000;
- (2) עיריה אחת שמספר תושביה הוא עד 100,000;
- (3) מועצה מקומית אחת;
- (4) מועצה מקומית אחת שגוסדה לאחר שנת תשט"ו.

ג. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה

ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס' 23), תשל"ג-1973³, שכתוצאה מהן מוגדל מס קנייה או מוטל מס קנייה על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (סחורות ושירותים), תשי"ב-1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט-1949², מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו מס קנייה (סחורות

ד. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה

ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס' 24), תשל"ג-1973³, שכתוצאה מהן מוגדל מס קנייה או מוטל מס קנייה על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (סחורות ושירותים), תשי"ב-1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס והלו (שינוי תעריף), תש"ט-1949², מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו מס קנייה (סחורות

ה. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

27), תשל"ג-1973³, שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט-1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס'

¹ ס"ח תשי"ב, עמ' 344; תשכ"ב, עמ' 44.

² ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ך, עמ' 18.

³ ק"ת תשל"ג, שיעורי מק"ח 62, עמ' 585.

⁴ ס"ח 19, תש"ט, עמ' 154; ס"ח 303, תש"ך, עמ' 18.

⁵ ק"ת תשל"ג, שיעורי מק"ח 62, עמ' 580.

ו. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט-1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס'

ז. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט-1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס'

ח. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט-1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס'

ט. הצעת חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 5), תשל"ג-1973

16) באפריל 1956) ייוספו על תקופת שירותו שהתחילה בנסיבות כאמור ארבע חמישיות מתקופת שירותו הפעיל בתקופה האמורה, כאילו היו תקופות שירות, ובלבד שהגיש לגביש השירות בקשה להכיר בשירות פעיל זה, במועדים ובדרך שייקבעו בתקנות."

2. תחולה

חוק זה יחול לגבי הזמן שלאחר תחילתו גם על מי שפרש משירות המדינה לפני תחילתו ועל שאיריו.

1. הוספת סעיף 100א
לאחר סעיף 100 לחוק שירות המדינה (גימלאות) (נוסח משולב), תשל"ג-1970², יבוא:

"100א. שירות בבריגדה היהודית ובצבא הבריטי מי שבתקופה שבין י"ז באלול תרצ"ט (1 בספטמבר 1939) לבין ו' בתשרי תש"ז (1 באוקטובר 1946) התגייס בארץ ישראל לשירות פעיל בבריגדה היהודית או ביחידה אחרת שבצבא הבריטי על פי קריאת המוסדות הלאומיים בארץ ישראל והיה לעובד המדינה לפני יום ה' באייר תשט"ז

י. החלטה בדבר תיקון טעות בנוסח חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים

(תיקון מס' 3), תשל"ג-1972

(לפי סעיף 10א(ב) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948)

בסעיף 3 לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 3), תשל"ג-1972³, בשורה השלישית, במקום "תשל"א-1971" יבוא "מס' 2), תשל"ב-1971".

יא. הסתייגויות לתקציב לשנת הכספים 1973

1. משרד החקלאות, חקלאות, מפעלי מים, הכנסות מינהל מקרקעי ישראל, הוצאות מינהל מקרקעי

ישראל, עידוד יצוא חקלאי

ב. סעיף 3356 - מינהל המחקר החקלאי - 18,245,000 ל"י.

ג. סעיף 3357 - הוצאות שונות - 10,380,000 ל"י.

ד. סעיף 3387 - רמת הגולן - 813,000 ל"י.

לסעיף 33 - משרד החקלאות

הצעת הוועדה - 82,300,000 ל"י.

ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן וח. קורמן מציעים:

א. סעיף 3310 - הנהלת המשרד - 13,009,000 ל"י.

¹ ס"ח 19, תש"ט, עמ' 154; ס"ח 303, תש"ך, עמ' 18.

² ק"ת תשל"ג, שיעורי מק"ח 62, עמ' 583.

³ ק"ת תשל"ג, שיעורי מק"ח 64, עמ' 592.

⁴ ק"ת תשל"ג, שיעורי מק"ח 65, עמ' 616.

⁵ ס"ח תשל"ל, עמ' 65, עמ' 120; תשל"א, עמ' 107; תשל"ג, עמ' 78, עמ' 80.

⁶ ס"ח 675, תשל"ג, עמ' 26.

מ. מרוש מציע:

להפחית 1 ל"י מסעיף 3310 - הנהלת המשרד.

י. הורביץ מציע:

להוסיף 1 ל"י לתקציב המשרד.

א. לבנבראון מציע:

א. להעמיד את תקציב המשרד על 90,500,000 ל"י.

ב. למחוק סעיף 3322 - המרכז לשיתוף ופיתוח חקלאי בארצות מחפתחות.

ג. סעיף 3332 - משרד אזורי נצרת - 1,547,000 ל"י.

ד. אחרי סעיף 3332 יבוא סעיף זה: "3332/1 - פיתוח הכפר הערבי - 12,000,000 ל"י."

ה. למחוק סעיף 3387 - רמת הגולן.

א. שוסטק מציע:

א. סעיף 3310 - הנהלת המשרד - 14,000,000 ל"י.

ב. להפחית 1 ל"י מסעיף 3330 - משרד אזורי גליל עליון.

ג. להפחית 1 ל"י מסעיף 3331 - משרד אזורי עפולה.

ד. להפחית 1 ל"י מסעיף 3333 - משרד אזורי גליל מערבי.

ה. להפחית 1 ל"י מסעיף 3334 - משרד אזורי חדרה.

ו. להפחית 1 ל"י מסעיף 3335 - משרד אזורי רעננה.

א. אבנרי מציע:

א. סעיף 3310 - הנהלת המשרד - 8,000,000 ל"י.

ב. למחוק סעיף 3312.101/11 - ביקורת יצוא.

ג. למחוק סעיף 3316 - המחלקה לפיתוח חקלאי.

ד. למחוק סעיף 3317 - האגף לסחר חוץ.

ה. למחוק סעיף 3318 - המחלקה למחירים ואספקה.

ו. למחוק סעיף 3322 - המרכז לשיתוף ופיתוח חקלאי בארצות מתפתחות.

ז. למחוק סעיף 3387 - רמת הגולן.

ח. למחוק כל סעיף שעניינו תמיכה או השקעה בהתנחלויות וישובים בשטחים המוחזקים.

מ. אביזור מציע:

להעמיד את תקציב המשרד על 78,185,000 ל"י.

לסעיף 72 - חקלאות

הצעת הוועדה - 79,200,000 ל"י.

ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן ות. קורפו מציעים:
להעמיד את הסעיף על 78,200,000 ל"י.

א. לבנבראון מציע:

א. למחוק סעיף 7201.501/06 - היאחזויות חדשות.

ב. סעיף 7236 - פיתוח משק בתי-ספר חקלאיים - 900,000 ל"י.

א. שוסטק מציע:

סעיף 7201 - התיישבות חדשה - 140,000,000 ל"י.

א. אבנרי מציע:

בסעיף 7201.501/06 להוסיף את המלים "פרט להיאחזויות חדשות".

לסעיף 73 - מפעל מים

הצעת הוועדה - 60,000,000 ל"י.

ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן ות. קורפו מציעים:

להעמיד את הסעיף על 59,000,000 ל"י.

א. לבנבראון מציע:

א. סעיף 7320 - מפעלים בנאמנות חברת מקורות - 8,200,000 ל"י.

ב. סעיף 7330 - מפעלים בבעלות מקורות - 12,500,000 ל"י.

ג. סעיף 7350 - מפעלי מים אזוריים - 1,750,000 ל"י.

ד. למחוק סעיף 7350.710/07 - מפעלי מים ברמת הגולן.

ה. סעיף 7360 - פעולות למניעת זיהום מקורות מים - 9,700,000 ל"י.

לסעיף 98 - הכנסות מינהל מקרקעי ישראל

הצעת הוועדה - 151,700,000 ל"י.

א. אבנרי מציע:

א. סעיף 9801 - הכנסות מקרקעי רשות הפיתוח - 62,300,000 ל"י.

ב. סעיף 9803 - הכנסות מקרקעי קרן קיימת לישראל - 17,850,000 ל"י.

ג. אחרי סעיף 9803 יבוא:

"9804 - הכשרת קרקעות לבנייה לזוגות צעירים ולמפוגי משכנות עוני - 5,000,000 ל"י."

לסעיף 98 - הוצאות מינהל מקרקעי ישראל

הצעת הוועדה - 151,700,000 ל"י.

ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן ות. קורפו מציעים:

להעמיד את הסעיף על 141,700,000 ל"י.

מ. מרוש מציע:

להפחית 1 ל"י.

י. הורביץ מציע:

להפחית 1 ל"י.

מתמורת נכסי הווקף שנרכשו לפי הר"ם -
3,000,000 ל"י.

א. אבנרי מציע:

להעמיד את הסעיף על 70,000,000 ל"י.

לסעיף 3802 - עידוד יצוא חקלאי

הצעת הוועדה - 230,000,000 ל"י.

ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן וח. קורפו
מציעים:

להוסיף 1 ל"י.

א. לבנבראון מציע:

להעמיד את הסעיף על 130,000,000 ל"י.

א. לבנבראון מציע:

א. סעיף 9811.101-115 - הוצאות מקרקעי
רשות הפיתוח - הוצאות שוטפות - 17,970,000 ל"י.

ב. סעיף 9811.201-253 - האמטרופוס לנכ"ס
נפקדים - 5,935,000 ל"י.

ג. סעיף 9811.224 - החזרת פקדונות נכסים
וגיירות ערך - 150,000 ל"י.

ד. סעיף 9811.225 - מענקים - 3,600,000 ל"י
במקום 2,600,000 ל"י.

ה. סעיף 9811.245 - תשלומים למוסדות

2. משרד הפיתוח, מחצבים, מכרות וחשמל

ב. להעביר סעיף 3421 - המכון הגיאולוגי
לסעיף 36 - משרד המסחר והתעשייה.

ג. סעיף 3430 - תמיכה בריבית:

1. להעמיד את הסעיף על 2,000,000 ל"י.

2. להעביר את הסעיף לסעיף 36 - מש"ר
המסחר והתעשייה.

מ. אביזוהר מציע:

להעמיד את תקציב המשרד על 31,350,000 ל"י.

לסעיף 74 - מחצבים, מכרות וחשמל

הצעת הוועדה - 25,250,000 ל"י.

ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן וח. קורפו
מציעים:

להפחית 1 ל"י.

א. לבנבראון מציע:

להעמיד את הסעיף על 30,250,000 ל"י.

א. אבנרי מציע:

א. סעיף 7438.401/04 - הלוואות לחיבור
כפרי המיעוטים לרשת החשמל - 3,000,000 ל"י.

ב. למחוק סעיף 51-7440 - פיתוח מרחב
שלמה.

לסעיף 34 - משרד הפיתוח

הצעת הוועדה - 33,000,000 ל"י.

ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן וח. קורפו
מציעים:

א. למחוק סעיף 3410 - המשרד הראשי.

ב. להעביר סעיפים 3420-3433 לסעיף 36 -
משרד המסחר והתעשייה.

ש. לורנץ מציע:

להפחית 1 ל"י מסעיף 3410 - המשרד הראשי.

י. הורביץ מציע:

להפחית 1 ל"י מתקציב המשרד.

א. לבנבראון מציע:

להעמיד את תקציב המשרד על 45,000,000 ל"י.

א. שוסטק מציע:

א. להפחית 1 ל"י מסעיף 3410 - המשרד
הראשי.

ב. סעיף 3433 - תמיכה באורון - 2,000,000 ל"י.

א. אבנרי מציע:

א. למחוק סעיף 3410 - המשרד הראשי.

3. משרד התחבורה, השתתפות בתקציב הרכבת, מענקים והחזרים לתחבורה, פיתוח התחבורה,

הוצאות רכבת ישראל, הוצאות ומלי התעופה בישראל

ב. סעיף 4025 - פעולות למניעת תאונות
בדרכים - 8,024,000 ל"י.

ג. סעיף 4030 - אגף הספנות והנמלים -
7,728,400 ל"י.

ד. סעיף 4040 - מינהל התעופה האזרחית -
9,884,100 ל"י.

ה. למחוק סעיף 4090 - רמת הגולן.

א. שוסטק מציע:

א. סעיף 4010 - הלשכה הראשית -
8,056,000 ל"י.

לסעיף 40 - משרד התחבורה

הצעת הוועדה - 49,000,000 ל"י.

ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן וח. קורפו
מציעים:

להעמיד את תקציב המשרד על 47,000,000 ל"י.

י. מ. אברמוביץ מציע:

סעיף 4025 - פעולות למניעת תאונות דרכים -
10,000,000 ל"י.

א. לבנבראון מציע:

א. להעמיד את תקציב המשרד על 54,000,000 ל"י.

ד. להפחית 1 ל"י מסעיף 7960 - תיכנון ומח-
קרים.

י. מ. אברמוביץ מציע:
סעיף 7910 - פיתוח הרכבת - 20,000,000 ל"י.

י. הורביץ מציע:
סעיף 7910 - פיתוח הרכבת - 10,000,000 ל"י.

ב. סעיף 7950 - פיתוח התחבורה היבשתית
- 82,200,000 ל"י.

א. לבנדראון מציע:
א. להעמיד את הסעיף על 163,000,000 ל"י.
ב. סעיף 7910 - פיתוח הרכבת - 16,000,000 ל"י.

ג. סעיף 7920 - פיתוח הספנות - 2,000,000 ל"י.

ד. סעיף 7924 - פיתוח התעופה - 46,000,000 ל"י.

ה. סעיף 7940 - פיתוח המטאורולוגיה -
1,200,000 ל"י.

ו. סעיף 7950 - פיתוח התחבורה היבשתית
- 90,000,000 ל"י.

א. אבנרי מציע:
א. להעמיד את הסעיף על 110,000,000 ל"י.
ב. למחוק סעיף 7910 - פיתוח הרכבת.

לסעיף 93 - הוצאות רכבת ישראל
הצעת הוועדה - 71,900,000 ל"י.

ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן וח. קורפו
מציעים:
להפחית 1 ל"י.

א. לבנדראון מציע:
א. להעמיד את הסעיף על 60,000,000 ל"י.

ב. למחוק סעיף 9390 - החוקת הקו אשקלון-
אל עריש.

א. אבנרי מציע:
להעמיד את הסעיף על 66,900,000 ל"י.

לסעיף 94 - הוצאות נמלי התעופה בישראל
הצעת הוועדה - 64,702,000 ל"י.

ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן וח. קורפו
מציעים:
סעיף 9450 - הוצאות נמל התעופה הבין-לאומי
בלוד - 58,000,000 ל"י.

א. לבנדראון מציע:
להעמיד את הסעיף על 66,702,000 ל"י.

ב. להפחית 1 ל"י מסעיף 4021 - רישוי כלי
רכב ונהגים.

ג. להוסיף 1 ל"י לסעיף 4025 - פעולות
למוניעת תאונות בדרכים.

א. אבנרי מציע:
א. סעיף 4010 - הלשכה הראשית -
4,000,000 ל"י.

ב. למחוק סעיף 4010.742/11 - עובדי כספים
וחשבונות.

ג. סעיף 4010.762 - החזקה, בדק ותיקוני
בית - 100,000 ל"י.

ד. סעיף 4020 - אגף התעבורה בדרכים -
2,000,000 ל"י.

ה. אחרי סעיף 4020 יבוא סעיף זה:
"4020א. - אגף מחקר לחקירת תאונות
דרכים ותיקונות רכב מיובא - 500,000 ל"י."

ו. סעיף 4021 - רישוי כלי רכב ונהגים -
4,000,000 ל"י.

ז. סעיף 4060 - השירות המטאורולוגי -
4,500,000 ל"י.

ח. למחוק סעיף 4090 - רמת הגולן.

מ. אביזהר מציע:
להעמיד את תקציב המשדר על 46,550,000 ל"י.

לסעיף 41 - השתתפות בתקציב הרכבת
הצעת הוועדה - 24,900,000 ל"י.

א. אבנרי מציע:
5,000,000 ל"י במקום 24,900,000 ל"י.

מ. אביזהר מציע:
23,655,000 ל"י במקום 24,900,000 ל"י.

לסעיף 42 - מענקים והחזורים לתחבורה
הצעת הוועדה - 24,000,000 ל"י.

א. אבנרי מציע:
להעמיד את הסעיף על 4,000,000 ל"י.

מ. אביזהר מציע:
להעמיד את הסעיף על 22,800,000 ל"י.

לסעיף 79 - פיתוח התחבורה
הצעת הוועדה - 151,400,000 ל"י.

ש. ארליך, י. בדר, א. גולדשטיין, ד. מילמן וח. קורפו
מציעים:

א. סעיף 7910 - פיתוח הרכבת - 12,000,000 ל"י.

ב. סעיף 7924 - פיתוח התעופה -
40,000,000 ל"י.

ג. סעיף 7950 - פיתוח התחבורה היבשתית
- 80,200,000 ל"י.

יב. מסקנות ועדת הכלכלה בעניין האמרת מחירי הדירות

דעת המיעוט (הוצע על-ידי יושב-ראש הוועדה א. שכטרמן)

הוועדה סבורה, כי אין זה מתפקידה של הממשלה לטפל במישרין במכירת דירות. אולם מאחר שהיא עוסקת בכך במישרין, קובעת הוועדה כי הממשלה וחברות הבנייה הציבוריות, בתקופה שלאחר המיתון — שלא החתימו קונים שאושרו כזכאים לשיכון על חווי רכישה לעתיד, וכן אגרו דירות מוגמרות למלאי — גרמו בזה ללחץ מיוחד על שוק הדירות.

חברות השיכון הממשלתיות והציבוריות נגררו אף הן אחרי הגיאות בשוק והפנו חלק ניכר מפעילותן לבניית דירות עליות, במקום שיטפלו בפתרון בעיות דיר לעולים, לזוגות צעירים ולמעוטי יכולת, כפי שצריך להיות תפקידן המרכזי.

ה. הוועדה הקדישה חלק מדיניה לביור נוסף הבנייה להשכרה, במגמה לבחון אפשרות של עידוד בנייה להשכרה, כאמצעי לפתרון דיר המוני, כמקובל בעולם. אמנם ב-1968 נתקבל תיקון מס' 5 לחוק עידוד השקעות הון (בנייה להשכרה) — ונוסף לכך החליטה הממשלה על מתן תמריצים נוספים — אך הוועדה בדעה כי יש מקום לתמריצים נוספים, בעיקר בדרך של מדיניות מיסקלית לעידוד הבנייה להשכרה, כדי להשוותה לכד-איות הבנייה לרכישה.

הוועדה בדעה כי קיומו של שוק שכירות בדירות היה אף עשוי למתן את הביקוש הספקולטיבי לדירות, והיה תורם בין השאר להעלאת רמת התחזוקה של הדירות והבניינים.

ו. הוועדה שמעה מפי נציגי משרד השיכון על המאמצים שעשה המשרד כדי לתקן את המדיניות שנקט לפני כן, על-ידי שיחזור דירות והחתמת קונים בשלבים שונים של הבנייה ועל-ידי צימצום האשראי לרכישת דירות שלא על-ידי זוגות צעירים ועולים חדשים. הוועדה מציינת בחיוב את המאמצים שמשרד השיכון עושה בתחום עידוד תיעוש הבנייה והבנייה הטרומית ואת הבטחתו להציע בשנת התקציב של 1973 כ-50,000 פתרונות דיר.

הוועדה שמעה מפי נציגי משרד השיכון על פעולות שנקטו לביטול הנוהג להצמדת מחירי דירות בבנייה ציבורית, לרבות בניית דירות לזוגות צעירים על פי תכנית האמיסיות. פעולות אלה יש בהן משום תרומה חשובה במלחמה נגד האמרת מחירי הדירות.

ז. במצב שהתהווה היום, קובעת הוועדה, יש צורך בנקיטת אמצעים מספר כדי להאט ולעצור את עליית מחירי הדירות. לא לא האמצעים משפיעים בעת ובעונה אחת, אולם נקיטתם תביא לרגיעה בשוק:

1. קביעת תכנית בינוי ארוכת טווח אשר תביא בחשבון את הגידול הצפוי באוכלוסיה, זוגות צעירים ועלייה, ופינוי משכנות העוני.
2. על הממשלה לדאוג ולהקפיד שתושג כמות שנתית מספקת של בינוי למגורים. יש להקצות בנייה

בישיבת הכנסת מיום י"ג בכסלו תשל"ב (1 בדצמבר 1971) הגיש חבר-הכנסת א. ורדיגר הצעה לסדר-היום בנושא הגיל. בישיבת הכנסת מיום ד' בסיון תשל"ב (17 במאי 1972) העלה חבר-הכנסת י. ארידור הצעה לסדר-היום באותו נושא. הכנסת החליטה להעביר את שתי ההצעות, בזמנן, לוועדת הכלכלה.

הוועדה קיימה ארבע-עשרה ישיבות בנושא זה ושמעה את נציגי הממשלה, נציגי הקבלנים וחברות השיכון הציבוריות, נציגי הסתדרות פועלי הבניין, מנהל בנק "טפחות", היועץ הכלכלי מר נ. ברוך, וכן שמעה הוועדה הצעה מפורטת בנושא מפי חבר-הכנסת ח. לגדא.

על סמך זה קובעת הוועדה:

א. הוועדה רואה בחומרה רבה את העלייה הגדולה שחלה במחירי הדירות בשנים האחרונות. להתייקרות זאת השלכות כלכליות וחברתיות שליליות, ויש לכן לנקוט בכל הצעדים על מנת שתהליך זה יופסק או לפחות יואט.

ב. הגידול המהיר בביקוש למגורים, הן מצד העולים החדשים לאחר מלחמת ששת הימים והן מצד שכבות אוכלוסיה ותיקות כגון זוגות צעירים, משפחות מרובות ילדים ותושבי משכנות העוני בישראל, מצא את ענף הבנייה בנקודת שפל, באשר היקף התחלות הבנייה של דירות בשנת 1967 היה רק כמחצית מן התחלות הבנייה בשנת 1965 — 19,000 דירות ב-1967 לעומת 38,000 דירות ב-1965.

ג. אולם אין להתעלם מן העובדה כי המחסור בדירות לפתרון בעיות משכנות העוני והעדר מלאי של דירות לקליטת העלייה ולזוגות צעירים, וכן העלייה במחירי הדירות, הם, לפחות בחלקם, תוצאה של מדיניות הממשלה בתקופת המיתון, שהקפיאה את הבנייה.

הנתונים מראים כי התחלות הבנייה, שהיו כ-48,000 דירות ב-1964 וכ-38,000 דירות ב-1965, ירדו ל-22,000 ב-1966 ול-19,000 ב-1967. עשרות אלפי דירות, שלא הוחל בבנייתן בתקופת המיתון, עשויות היו לעזור בוויסות הבעיה. מגבלות טבעיות של הענף, טכנולוגיות, מינהליות ואחרות, הגורמות לקשיים בהתאמה מהירה של ההיצע לביקוש, הביאו לפער גדול בין הביקוש וההיצע.

היתה זו, לכן לדעת הוועדה, טעות מצערת כאשר נגררה הממשלה אחרי הירידה בביקוש בשוק. על הממשלה היה לגבש מדיניות בנייה לטווח ארוך, בהתחשב בשיעור גידול שנתי ממוצע (שהוא יציב למדי), בצירוף צרכי העלייה, זוגות צעירים, פינוי משכנות עוני וכו'. בנייה זו היתה אף עשויה לשמש כמנוף ליציאה מן המיתון.

ד. **דעת הרוב** (הוצע על-ידי חבר-הכנסת א. זילברברג)

הוועדה בדעה, כי הממשלה וחברות הבנייה הציבוריות, בתקופה שלאחר המיתון — שלא החתימו קונים שאושרו כזכאים לשיכון על חווי רכישה לעתיד, וכן אגרו דירות מוגמרות למלאי — גרמו בואת ללחץ מיותר על שוק הדירות.

זו, ליעודים השונים, בהתאם לסדרי עדיפויות המתחייבות בתקופות השונות.

3. במסגרת הבנייה למגורים, ועל מנת לתת מספר רב יותר של פתרונות דיור, יש לעודד בניית יחידות דיור בנות 2-3 חדרים לעומת דירות גדולות.

4. על הממשלה להתמיד ולהקפיד בוויסות הבנייה באמצעות בנייה ציבורית שלא למגורים. בתקופה של עלייה ניכרת בביקוש לדירות יש לצמצם בנייה ציבורית זו על מנת לשחרר גורמי ייצור לבנייה למגורים בלבד, ולהדרוש בנייה ציבורית רק לצרכים חיוניים כמו בתי ספר, בתי-חולים, מועדוני נוער ובנייה בטחוניות. במידת הצורך יש להגביל אף בנייה זו להכרחי בלבד.

5. דעת הרוב (הוצע על-ידי חבר-הכנסת א. זילברברג)

הוועדה ממליצה לבחון אפשרות לייעד קרקעות נוספים שבבעלות המדינה, ליד אותם הישובים העירוניים שבהם אין כיום תחודה קרקעית לבנייה, באדמות שאינן מתאימות לעיבוד חקלאי.

דעת המיעוט (הוצע על-ידי יושב-ראש הוועדה א. שכטרמן)

על הממשלה להקצות קרקע לבנייה למגורים על-ידי הכשרה ופיתוח של שטחים מספיקים, בעיקר במקומות שבהם המחסור בקרקעות הוא גדול. המחסור בקרקע מעודד ספקולציה, מגדיל את משקלו של מרכיב הקרקע בדירות ומעלה את מחירן. את הקרקעות יש להקצות בעיקר בסביבה של ישוב צפוף ומוקדי התייקרות בדירות. על מינהל מקרקעי ישראל להתחיל מיד ובדחיפות בתיכנון שטחים מיועדים לבנייה למגורים.

הומינות של שטחים נרחבים, המיועדים לבנייה, תקטין את המחסור ותביא ליציבות יתר בשוק הקרקעות והדירות.

6. על הממשלה להמשיך ולהגביר את ביצוע התכנית הממלכתית לפינוי ובנייה משכנות עוני, תוך ניצול הקרקע שעליה הם מצויים. על-ידי כך ייתוספו שטחי קרקע חיוניים מחד גיסא ותיפתר בעיית דיור תמורה מאידך גיסא.

7. הוועדה בדעה כי יש לעודד ולהפנות צעירים, ובתוכם יוצאי צבא, למקצוע הבנייה. יש לתת לפועלים בענף הבנייה הקלות במסים לגבי עבודה בשעות נוספות ולגבי עבודה לפי נורמות ופרמיות.

8. יש להעלות את רמת האידגון והגיהול, למכן ולתעש את הבנייה, לעודד הבאת ציוד חדיש, ועל-ידי כך לזרז את תהליכי הבנייה ולהוזיל. כן יש לעודד בנייה בסדרות גדולות, לשם ניצול היתרונות לגודל באחרי בנייה גדולים.

9. יש לקבוע בדחיפות תקנים לחמרי בנייה ואביזרים ולהביא אותם לסטנדרטיזציה, תוך שמירה על רמה תקנית גבוהה. חוק התיאום המודולרי הוא צעד חשוב בכיוון של מיכון ותיעוש הבנייה, זירוז והוזלתה.

10. יש לפשט את כל ההליכים האדמיניסטרטיביים, הקשורים באישור תכניות בנייה, כדי להגיע למי-נימום של עיכובים.

11. נוכח המחסור החמור במלט, הגורם לשוק שחור, ובהתחשב בכך שהיקף הבנייה המוורזת ימשך - עקב גלי העלייה הצפויים בעתיד וצרכי השכבות מעוטות היכולת והווגות הצעירים - על הממשלה לבדוק את האפשרות להגדלת כושר התפוקה במפעלי מלט קיימים ולעודד הקמת מפעלים נוספים לייצור מלט.

12. נוסחה א' (הוצעה על-ידי יושב-ראש הוועדה א. שכטרמן)

על הממשלה לבדוק מחדש את כל הנושא של הבנייה להשכרה. הוועדה התרשמה כי יש מקום ויש דרכים להגדיל את התשואה והתמדיצים לדיור להשכרה מחד גיסא, ולאפשר לוונות צעירים ואחרים לשכור דירות בהוצאה שאינה עולה על 20%-25% מהכנסתם מאידך גיסא, מבלי שיצטרכו להגיע לסכום השקעה התחלתי של 10,000-20,000 לירות אשר בלעדיו לא ניתן להגיע היום לקורת גג מינימלית, אפילו בשיכונים ממשלתיים.

הממשלה, באמצעות המערכת הפיסקלית שלה, מפלה לדעה את השכירות לעומת הרכי-שה. הוועדה ממליצה לשנות זאת. הדבר יכול להיעשות גם על-ידי הכרה בחלק ניכר משכר הדירה כהוצאה מוכרת לצורך מס הכנסה. זה יבוא כהמשך הגיוני לביטול החיוב במס הכנסה וקופה משירות דיור, של בעל דירה, שהיה נהוג עד לפני כמה שנים.

כדי שתיווצר האווירה הנכונה לעידוד הבנייה להשכרה יש לתקן את חוק הגנת הדייר כך שלא יותיר ספק לגבי נכונות הממשלה לעודד בנייה להשכרה.

יש לעודד את פעילות הבורסה לניירות ערך להשקעות בבנייה להשכרה ולהפנות קרנות חסכון מאורגנות למטרה זו.

נוסחה ב' (הוצעה על-ידי חבר-הכנסת מ. שחל) עקב מצוקת הדיור של זוגות צעירים, שאין באפשרותם לגייס סכום ראשוני לרכישת דירה, סבורה הוועדה שעל הממשלה לבחון אפשרות להרחבת התמיכה הממשלתית בהשקעות בבנייה להשכרה. על-מנת לאפשר לוונות אלה פתרון דיור לתקופת מעבר בתנאי שכירות.

עם זה סבורה הוועדה שיש להתאים מס-לולי חסכון לדיור בשביל זוגות צעירים שהת-גוררו מספר שנים בדירות שכורות כדי שעם התרחבות המשפחה יוכלו להגיע לדיור נאות, בהתאם ליכלתם הכלכלית.

יג. מסקנות ועדת הפנים בעניין שיפוט מסגד אל-אסתקלאל בחיפה

ועדת הפנים ביקרה במסגד הוותיק, שהיה מוזנח כעשרים שנה ושוקם, והתרשמה מן המקום הבא להבטיח מקום תפילה למאמינים המוסלמים בחיפה. אשר לבדיקת הצד הכספי של הנושא, סבורה ועדת הפנים שאין זה מתפקידה לעשות בן.

בישיבת הכנסת שהתקיימה ביום כ"ז בכסלו תשל"ב (15 בדצמבר 1971) העלה חבר הכנסת ס. אלוועבי הצעה לסדר-היום בנושא דלעיל. הכנסת החליטה להעביר את ההצעה לדיון בוועדת הפנים.

הוועדה דנה בעניין בהשתתפות בעל ההצעה, יועץ ראש הממשלה לענייני ערבים, נציגי משרד דתות והממונה על ההקדש המוסלמי בחיפה.

יד. מסקנות הוועדה לאיכות הסביבה (אקולוגיה) בעניין בעיית הזיהום הסביבתי וסכנותיו

בריטניה וארצות-הברית הוא לרעת ישראל בצורה ניכרת יותר.

עלי הצמחיה הופכים את קרינת השמש לא לחום אלא לאנרגיה כימית ומפחיתים את מידת החימום במרחב העירוני. השפעה זו גדלה והולכת ככל שקרינת השמש באזור רבה יותר. השפעה חיונית דומה יש לעצים על מרכיב ההתאדות. התוצאה מכך היא, שאדם הנמצא בשטח ירוק נהנה מהגנה. עצים מספקים צל, מצמצמים את חלקיקי האבק באוויר, ומרבים איזורור - במיוחד באזורי מגורים. השפעת הצמחיה על החמצן באוויר ידועה עתה. דוגם אחד של גן, הכולל עצים ושיחים, מייצר כיום 60 ק"ג חמצן. אדם צורך 0.5 ק"ג חמצן ביום.

מן הטעמים שהוזכרו לעיל רבה החשיבות להגברת העצה בתחומים העירוניים.

ה מס ק נ ו ת

הוועדה רואה בחיוב את פעולת הייעור בארץ ובמיוחד היא ממליצה להגביר את הייעור באזורים עירוניים.

הוועדה מדגישה את החשיבות בשמירה על היקף היערות הקיימים ובמינעת פעולות הפוגעות בהם.

הוועדה ממליצה לייעד קרקע נוספת להרחבת הייעור, ולהרבות אזורי נופש וסיוור.

יש להקצות מקורות כספיים - ציבוריים וממלכתיים - למען הייעור, וזאת בנוסף לתרומתה של היהדות העולמית לביצוע משימה זו בישראל.

הוועדה ממליצה על הכשרת יערגים סביבתיים שיוסמכו לפעולה בתחום הנדון.

יש לערוך ביקורת ותיקונים בתחום החקיקה והגדרת הסמכויות כדי להקנות לעוסקים במלאכה את כל הכלים והאפשרויות להרחבת הפעולה.

יש לעבד תכנית-אב ארצית לשימור היער והשטחים המיוערים לנטיעות ולמען טיפוחם, וזאת תוך התאמה לצרכי הבינוי של המשק הלאומי.

יש לטבוע דפוסים לגבי סוגי העצים וצפיפות הנטיעה. כל זה בהתחשב באקלים הארץ וההשפעה על הסובב.

בהתחשב במשקל המיוחד של גנים ושטחים פתוחים כאמצעי להגנה מפני רעש באזורים עירוניים רגילים יש לתכנן את הישובים החדשים תוך שימוש מירבי באמצעי הייעור.

בישיבת הכנסת ביום כ"ח באייר תשל"ל (3 ביוני 1970) העלה חבר הכנסת י. תמיר הצעה לסדר-היום בנושא הנ"ל. הכנסת החליטה להעביר את העניין לוועדת הפנים. ממנה הועבר הנושא לוועדה לאיכות הסביבה.

במסגרת הדיונים בבניה מוקדשות מסקנות אלו לנושא הייעור בארץ ובמיוחד באזורים עירוניים.

הוועדה שמעה סקירות ונתונים בגדון מאת מר יעקב צור, יושב-ראש הדירקטוריון של הקרן הקיימת לישראל, וחבר עוריו, את דעתם של מומחים בתחום הייעור: פרופ' ז. נאווה מן הטכניון ומר אברהם יפה מנכ"ל רשות שמורות הטבע, והתבססה על עבודת ד"ר ברוך גבעוני מן הטכניון, במסגרת עבודה בדבר "השפעת גנים על איכות הסביבה האורבנית" (דצמבר 1972), ונועצה במומחים מטעם ויבא"ס - הוועדה הישראלית לביספרה ולאיכות הסביבה.

לאור החומר שנידון קובעת הוועדה:

ה ר ק ע

עם הגידול המהיר של האוכלוסיה, האורבניזציה והמוטורזציה ובינוי מהיר של רצועות החוף ליד הים התיכון מנהירה ועד אשקלון גדל והולך הצורך בשטחים לנופש, בעיקר שטחי גינון וייעור. בנוסף לאקוסיסטמות הטבעיות מחייבים הפיתוח, התייעוש, והגידול באוכ"ל לוסיה נטיעה ענפה של עצים (יערות, חורשות, שדרות וגנים). בין הנתונים הבולטים שנודעת להם השפעה מכרעת על איכות הסביבה: שיפור האקלים ובמיוחד הטבת האיוורור, הגברת הצל, הקמת פינות מרגוע ונופש; הגנה מפני רעש, והקטנת זיהום האוויר מכלי רכב, מפעלי תעשייה, מיתקני חימום ועוד.

בנוסף לחשיבות שיש לייעור על האדם וסביבתו הקרובה, משפיע העץ על מניעת סחף קרקע, מצמצם את נזקי השטפונות ומגן על אזורים חקלאיים. העץ משפר את האקלים והוא גורם רב ערך בייצוב הנוף ושיפורו. היער הוא גם גורם כלכלי, מסחרי, תעשייתי, חקלאי ותייר. בישראל מהווה היער אף גורם לשיפור תנאי הבטחון.

שטח היערות בישראל כיום עולה ל-850,000 דונם, מהם כחצי מיליון דונם יערות שניטעו בידי אדם. משימות השימור והטיפול של השטחים הנטועים מוטלות על הקרן הקיימת לישראל. אם נשווה את שטח היערות בישראל למצב בהולנד - יתברר שבארץ דרושים שטחים נטועים בשיעור פי שלושה. היחס למקומות כגון

ליער ולחורשה ערך אסתטי וחינוכי הן מן הבחינה החזותית והן מן הבחינה השימושית – סביבתית. הוועדה באה לידי מסקנה שהרשויות הוגעות בדבר חייבות להבטיח יצירת מערכת אקולוגית יציבה וסביבה טובה יותר לאדם. עליהן להקדיש מחשבה ואמצעים לביצוע ההמלצות המסקנות דלעיל.

טו. מסקנות ועדת הכלכלה בעניין המצב בענף הפרדסנות

רזים על מנת לשקם את הפרדסים שנפגעו ולפצות את הפרדסנים שסבלו נזקים עקב הקרה. הוועדה מודגישה את חשיבות קיצורם ופישוטם של ההליכים האדמיניסטרטיביים ואת מהירות הטיפול והביצוע בגידון.

3. על משרד החקלאות להעניק לבעלי המטעים הל' וואות מתאימות, בתנאים נוחים, על מנת לתת בידי המגדלים אמצעים כספיים הדרושים להם לעיבוד הפרדסים ושיקום העצים הפגועים. בתנאי החזר ההלוואות יש להביא בחשבון את ירידת היבולים הצפויה במטעים בשנים הקרובות לרגל הקרה.

4. הוועדה ממליצה לפני משרד האוצר לבדוק את טענת הפרדסנים, כי עריכת שומה חד-שנתית לענף המטעים אינה מביאה בחשבון את התנודות הקיצוניות העוללות לחול בהכנסות הפרדסן בעקבות פגעי טבע וכו', ואת תביעתם לקבוע שומה תלת-שנתית לפרדסים, לתקופת השנים 1971/72, 1972/73, 1973/74, על מנת שיוכלו לקזז בחישובי ההכנסה השנתיים הפסד של שנה אחת ברווח של שנה שנייה.

כן פונה הוועדה למשרדי החקלאות והאוצר לבחון את האפשרות לתת הקלות במסים על ההוצאות לשיקום עצים שנפגעו עקב הקרה של השנה. הוועדה מבקשת לדווח לה על תוצאות בדיקות אלה.

5. הוועדה עוקבת בהתמדה אחר המצב בענף הפרדסנות והיא שמעה בדאגה רבה על הנזקים שנגרמו ליצוא ההדרים בחודש ינואר השנה, עקב השכיחה בגמלים.

יצוא פרי הדר הוא חלק חשוב ביצוא הישראלי וכל פגיעה בו פוגעת ביסודות כלכלת המדינה. הוועדה קוראת לכל הגורמים הקשורים בענף ההדרים להימנע מכל הפרעה ביצוא הסידר של פרי ההדר.

6. הוועדה רשמה לפניה את הזדעת שר החקלאות כי הוקמה ועדה משותפת לטיפול במכלול הבעיות בפרדסנות הנובעות ממזיקי הקרה, והיא מבקשת לדווח לה תוך שלושה חודשים על האמצעים שכבר ננקטו והפעילות שנקטו בתחום זה, וכן על המסקנות שהוסקו, לשיקום המטעים שנפגעו, לגבי העתיד.

לשטחים העירוניים הירוקים תפקיד חשוב בשיפור האוויר במרחב העירוני. משום כך סבורה הוועדה שגורם זה צריך להיות נגד עיניהם של ראשי הערים, ועדות החינוך והבנייה, המתכננים ויתר הגורמים הקובעים.

לגנים וליערות פונקציות חברתיות. תרומתם להעלאת איכות החיים איננה מוטלת בספק, בתנאי שתהיה אחזקה נאותה ושימושם יהיה לתועלת הציבור.

בישיבת הכנסת מיום כ"ה בתמוז תש"ל (29 ביולי 1970) הגיש חבר הכנסת ש. ז. אברמוב הצעה לסדר היום בדבר המצב בענף הפרדסנות. הכנסת העבירה את הדיון בנושא לוועדת הכלכלה.

ביום ל' באב תש"ל (1 בספטמבר 1970) הניחה הוועדה על שולחן הכנסת מסקנות ביניים, ובהן התייחסה הוועדה להזדעת שר החקלאות כי מינה ועדה לבדיקת המצב בענף הפרדסנות. ועדת הכלכלה החליטה לדחות את המשך הדיון בנושא זה למספר שבועות כדי לתת שהות לשר החקלאות להגיש לה את ממצאי הוועדה הנ"ל שהוא מינה.

ביום ט' בכסלו תשל"א (7 בדצמבר 1970) הניחה ועדת הכלכלה על שולחן הכנסת מסקנות ביניים נוספות, ובהן נאמר שהוועדה קיבלה לתשומת לב את סיכום הביניים שהוגש לה על-ידי מר א. ברום, יושב ראש הוועדה לבדיקת המצב בענף הפרדסנות, ורשמה לפניה את תכנה.

בעקבות הקרה שפקדה השנה את המדינה וגרמה לנזקים כבדים לפרדסים ולפרי ההדר קיימה הוועדה ישיבה דחופה ושמעה את שר החקלאות ח. גנתי, מנכ"ל משרדו מר א. ברום, מנכ"ל רשות הנמלים מר אהרן רמז, נציגי המועצה לשיווק פרי הדר, באי כוח המרכז החקלאי, וכן את נציגי התאחדות האיכרים והאיחוד החקלאי.

בסיום הדיון קיבלה הוועדה את המסקנות הבאות:

1. הוועדה מביעה את דאגתה מתוצאות הפגיעה בפרדסנות על-ידי הקרה. הנזק במטעי ההדרים אינו מצטמצם להפסדי יכול בעונה זו בלבד. עצים רבים נפגעו פגיעה חמורה שתחייב שיקומם הכללי, ואחרים טעונים טיפולים מיוחדים. במטעים אלה יש חשש של העדר יבולים למספר שנים, או ירידה בולטת ביבולים.

ממדי הנזקים הגדולים יעמידו בכל חומרתה את בעיית שיקום הענף ושיקום פרנסתם של המגדלים שמטעיהם ניזוקו.

2. הוועדה ממליצה לפני הממשלה לנקוט צעדים מזור-

טו. מסקנות ביניים של ועדת הכלכלה בעניין מצב התיירות בנצרת

הקמת ועדה מיוחדת בהשתתפות גורמים מקומיים, כדי להכין תכניות לפיתוח אתרי תיירות באזור נצרת. ועדת הכלכלה ביקשה ממשרד התיירות להביא לפניה את סיכומיה של ועדה זו.

עם חידוש הדיון בנושא הנ"ל שמעה הוועדה דו"ח מן המשנה למנהל הכללי של משרד התיירות מר י. צוריאלי על ההתקדמות בגידון; הובא לידעת הוועדה,

בישיבת הכנסת מיום ח' באדר תשל"ב (23 בפברואר 1972) הגיש חבר הכנסת ס. אלזועבי הצעה לסדר היום בדבר מצב התיירות בנצרת. הכנסת החליטה להעביר את העניין לוועדת הכלכלה.

ביום י' בסיון תשל"ב (23 במאי 1972) הניחה ועדת הכלכלה מסקנות ביניים על שולחן הכנסת, לאחר שדנה בנושא ושמעה מפי נציגי משרד התיירות על

חשוב להצלחה בפעולות לפיתוח העיר ולקידום התיירות אליה.

הוועדה מוצאת כי בכוחה של נצרת - כעיר הקדושה לנצרות והשוכנת באזור היסטורי בעל עבר יהודי מפואר, עשיר באתרים עתיקים מקודשים - למשוך אליה תיירים רבים מכל העולם.

על משרד התיירות וגורמי התיירות במדינה לדאוג לכך שנצרת וסביבתה ייכללו במפת התיירות בעולם לתיירות יהודית ולצליינות נוצרית כאחת.

הוועדה מציינת בסיפוק רב את היחסים הטובים השוררים בין תושבי נצרת ונצרת-עילית ואת שיתוף הפעולה הדוק בין ראשי שתי הערים, ושולחת איחולי הצלחה למשלחת, בראשות ראש עיריית נצרת מר ס. אלוועבי וראש המועצה המקומית של נצרת עילית מר מ. אלון, היוצאת לארצות-הברית למען עידוד התיירות לנצרת.

הוועדה תחדש את דיונה בנושא לאחר שוב המשלחת ותשמע דו"ח על הישגיה.

כי משרד התיירות סיווג את אזור נצרת כאזור פיתוח א' לצורך מתן הקלות והנחות גדולות למשקיעים שיקימו בתי-מלון ומפעלי תיירות אחרים בעיר, תוך מתן העדפה מיוחדת להקמת בתי-מלון עממיים.

כן שמעה הוועדה על הפעולות המתוכננות על-ידי ועדת התיירות המקומית לעידוד התיירות בעיר, בין השאר עריכת אירועים מיוחדים שבכוחם לעודד משיכת תיירים וצליינים לעיר.

הוועדה מברכת על צעדים אלה ודואה בעידוד הקמת בתי-מלון בנצרת, על-ידי מתן ההקלות האמורות, כיוון רצוי לקידום פיתוח התיירות בנצרת.

עם זאת מבקשת הוועדה ממשרד התיירות לבדוק את מידת כדאיותן הכלכלית של ההצעות שהוגשו לו על-ידי יזמים להקמת בתי-המלון, על מנת לברר אם הן תואמות את צרכי האזור ואם הדבר לא יגרום לעודף חדרים בבתי-מלון.

הוועדה בדעה כי שיתוף הולם של האוכלוסיה המקומית בפיתוח התיירות בעיר, הן באמצעות השקעות והן בנשיאה בעול המסים העירוניים, הוא תנאי קעות והן בנשיאה בעול המסים העירוניים, הוא תנאי

סיכום הישיבות

ש. ז. אברמוב, י. גולדשמידט, ב. הלוי וי. ה. קלינג - הופר במקום סעיף 9; 4) לא לקבל את החוק.

ישיבה ת"ד (ט' באדר ב' תשל"ג - 13 במארכ 1973) היו"ר - מ. זר; צ. צימרמן.

א. מזכיר הכנסת נ. לורך הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

ב. שר-השיכון ז. שרף השיב על 21 שאלות של חברי הכנסת: א. לבגבראון, ש. כהן, ש. תמיר, מ. ידיר, ש. מיקוניס, ט. סנהדראי, ז. שובל, מ. אביזוהר, מ. פרוש.

ג. שר-האוצר פ. ספיר הביא לקריאה ראשונה חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 19), תשל"ג-1973; חוק מילווה בטחון, תשל"ג-1973; חוק מילווה חסכון, תשל"ג-1973; חוק מילווה חסכון, תשל"ב-1972 (תיקון), תשל"ג-1973; דיון משו"ב בוויכוח השתתפו: י. בדר, י. קרגמן, י. בן-מאיר, ע. פיינרמן, י. שער, ז. שובל, ז. הרינג, א. לבגבראון, ש. תמיר, ע. אמוראי, א. גולדשטיין, א. אבנר, ש. מיקוניס, ש. כהן, שר האוצר השיב למתווכחים.

הוחלט: להעביר את החוקים לוועדת הכספים. ח. קורפו מסר הודעה בדבר הימנעות סיעתו מהצבעה.

ד. ע. אמוראי (בשם ועדת הכספים) הביא לחלטות בדבר אישור הוראות בצוויו מס קנייה (סחורות

ישיבה ת"ג (ח' באדר ב' תשל"ג - 12 במארכ 1973) היו"ר - י. ישעיהו.

א. יושב-ראש הכנסת י. ישעיהו קידם בדברי ברכה את יושב-ראש מועצת אירופה ומלווי שנכחו בישיבה.

ב. מזכיר הכנסת נ. לורך הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

ג. י. גולדשמידט (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט) הביא לקריאה שנייה חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), תשל"ג-1973. נ. אליעזר הציע לדחות את הדיון לשבוע ימים. היושב-ראש י. ישעיהו דחה את הצעתו. בוויכוח השתתפו: ד. ארזי, מ. פרוש, ת. טובי, ב. הלוי, מ. אביזוהר, מ. בן-פורת, נ. אליעזר, י. ארידור, א. אבנר, א. רויאל-נאור. י. גולדשמידט ומ. בן-פורת השיבו למתווכחים.

ד. ש. תמיר וי. בדר הגישו הצעות לסדר בקשר להצבעה בקריאה שלישית. היושב-ראש י. ישעיהו השיב להצעות.

ה. היושב-ראש י. ישעיהו הביא לקריאה שלישית את חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), תשל"ג-1973.

הוחלט: 1) לקבל גירסה ב' לסעיף 7(ג)5; 2) לקבל את התיקון של ר. ארזי, מ. פרוש ות. טובי לסעיף 9; 3) לקבל את ההצעה של י. ארידור,

והתעשייה לשנת הכספים 1973, תשל"ג-1973, שבטעות לא הובאו להצבעה בדיון שהתקיים על תקציב משרד זה בקריאה שנייה.

י. קרגמן (יו"ר ועדת הכספים) הביא לקריאה שנייה את תקציב משרד החקלאות והסעיפים הצמודים לו לשנת הכספים 1973. בוויכוח השתתפו: מ. אביזוהר, ש. תמיר.

הוחלט: לקבל את תקציב משרד החקלאות והסעיפים הצמודים לו לשנת הכספים 1973.

י. קרגמן (יו"ר ועדת הכספים) הביא לקריאה שנייה את תקציב משרד הפיתוח והסעיפים הצמודים לו לשנת הכספים 1973.

הוחלט: לקבל את תקציב משרד הפיתוח והסעיפים הצמודים לו לשנת הכספים 1973.

י. קרגמן (יו"ר ועדת הכספים) הביא לקריאה שנייה את תקציב משרד התחבורה והסעיפים הצמודים לו לשנת הכספים 1973. בוויכוח השתתפו: ז. תמיר, ז. שובל. שר התחבורה ש. פרס השיב למתווכחים.

הוחלט: לקבל את תקציב משרד התחבורה והסעיפים הצמודים לו לשנת הכספים 1973.

ט. סגן שר האוצר צ. דינשטיין הביא לקריאה ראשונה חוק המילווח לבטחון המדינה (תיקון מס' 5), תשל"ג-1973.

הוחלט: להעביר את החוק לוועדת הכספים.

י. סגן שר האוצר צ. דינשטיין הביא לקריאה ראשונה חוק בול בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל) (תיקון מס' 9), תשל"ג-1973.

הוחלט: להעביר את החוק לוועדת הכספים.

יא. סגן שר האוצר צ. דינשטיין הביא לקריאה ראשונה חוק ניירות ערך (תיקון מס' 3), תשל"ג-1973. הוחלט: להעביר את החוק לוועדת הכספים.

ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקונים מס' 23, 24), תשל"ג-1973; בצווי תעריף המכס והפטור (תיקון התוספות מס' 27, 31, 32, 38), תשל"ג-1973.

הוחלט: לקבל את ההחלטות.

ה. חבר הכנסת י. ארידור מסר הודעה אישית.

ישיבת ת"ה (י' באדר ב' תשל"ג - 14 במארכ 1973)

היו"ר - ר. ארזי; ט. סנהדראי.

א. שר החקלאות ח. גבתי השיב על 33 שאילתות של חברי הכנסת: א. לבנבראון, ש. כהן, א. ורדיגר, א. אבנרי, מ. אביזוהר, ז. שובל, מ. בן-פורת, ש. מיקוניס, י. מ. אברמוביץ, י. תמיר, ש. תמיר, ג. פת, ת. טובי, א. מלמד, נ. אליעד.

ב. בהמשך הדיון בסקירת שר החקלאות על פעולות משרדו השיב שר החקלאות ח. גבתי למתווכחים. הצעות סיכום הוגשו על-ידי: מ. ברעם בשם סיעת המערך (עבודה-מפ"ם), מפד"ל, המפלגה הליברלית העצמאית, קידמה ופיתוח, שיתוף ואח"ווה; מ. דרובלס בשם סיעת גח"ל; י. הורביץ בשם סיעת הרשימה הממלכתית; ת. טובי בשם סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה.

הוחלט: לקבל את ההצעה שהוגשה על-ידי מ. ברעם.

ג. ש. ארבל-אלמוזלינו (יו"ר ועדת העבודה) הביאה לקריאה שנייה חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 5), תשל"ג-1973.

הוחלט: לקבל את החוק.

ד. י. קרגמן (יו"ר ועדת הכספים) הביא הצעת הח"לטה בדבר תיקון טעות בנוסח חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 3), תשל"ג-1972. הוחלט: לקבל את ההחלטה.

ה. יושב-ראש הישיבה ר. ארזי הביא להצבעה בקריאה שנייה מספר סעיפים מתקציב משרד המסחר